

#140/2024

ФАВОРИТ

УДАЧИ

ЛАУРЕАТИ РЕЙТИНГУ

**«ХТО НАБЛИЖАЄ
ПЕРЕМОГУ:
100 ВПЛИВОВИХ
ОДЕСИТІВ»**

ФАВОРИТ
НОМЕРА

ГАЛИНА

ЗІЦЕР

**ДИРЕКТОРКА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ФІЛАРМОНІЇ ім. ДАВИДА ОЙСТРАХА**

24140

9 990000 005550

*Мистецтво — саме життя, і воно безсмертне.
Оскар Уайльд*

UNION. ТВОЄ МІСЦЕ КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ

#концерти #виставки #лекції #заходи просто неба

+38 0482 39-39-39

Троїцька, 43

unionart.com.ua

ВІДДАЮЧИ, ТИ ОТРИМУЄШ БІЛЬШЕ

КОМАНДА БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ «ДОБРИЙ САМАРЯНИН»
НАДИХАЄ НА ДОБРІ СПРАВИ ВЛАСНИМ ПРИКЛАДОМ

ДОБРИЙ
САМАРЯНИН

GOOD.OD.UA

ПРАВОРИТ

УДАЧИ

#140/2024

Ілюстрований журнал. Виходить з вересня 2006 року

Засновник ФОП Галчанський П.А.
Видавець ТОВ «Торговий Дім «Преса»
Ідентифікатор медіа R30-03868

Шеф-редактор Петро Галчанський

Головний редактор Галина Владимирська

Автори Галина Владимирська,
Марія Гудима,
Валерій Романов,
Тимофій Мельников,
Лілія Штекель

Фото Олег Владимирський,
Тимофій Мельников,
Алеся Кареліна-Романова,
Сніжана Павлова,
Костянтин і Влада Ліберови,
Вячеслав Котляренко

Дизайнер Жанна Праведна

Коректура Ірина Станкова

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Передрук матеріалів (фото і текстів) без дозволу редакції заборонений.
Редакція може не поділяти думку авторів.
З питань розміщення реклами звертатися:

м. Одеса, Приморський бульвар, 14;
тел. (0482) 340-308
e-mail: Prezident@tvweek.Odessa.ua
<https://odessamedia.net>

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Підписано до друку 26.11.2024 р.

Журнал розповсюджується через роздрібну торговельну мережу,
службу кур'єрської доставки.
Відділ розповсюдження – Євген Настичук

Замовлення №
Тираж – 1000 примірників. Ціна за домовленістю.

ВОРОГ ЛЮТУЄ, А ОДЕСА – ЖИВЕ!

Навіть якщо у тебе стійка психіка і ти не з похлихливих, то все одно останнім часом зі страхом прислухаєшся до звуків тривоги. То було тривожно ввечері, важко засинати вночі, бо ворог саме у цю пору запускав свої смертоносні ракети й дрони, а нині вже й зранку, і вдень немає спокою. Ось знову вибух, і починаєш писати-обдзвонювати всіх рідних: як ви, у вас все гаразд? А тривога на серці не минає, бо в рідній Одесі – зовсім не гаразд. Уже майже щодня – руйнування, жертви, скалічені земляки...

Ворог взявся за Одесу, прагнучи нас зламати, залякати, змусити втікати світ за очі, кинувши все напризволяще. А місто попри все – живе! І намагається якнайшвидше залікувати свої нові рани: закрити розтрощені вікна і двері, відновити подачу світла, води, тепла, допомогти постраждалим. Місто працює, вчиться, волонтерить, підтримує... А ще на зло ворогові – проводить великі форуми і виставки, відроджує міжнародні відносини, співає, танцює, малює, творить нову музику і кіно, читає сучасну українську літературу... І кохає, народжує дітей і прагне забезпечити їх від ворожих обстрілів.

Новий номер журналу – і про наші трагедії протягом тисячі днів повномасштабної війни, і про нашу стійкість та внесок одеситів у Перемогу, у мир, який неодмінно настане!

З побажанням спокою у місті і на серці
Головний редактор **Галина ВЛАДИМИРСЬКА**

Фото на обкладинці: Анна Домбровська

ФАВОРИТ НОМЕРА

ГАЛИНА

ЗІЦЕР:

«НАЙБІЛЬШЕ МРІЮ ПРО ТЕ,
ЩОБ ВІДЧИНІЛАСЯ БРАМА
ПАРАДНИХ СХОДІВ
ФІЛАРМОНІЇ!»

СТОР. **26**

ПОДІЇ:

ODESA ECONOMIC
REVIVAL FORUM

СТОР. **8**

НОВА МУЗИКА:
ЕМОЦІЇ ТА СЕНСИ
ВОЄННОГО ЧАСУ

СТОР. **64**

УРОЧИСТИЙ ПРИЙОМ
З НАГОДИ 101-Ї РІЧНИЦІ
РЕСПУБЛІКИ ТУРЕЧЧИНА

СТОР. **11**

MERIDIAN ODESA:
СУЧАСНИЙ ЕЛЕМЕНТ
У КУЛЬТУРНОМУ ОБРАЗІ ОДЕСИ

СТОР. **68**

- 25 ФОТОФАКТ**
До дня звільнення Херсона
- 34 БІЗНЕС**
Президент Одеської регіональної
торгово-промислової палати
Микола КРИКЛИВИЙ:
«Наша місія – налагоджувати діалог між
підприємцями та владою»
- 36 СТАТИСТИКА**
1000 днів великої війни
- 40 ТРАГЕДІЯ**
Росія знову атакувала Одесу. Згадуємо
найбільш смертоносні удари з початку війни
Наслідки ракетного удару по Одесі
18 листопада у фото
- 46 ВІЙНА В УКРАЇНІ**
Костянтин і Влада ЛІБЕРОВИ:
Зруйновані храми Донеччини
- 50 ПАМ'ЯТЬ**
До 90-річчя Кіри Муратової
- 52 ЕКСКЛЮЗИВ**
Людмила МОНАСТИРСЬКА:
«В Одеській опері я відчула,
що потрапила до храму мистецтв»
- 58 КУЛЬТУРНИЙ ФРОНТ**
Концертний військовий оркестр:
від маршів – до джазу!
- 63 ЗА НИМИ – МАЙБУТНЄ!**
Молодь любить джаз!

- 72 КУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ**
Параджанов на одеській сцені
Одеський театр юного глядача:
гарний початок ювілейного сезону
- 78 ПРЕМ'ЄРА**
Веселіше з ведмежам
- 90 МАЙСТЕРНЯ**
Світлана ГРИГОР'ЄВА:
«Малюючи тіло, я малюю квітку»
- 82 МУЗЕЙНИЙ ПРОСТІР**
UNION: «Олександр РОЙТБУРД. Теорема влади»
- 86 ІНТЕРВ'Ю НОМЕРА**
Тарас КРЕМІНЬ: Чому двомовність –
небезпечна, а лагідна українізація більше
неактуальна?
- 92 НА ЧАСІ**
Тисяча гривень від Зеленського.
Як це вплине на економіку
Перемога Трампа: Найголовніше про вибори
в США та їх наслідки для України
- 98 МОДНЕ МІСТО**
29-й сезон ODESSA FASHION DAY:
Мода майбутнього в часи змін
- 106 ЗДОРОВ'Я ТА КРАСА**
Центр «SOFI-NA» – для всіх,
хто хоче бути здоровим

ПОДІЯ

РЕЙТИНГ
«ХТО НАБЛИЖАЄ
ПЕРЕМОГУ:
100 ВПЛИВОВИХ
ОДЕСИТИВ»

СТОП. **14**

ODESA ECONOMIC REVIVAL FORUM – 2024:

ОДЕСА – ФЛАГМАН РОЗВИТКУ КРАЇНИ

ВЕЛИКА ВІЙНА НЕ ЗАВАДИЛА НАШОМУ МІСТУ ПОВЕРНУТИСЯ ДО ТРАДИЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ФОРУМІВ. 12-13 ВЕРЕСНЯ В ОДЕСІ ВІДБУВСЯ ODESA ECONOMIC REVIVAL FORUM – 2024. ПОДІЯ ОБ'ЄДНАЛА ПОНАД 400 ПОЛІТИКІВ, ДИПЛОМАТІВ, ФІНАНСИСТІВ, БІЗНЕСМЕНІВ ТА ІНВЕТОРІВ З РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ, ПРЕДСТАВНИКІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВЛАДИ Й МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРА, ФАХІВЦІВ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ. ФОРУМ БУЛО ОРГАНІЗОВАНО ЗА ПІДТРИМКИ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ООН (ПРООН) В МЕЖАХ ПРОЄКТУ «ТРАНСФОРМАЦІЙНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЗАДЛЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ» ТА УРЯДУ ЯПОНІЇ. ВІДКРИВАЮЧИ ЗАХІД, МІСЬКИЙ ГОЛОВА ГЕННАДІЙ ТРУХАНОВ ЗАЗНАЧИВ, ЩО ОДЕСА БУЛА І ЗАЛИШАЄТЬСЯ ФЛАГМАНОМ РОЗВИТКУ КРАЇНИ, А РОЗКВІТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ УКРАЇНИ ПОЧНЕТЬСЯ САМЕ ЗВІДСИ.

Odesa Economic Revival forum – перший бізнес-захід такого масштабу, який вдалось організувати в Одесі після повномасштабного вторгнення. Одеські підприємці довели, що попри ракетні та дронні атаки, тривалі відключення світла вони можуть працювати та успішно розвиватися, адже з 2022 року в регіоні з'явилося щонайменше 5 тисяч нових суб'єктів господарювання. Форум став майданчиком для обговорення економічних викликів воєнного часу, обміну досвідом та ідеями щодо ведення бізнесу в умовах воєнного стану, визначення перспективних напрямів розвитку.

Серед основних викликів мер Одеси Геннадій Труханов назвав обмеженість фінансових ресурсів, балансування між допомогою ЗСУ та забезпеченням життєдіяльності мільйонного міста, зокрема стале проходження опалювального сезону при наявному стані енергетичної системи. А головним своїм завданням міська влада вважає створення умов та інструментів для розвитку підприємництва. Наразі місто працює над створенням індустріальних парків: на полях фільтрації біля Одеського морського порту та на території промислового вузла «Куліндорovo».

Одеський міський голова також означив такі основні цілі: показати інвестиційну привабливість Одеси, наявні умови для ведення бізнесу та готовність до розвитку, незважаючи на воєнний час; консолідувати владу, бізнес та міжнародних

Геннадій Труханов

Олег Кіпер

Карло Формоза

партнерів на єдиному майданчику; демонструвати малому, середньому та великому бізнесу відкритість міської влади до діалогу, співпраці та втілення бізнес-ідей.

Присутній на форумі начальник Одеської ОВА Олег Кіпер сказав: «Сьогодні Одеса – це та ниточка, яка підтримує, я більше, ніж упевнений, на понад 50 відсотків економіки всієї України. Тому що із запуском портів запрацювала маса крупних підприємств в Україні».

Також у роботі форуму взяли участь старший радник ПРООН в Україні Рана Ель-Худжейрі, Надзвичайний і Повноважний Посол Італії в Україні Карло Формоза, а Надзвичайний і Повноважний Посол Японії в Україні Кунінорі Мацуда долучився онлайн по відеозв'язку. Він звернувся до присутніх українською мовою:

– Економіка Одещини продовжує демонструвати стійкість, а головне – прагнення до відновлення. Це – свідчення сили та рішучості людей. В області продовжують працювати 99400 малих та середніх підприємств. Ця вражаюча цифра включає 5000 нових підприємств, які розпочали свою діяльність у 2023 році. Ці підприємства є основою для майбутнього відновлення України. Уряд Японії разом з нашими партнерами з Програми розвитку ООН підтримує людей та бізнес Одеси. Ми глибоко віддані підтримці економічного відновлення області, адже віримо, що відновлення

Сергій Тігіпко

На екрані з відеовітанням – Кунінорі Мацуда

Виступає Рана Ель-Худжейрі

Одещини з її багатомірною культурною спадщиною та стратегічною важливістю матиме ключове значення для довгострокового відновлення та розвитку України. У жовтні цього року планується відкриття офісу Японської організації зовнішньої торгівлі JETRO в Києві, щоб допомогти відродити український бізнес.

Старша радниця ПРООН в Україні Рана Ель-Худжейрі нагадала, що агентство Програма розвитку ООН підтримує розвиток регіону протягом багатьох років і розуміє його важливість для відновлення економіки України.

– ПРООН віддано підтримує Чорноморський регіон у процесі відновлення та економічного зростання. В Одесі ініціатива «Зроблено в Україні», реалізована спільно з урядом України, вже допомогла сотням малих виробників і ветеранів, сприяючи економічному відновленню регіону. У Миколаєві ми підтримуємо професійну освіту, щоб допомогти подолати дефіцит кваліфікованих кадрів і підготувати робочу силу до задоволення потреб зростаючої економіки, – зазначила вона. – Окрім економічної підтримки, ПРООН активно займається відновленням інфраструктури, розвитком громадянського суспільства та наданням важливих послуг в Одесі, Миколаєві та Херсоні.

У свою чергу Карло Формоза, Посол Італії в Україні, назвав Одесу «надією на відновлення України». За його словами, Італія вже багато років поспіль є надійним партнером Одеси, проте особливу значущість ця співпраця набула під час повномасштабної війни. Зокрема, було прийнято рішення щодо включення історичного центру Одеси до Основного списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

– Ми активно допомагали Одесі потрапити до списку. І місто того вартує, ми побачили результат, – зауважив пан Формоза. – Ми віримо в те, що відновлення міста та регіону матиме ключове значення для довгострокового відновлення України.

Засновник фінансово-промислової групи «ТАС» Сергій Тігіпко зазначив, що бізнес в Україні адаптувався до воєнних умов і навчився знаходити плюси у кризі. Тим більше, що відкрилися європейські ринки збуту. Він порадив національним компаніям використовувати переваги багатопрофільності, а також інвестувати в перспективні або швидкоокупні проекти.

Президент Конфедерації будівельників України Лев Парцхаладзе вважає перспективними галузями будівництво та виробництво будівельних матеріалів. Він зазначив, що кількість знищеного чи пошкодженого майна в Україні наразі становить десь 30 млн кв метрів, ще 80% житла – застаріле і потребує модернізації або перебудови.

Заступник Міністра цифрової трансформації Олександр Борняков розповів, що завдяки цифровізації державних послуг в Україні значно обмежилася бюрократія.

Також у межах форуму відбулося кілька панельних дискусій, темами яких стало обговорення ініціатив, економічних викликів воєнного часу, кризового менеджменту та інвестицій в умовах невизначеності, а також – збереження культурної спадщини ЮНЕСКО. ❗

ГЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛ

Мухітін ЧЕЛІК:

«РОБИТИМУ ВСЕ ВІД МЕНЕ
ЗАЛЕЖНЕ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ВІДНОСИН МІЖ НАШИМИ
КРАЇНАМИ»

ГЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В ОДЕСІ МУХІТІН ЧЕЛІК, ЯКИЙ У ВЕРЕСНІ ЦЬОГО РОКУ ПОЧАВ ВИКОНУВАТИ СВОЇ ОBOB'ЯЗКИ, ДАВ УРОЧИСТИЙ ПРИЙОМ З НАГОДИ ВІДЗНАЧЕННЯ 101-Ї РІЧНИЦІ УТВОРЕННЯ РЕСПУБЛІКИ ТУРЕЧЧИНИ. ПОДІЯ ВІДБУЛАСЯ 29 ЖОВТНЯ У ГОТЕЛІ «БРИСТОЛЬ».

Вітати Генерального консула Туреччини Мухітїна Челіка, його колег та увесь турецький народ прийшло чимало поважних гостей: очільники Одеських обласних і міських владних структур, представники дипломатичних місій, культурних товариств та громадських організацій, бізнесмени, керівники підприємств та ЗМІ, члени турецької громади в Одесі. Усіх пан Генеральний консул зустрів особисто, знайомився і приймав вітання.

Вечір розпочався із зачитування офіційного вітання Президента Туреччини Реджепа Тайїпа Ердогана з нагоди 101-ї річниці утворення Республіки. Далі до присутніх звернувся Генеральний консул Туреччини в Одесі Мухітін Челік, який, зокрема, сказав:

Промова Генерального консула Туреччини

– За девізом «Століття Туреччини», оголошеним нашим президентом, ми з нетерпінням очікуємо на подальший прогрес Туреччини, вшановуючи пам'ять про минуле з новим баченням.

Туреччина і Україна мають багатовікові історичні та глибокі стосунки... Такий міцний фундамент відіграє важливу роль у подальшому зміцненні наших відносин з нашим сусідом, другом і стратегічним партнером Україною, які зараз є багатограними і продовжують розвиватися на основі міцної солідарності. Туреччина надає політичну, економічну, гуманітарну та практичну підтримку Україні з самого початку війни.

У рамках нашої місцевої підтримки муніципалітет Стамбула подарував Одесі десять автобусів. Крім того, цього року

Інтерв'ю для одеського телебачення

Мер Одеси Геннадій Труханов, перший заступник голови облради Олег Радковський, співробітниця Генконсульства Валентина Бербат і Генеральний консул Мухіттин Челік

до Одеси було відправлено 5 вантажівок із 41 генератором та гуманітарною допомогою.

З іншого боку, ми усвідомлюємо, що діти – найбільш вразлива група населення під час війни. У цьому контексті 45 українських дітей з Одеси, віком від 9 до 17 років, які стали жертвами війни, гостювали в Стамбулі цього року.

Я приступив до виконання обов'язків Генерального консула Турецької Республіки в Одесі 9 вересня. У своєму офіційному зверненні з нагоди призначення я зазначив, що щиро сподіваюсь якомога скоріше одного дня побачити білих голубів миру в небі

цієї стародавньої країни, з якою нас пов'язують історичні та культурні зв'язки.

У свою чергу зі своїми вітаннями виступили начальник Одеської обласної державної адміністрації Олег Кіпер, міський голова Одеси Геннадій Труханов, представник Міністерства закордонних справ в Одесі Петро Сухомейло. У своїх виступах вони наголосували на важливості дружби між нашими країнами і висловлювали вдячність Туреччині за всебічну підтримку України та Одещини. Зокрема, пан Олег Кіпер наголосив: «Сьогодні між нами немає кордонів –

Серед почесних гостей – голова Одеської ОДА Олег Кіпер

Пана Генконсула вітає подружжя Мороховських («Банк Восток»)

нас об'єднує Чорне море, спільна історія і культура, а також прагнення до стабільності й розвитку. Вітаю Генерального консула з початком місії в Одесі й переконаний, що разом зможемо реалізувати багато важливих проєктів, зміцнюючи українсько-турецьку дружбу». А Одеський міський голова нагадав про те, що Одеса і Стамбул – уже 27 років є містами-побратимами, які пов'язані міцними дружніми стосунками і об'єднані спільними цінностями: єдністю, волею та прагненням до розвитку.

До речі, під час спілкування з журналістами пан Генеральний консул зауважив, що Туреччина має приділяти особливу увагу Одесі як одному з важливих портів Чорноморського регіону, і підкреслив, що робитиме все від нього залежне для зміцнення і розвитку відносин між нашими країнами, зокрема – торгівельно-економічних можливостей.

Після урочистої частини гостей пригощали делікатесами турецької національної кухні і неповторними солодощами. ❀

Вітання директорки Одеського театру музкомедії Олени Редько

На прийом були запрошені і представники Південноукраїнського Медіа Холдингу. З господарями прийому – Петро Галчанський, Галина Владимірська і Данііл Аполлонов

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
МЕДІА ХОЛДІНГ

РЕЙТИНГ

ХТО НАБЛИЖАЄ

ПЕРЕМОГУ:

100

ВПЛИВОВИХ
ОДЕСИТІВ

УЖЕ ВДЕСЯТЕ ЖУРНАЛІСТИ ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО МЕДІА ХОЛДИНГУ ПІДГОТУВАЛИ РЕЙТИНГ «100 ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ» (З ДОПОВНЕННЯМ «ХТО НАБЛИЖАЄ ПЕРЕМОГУ» В ОСТАННІ ТРИ РОКИ). ЯК І БУДЬ-ЯКИЙ ІНШИЙ, ВІН ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ОБ'ЄКТИВНОМУ АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕТЕНДЕНТІВ НА ЗВАННЯ ЛАУРЕАТІВ ТА ЇХНІЙ ВІДПОВІДНОСТІ ПОСАДІ, ЯКУ ВОНИ ОБІЙМАЮТЬ, А НАСАМПЕРЕД ВРАХОВАНО ТЕ, ЯКИЙ ВПЛИВ ЦЯ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЄ НА ЖИТТЯ НАШОГО РЕГІОНУ І ЙОГО ЖИТЕЛІВ.

Щодо перших позицій, то закономірно на них стоять військові керівники. Ось уже кілька років список очолюють Командувач ВМС ЗСУ Олексій Неїжпапа і Командувач повітряного командування «Південь» Дмитро Карпенко. Саме їм одесити мають дякувати за безпечне море і небо. Також попереду Командувач військ Оперативного командування «Південь» Геннадій Шاپовалов, який на перших позиціях саме завдяки своїй посаді, адже обійняв її нещодавно і ще мало нам знайомий. Будемо сподіватися, що з часом він здобуде такий же авторитет поміж одеситів, як і його попередник – Андрій Ковальчук, який залишився у рейтингу вже як ректор військової академії.

Певно, найбільшою зміною у першій десятці є присутність поміж військовими на п'ятій позиції голови Одеської облдержадміністрації Олега Кіпера. За досить короткий термін роботи на цій посаді він справді став дуже впливовою особою, причому у багатьох аспектах нашого життя. Міський голова Геннадій Труханов піднявся на один рядок у рейтингу і завершує найвпливовішу десятку, що теж цілком закономірно, зважаючи на його активність як на міському, так і на міжнародному рівнях. А ось голова облради Григорій Діденко, який минулого року йшов за мером, посунувся у рейтингу аж до восьмої десятки, адже обшуки та підозри у корупції дуже позначилися на його авторитетові і впливовості.

Далі цьогорічний рейтинг наслідує принцип минулорічного: попереду ті, хто сьогодні захищає нас від російської

агресії, ліквідує наслідки ворожих атак і рятує людей, забезпечує охорону правопорядку та функціонування об'єктів життєдіяльності міста і області. І тут одна суттєва зміна: Ганна Позднякова «виросла» до заступника міського голови, і це не було несподіванкою, зважаючи на її успішну діяльність на попередній посаді.

Серед лауреатів також – наші земляки, які надають медичну допомогу військовослужбовцям та цивільним, працюють на економіку регіону і країни, допомагають вижити у важкий час вимушеним переселенцям та малозабезпеченим людям, захищають права людей у різних аспектах, попри все забезпечують високий рівень вітчизняної культури...

Ми, журналісти, ще раз наголошуємо: впливовий – не завжди бездоганий авторитет, улюбленець народу тощо. Іноді посада, влада, матеріальний статус дозволяють впливати на наше життя набагато сильніше, ніж закони чи високі моральні принципи. Чи можна бути впливовим, але «поганим»? На жаль, так, хоча й хочеться, щоб таких осіб у подібних проєктах було поменше...

Рейтинг склали журналісти Південноукраїнського медіа холдингу. Наш проєкт – це прагнення засвідчити, що одесити непохитно вірять у перемогу України і постійно докладають величезних зусиль до досягнення миру!

Колектив журналістів
Південноукраїнського Медіа Холдингу,
ІА «Одеса-медіа»,
БФ «Журналісти
за демократію».

ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ

1. НЕЇЖПАПА Олексій

Командувач ВМС ЗСУ,
віцеадмірал.

2. КАРПЕНКО Дмитро

Командувач повітряного
командування «Південь»,
генерал-майор.

3. ШАПОВАЛОВ Геннадій

Командувач військ
Оперативного командування
«Південь», бригадний генерал.

4. ДЕЛЯТИЦЬКИЙ Дмитро

Командир Корпусу морської
піхоти ВМС ЗС України,
генерал-майор.

5. КІПЕР Олег

Голова Одеської обласної
державної адміністрації,
начальник Одеської обласної
військової адміністрації.

6. ПЕТРІВ Юрій

Начальник Південного
регіонального управління
Держприкордонслужби
України, бригадний генерал.

7. ТАРАСОВ Андрій

Начальник штабу, перший
заступник командувача
Військово-Морських сил
України, віцеадмірал.

8. ПІДЛУБНИЙ Олег

Командувач Південного
територіального управління
Національної гвардії України,
генерал-майор.

**9. КОСТУР
Олег**

Начальник регіонального управління Морської охорони Адміністрації Державної прикордонної служби України, контр-адмірал.

**10. ТРУХАНОВ
Геннадій**

Міський голова міста Одеси.

**11. ДОРОВСЬКИЙ
Віктор**

Голова Служби безпеки України в Одеській області.

**12. ДОМУЩЕЙ
Ігор**

Керівник Одеської обласної прокуратури.

**13. ЖУК
Іван**

Начальник ГУНП в Одеській області, полковник поліції.

**14. ПЛАТОНОВ
Денис**

Начальник ГУ ДСНС в Одеській області, полковник служби цивільного захисту.

**15. ПУЙКО
Юрій**

Військовий комісар Одеського обласного військкомату оперативного командування «Південь», полковник.

**16. БОРОДУК
Микола**

В.о. начальника Головного управління ДПС в Одеській області.

**17. МУНТЯН
Сергій**

Керівник територіального управління Бюро економічної безпеки в Одеській області.

**18. ДЯТЛОВСЬКИЙ
Володимир**

Начальник Управління Держспецзв'язку в Одеській області.

**19. МАДЯР
Юрій**

Командир 28-ї окремої механізованої бригади імені Лицарів Зимового Походу, полковник.

**20. АНДРІЄНКО
Юрій**

Начальник штабу Корпусу морської піхоти ВМС ЗСУ, полковник.

ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ

21. КАПШИН Олександр

Командир підрозділу «Химера» Головного управління розвідки Міністерства оборони України.

22. КРАСНОПОЛЬСЬКИЙ В'ячеслав

Командир 11-ї бригади Національної гвардії України імені Михайла Грушевського, що дислокується в Одесі, полковник.

23. ОПРЯ Михайло

Командир радіотехнічної бригади, полковник.

24. КІЛАФЛИ Олександр

Командир 88-го окремого батальйону морської піхоти 35-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Остроградського, підполковник.

25. ЯЦКЕВИЧ Олексій

Командир військової частини оперативного командування «Південь».

26. ЯВТУШЕНКО Андрій

Начальник Управління забезпечення діяльності у Південному регіоні Департаменту з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України, полковник внутрішньої служби.

27. ХАРЛОВ Олександр

Перший заступник голови Одеської обласної державної адміністрації.

28. ФІЛАТОВ Олександр

Перший заступник Одеського міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради.

29. ВУГЕЛЬМАН Павло

Заступник міського голови м. Одеси.

30. ПОЗДНЯКОВА Анна

Заступник міського голови м. Одеси.

31. ШАЛИГАЙЛО Антон

Заступник голови Одеської обласної державної адміністрації.

**32. КРОПИВА
Сергій**

Заступник голови Одеської
обласної державної
адміністрації.

**38. УРБАНСЬКИЙ
Олександр**

Заступник голови Одеської
обласної ради.

**33. ЗІНЧЕНКО
Марина**

Директорка Департаменту
фінансів Одеської ОДА,
депутатка Одеської облради.

**39. ГРИНЧАК
Олександр**

Начальник Одеської районної
державної адміністрації.

**34. ГОНЧАРЕНКО
Олексій**

Депутат Верховної Ради
України.

**40. КРУК
Юрій**

Депутат Одеської обласної
ради, голова постійної
комісії з питань транспортно-
комунікаційної інфраструктури,
морегосподарського комплексу
та цифрового розвитку.

**35. УРБАНСЬКИЙ
Анатолій**

Депутат Верховної Ради
України.

**41. ФЕДЬКАЛОВ
Микола**

Начальник Одеського
районного управління ГУ ДСНС
України в Одеській області,
полковник служби цивільного
захисту.

**36. ЛЕОНОВ
Олексій**

Депутат Верховної Ради
України.

**42. ДЕГАС
Юрій**

Засновник компанії «Дегас
Груп», засновник і керівник
БФ «Безмежні можливості».

**37. РАДКОВСЬКИЙ
Олег**

Перший заступник голови
Одеської обласної ради,
голова Одеської обласної
партиї організації ВО
«Батьківщина».

**43. МОРОХОВСЬКИЙ
Вадим**

Депутат Одеської міськради,
голова фракції
«Слуга народу», голова
правління
ПАТ «Банк Восток».

ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ

44. ГРИГОР'ЄВ Дмитро

Генеральний директор
ДТЕК «Одеські електромережі».

45. УЧИТЕЛЬ Ігор

Президент ПАО «Одесагаз».

46. БОГАЦЬКА Наталія

Голова Південно-західного
апеляційного господарського
суду.

47. ЛАВРИНЕНКО Сергій

Генеральний директор
ПАТ «Стальканат».

48. МЯКІШЕВ Роман

В.о. директора Регіональної
філії «Одеська залізниця»
ПАТ «Укрзалізниця».

49. СТАВНИЦЕР Андрій

Бізнесмен, засновник компаній
«ПІС» та MV Cargo, засновник
всеукраїнського сучасного центру
з протезування, реконструктивної
хірургії, реабілітації та психологічної
підтримки постраждалих від війни
дорослих і дітей Superhumans Center.

50. КІВАН Аднан

Бізнесмен, власник компанії
«KADORR Group».

51. МУЗАЛЬОВ Борис

Український підприємець
та політичний діяч, засновник
компанії «Таврія-В».

52. РОДІН Юрій

Співвласник і керівник банку
«Південний».

53. СИВАК Олександр

Засновник компанії «Стратег»,
власник бренду «STRATEG».

54. БУМБУРАС Васіліс

Генеральний директор
будівельної компанії «Гефест».

**55. КИВАЛОВ
Сергій**

Президент Національного університету «Одеська юридична академія» та Міжнародного гуманітарного університету.

**56. КОВАЛЬЧУК
Андрій**

Начальник Військової академії м. Одеси, генерал-майор.

**57. ШВЕЦЬ
Дмитро**

Ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, полковник.

**58. КОВАЛЬ
Ігор**

Секретар Одеської міської ради, доктор політичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Української академії політичних наук.

**59. НОЖЕВНИКОВА
Катерина**

Засновниця і директорка БФ «Корпорація Монстрів». Почесна громадянка Одеської області.

**60. СЕРДІЧЕНКО
Денис**

Президент Благодійного фонду «Добрий самарянин», голова Гуманітарного штабу Хаджибейського району м. Одеси.

**61. АФАНАСЬЄВА
Таміла**

Депутатка Одеської облради, голова Одеської обласної Ради миру, очільниця КУ «Грантовий офіс «Одеса 5Т».

**62. ПОПОВА
Марія**

Представник Уповноваженого з прав людини Верховної Ради України в Одеській області.

**63. РОКУНЕЦЬ-
СОРОЧАН
Оксана**

Директорка департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації.

**64. СОКОЛІК
Лариса**

Начальниця управління з майнових відносин Одеської обласної ради.

**65. АХМЕРОВ
Олександр**

Депутат Одеської обласної ради, голова фракції партії «Довіряй справам».

**66. СЕМІКОП
Тетяна**

Голова правління Громадського руху «Віра, Надія, Любов», кандидатка юридичних наук.

ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ

67. ЛЕОНІДОВА Лілія

Депутатка Одеської міської ради, голова громадської організації «Культура демократії», членкиня правління Громадського руху «Віра, Надія, Любов».

68. ПОЖИВАНОВ Михайло

Громадський та політичний діяч.

69. МОРОЗОВ Олексій

Голова громадської організації «Безбар'єрні».

70. БУЙНЕВИЧ Олена

Директорка Департаменту освіти і науки Одеської міської ради.

71. КИТАЙСЬКА Олена

Директорка Департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради.

72. ЛІПУГА Іван

Директор департаменту культури, міжнародної співпраці та європейської інтеграції Одеської міської ради.

73. ЯСТРЕМСЬКА Ірина

Начальник управління розвитку споживчого ринку та захисту прав споживачів Одеської міськради.

74. УНГУРЯН Веніамін

Депутат Одеської обласної ради. Організатор Молитовних сніданків Одещини.

75. ВОЛЬФ Авраам

Головний раввін Одеси та півдня України.

76. АФНАСІЙ (в миру Борис ЯВОРСЬКИЙ)

Архієрей Православної Церкви України (ПЦУ), єпископ Одеський і Балтський.

77. ДІДЕНКО Григорій

Голова Одеської обласної ради.

**78. ГУЛЯЄВ
Василь**

Міський голова
міста Чорноморськ.

**79. АБРАМЧЕНКО
Андрій**

Міський голова міста Ізмаїл.

**80. АБАШЕВ
Родіон**

Голова Ізмаїльської РДА

**81. ПРОКОПЕЧКО
Людмила**

Голова Доброславської
територіальної громади
Одеського району Одеської
області. Військовий волонтер
з 2014 року.

**82. МАЗУР
Сергій**

Міський голова міста Балта.

**83. МОСКАЛЕНКО
Дмитро**

Генеральний директор
ПрАТ «Українське Дунайське
Пароплавство».

**84. ЛЕВЧЕНКО
Віталій**

Директор ДП «Ізмаїльський
морський торговельний порт».

**85. ІГНАТЕНКО
Максим**

Директор ДП «Ренійський
морський торговельний порт».

**86. МЯСКОВСЬКИЙ
Олексій**

Директор ДП «Одеський
морський торговельний порт»

**87. ВОЛОШИН
В'ячеслав**

Директор
ДП «Морський торговельний
порт «Чорноморськ»

**88. КАЛЬЧУК
Роман**

Начальник Військово-
медичного клінічного центру
Південного регіону, полковник
медичної служби.

**89. ЛУБАШЕВ
Ілля**

Начальник Військової
частини А7367
(Реабілітаційного
госпіталю),
майор ЗСУ

ВПЛИВОВИХ ОДЕСИТІВ

90. ГАЙДАРЖІ Ілля

Начальник клініки
Воєнно-медичного клінічного
центру Південного регіону,
полковник медичної служби.

91. ГЕРАСИМЕНКО Олег

Начальник клініки
абдомінальної хірургії,
полковник медичної служби.

92. КАЛЬЧУК Оксана

Начальниця Одеського
воєнно-медичного клінічного
центру ДПСУ.

93. ТУРЧИН Микола

Директор КНП «Міська клінічна
лікарня N11» Одеської міської
ради, заслужений лікар
України, професор, доктор
медичних наук.

94. ГОЛОВАТЮК- ЮЗЕФПОЛЬСЬКА Ірина

Директорка Пологового
будинку № 1 Одеської міської
ради, кандидат медичних наук,
заслужений лікар України,
депутат Одеської міської ради.

95. ТАНЦЮРА Андрій

Волонтер Військово-медичного
клінічного центру Південного
регіону.

96. МУІНЬО Таню

Режисерка кліпів
українських та голлівудських
зірок, увійшла до сотні
найвпливовіших українців
за версією видання «Фокус».

97. БАБІЧ Надія

Генеральна директорка
Одеського національного
академічного театру опери
та балету, Заслужений
працівник культури України.

98. ЗІЦЕР Галина

Директорка Одеської
обласної філармонії
ім. Давида Ойстраха,
Заслужений працівник
культури України.

99. ЛІБЕРОВ Костянтин

Фотограф-документаліст,
волонтер.

100. РЕВА Михайло

Заслужений художник України,
скульптор, засновник фонду
RevaFoundation.

ДВА РОКИ ТОМУ, 11 ЛИСТОПАДА 2022 РОКУ, УКРАЇНСЬКІ СИЛИ ОБОРОНИ ЗВІЛЬНИЛИ ХЕРСОН ТА ВСЕ ПРАВОБЕРЕЖЖЯ ХЕРСОНЩИНИ. ЗАВДЯЧУЮЧИ СПІЛЬНИМ ДІЯМ ВІЙСЬКА, ВЛАДИ, ВОЛОНТЕРІВ ТА САМИХ ЖИТЕЛІВ, ВІСІМ МІСЯЦІВ ВОРОЖОЇ ОКУПАЦІЇ ЗАВЕРШИЛИСЬ І УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР ЗНОВУ ЗАМАЙОРІВ У НЕСКОРЕНОМУ МІСТІ.

З цієї нагоди у Миському саду Одеси за підтримки Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації було організовано захід, до якого долучилися жителі Херсонської області, які вимушено перебувають в Одесі, і небайдужі одесити. Це було свято радості визволення і свято пам'яті тих, хто загинув, наближаючи перемогу.

Було розгортано чудову виставку дитячих малюнків «Наш незламний Херсон». Бажаючі могли на символічній карті Херсонської області відмітити свій рідний населений пункт як нагадування про очікуване повернення додому.

У своїх виступах Євген Позняк – начальник Зеленогірської сільської (військової) адміністрації Каховського району Херсонської області та Сергій Кухта – начальник Скадовської міської військової адміністрації говорили про місто Херсон як символ мужності та стійкості, висловлювали впевненість у тому, що на Херсонщину і в усю Україну повернеться мирне повноцінне життя.

Болем відгукнулось поетичне звернення заступниці директора з навчально-виховної роботи Зеленопільської середньої школи Тетяни Чернецьової, чоловік якої героїчно загинув у боях під Бахмутом. На її заклик учасники заходу розвісили на деревах фігурки паперових янголів – як символи душ тих, хто загинув у боях за звільнення Херсону та інших українських міст і селищ...

Цю зустріч однодумців прикрасили своїми виступами Тетяна Таворська й Ірина Пошивайко – вокалістки Південноукраїнського міського Центру культури та дозвілля.

Усе буде Україна! 🇺🇦

ФАВОРИТ НОМЕРА

Галина Владимірська
Фото: Анна Домбровська, сайт філармонії

ГАЛИНА ЗІЦЕР:

«НАЙБІЛЬШЕ МРІЮ ПРО ТЕ,
ЩОБ ВІДЧИНИЛАСЯ БРАМА
ПАРАДНИХ СХОДІВ
ФІЛАРМОНІЇ!»

ОДЕСА ДОБРЕ
ВІДОМА ЯК ОДИН ЗІ
ЗНАЧНИХ КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ НЕ
ЛИШЕ В НАШІЙ КРАЇНІ, А Й ДАЛЕКО ЗА
ЇЇ МЕЖАМИ. ОДНІЄЮ З ГОЛОВНИХ СКЛАДОВИХ
ЦЬОГО СТАТУСУ Є ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
ФІЛАРМОНІЯ ІМЕНІ ДАВИДА ОЙСТРАХА – І ЯК ПРОВІДНА КОНЦЕРТНА
ОРГАНІЗАЦІЯ, І ЯК ВИДАТНА ПАМ'ЯТКА АРХІТЕКТУРИ. СТВОРЕНА У 1931 РОЦІ,
ФІЛАРМОНІЯ У 2021-МУ СВЯТКОВО ВІДЗНАЧИЛА СВОЄ 90-РІЧЧЯ. ЦІ ДЕСЯТИЛІТТЯ
МУЗИЧНО-КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВМІСТИЛИ В СЕБЕ ВЕЛИЧЕЗНУ КІЛЬКІСТЬ
ТВОРЧИХ ДОСЯГНЕНЬ, АРТИСТИЧНИХ ЗЛЕТІВ І ЩИРИХ ОВАЦІЙ СЛУХАЧІВ. НИНІ Ж
ФІЛАРМОНІЙНОМУ КОЛЕКТИВУ ДОВОДИТЬСЯ ПРАЦЮВАТИ У НАЙСКЛАДНІШИХ
УМОВАХ, ДОЛАЮЧИ ВСІ ВИКЛИКИ ЧАСУ.

З 2008 року Одеською обласною філармонією імені Давида Ойстраха незмінно керує на посаді директора Галина Зіцер. Як відомий організатор концертного, фестивального і гастрольного процесу в Україні Г.Б. Зіцер неодноразово заслужено відзначалася як на державному, так і на регіональному рівнях. Їй присвоєно почесні звання «Заслужений працівник культури України» та «Заслужений діяч естрадного мистецтва України». Галина Борисівна – переможниця Рейтингу популярності людей і подій Півдня України «Народне визнання» – «Одесит року» в номінації «За збереження і розвиток культурних традицій Одеси», а також неодноразова лауреатка рейтингів «100 впливових одеситів» і «100 успішних жінок Одещини».

Нещодавно Галина Зіцер відзначила свій власний ювілей. І це стало гарною нагодою для нашої зустрічі, під час якої згадали шлях її становлення як директорки уславленої установи і поговорили про традиції та сьогодення Одеської обласної філармонії імені Давида Ойстраха.

– Галино Борисівно, насамперед, радо вітаю вас із гарною життєвою датою! Дякуємо за щирі увагу до нашого видання! Жур-

нал «Фаворит удачі» не вперше знайомить своїх читачів з вами і вашим колективом, тож знаємо, що ви маєте унікальний особистий досвід роботи в Одеській філармонії. Прийшли сюди на посаду головного інженера філармонійної будівлі, потім працювали заступником директора, комерційним директором, директором-розпорядником і, нарешті, директором. Як так склалося?

– Я прийшла у цей дім, який став мені рідним, 3 травня 1983 року. Мене запросили стати головним інженером, адже я вже була добре знайома з цією історичною будівлею. Свого часу, отримавши вищу освіту в Одеському будівельному інституті, працювала в Одеських реставраційних майстернях інженером, потім стала головним архітектором і брала безпосередню участь у реставрації Будинку вчених, Одеського музею західного і східного мистецтва, у відновленні після пожежі Воронцовського палацу... Загалом я пропрацювала в Одеських реставраційних майстернях десять років і завжди з радістю згадую цей час, адже справді вдалося чимало зробити для збереження архітектурних шедеврів рідного міста. Тоді ж уперше познайомила з історичною будівлею філармонії, яку ми теж реставрували і доля якої мені була небайдужа. Тому запрошенню працювати тут прийняла без сумнівів. Причому, не лише тому,

що посада головного інженера давала мені можливість турбуватися про збереження унікального будинку. Я ж паралельно із середньою школою закінчила Одеську музичну школу № 2, а потім ще й музичне училище. І лише після цього вирішила здобути професію інженера-будівельника. Зрозуміло, що атмосфера концертного закладу була мені дуже близькою.

– Для культурного філармонійного процесу та збереження унікальної будівлі важливо, що ви маєте і музичну, і архітектурно-будівельну освіту.

– Я знайшли тут місце для реалізації своїх знань і навичок в обох цих сферах, знайшла своє покликання. І це щастя мого життя!

– Що запам'яталося найбільше з перших років роботи у філармонії?

– Напевне, найбільше мене тоді вразило те, що був зачинений центральний вхід і глядачі не могли користуватися нашими розкішними парадними сходами. Ось тоді і знадобився мій досвід реставратора. Я запросила головного інженера інституту «Гіпроград», щоб він зробив висновок. Виявилось, що над входом стропила ще під час будівництва було встановлено неправильно. Ми зробили два бандажі, відповідний захист і вже нічого не могло обвалитися. Однак після цього постало питання про смальту, якою викладені знаки Зодіаку на округлому склепінні стелі. Ці маленькі шматочки різнокольорового скла в Союзі робили тільки у Вільносі. Через Академію наук я потрапила-таки на це підприємство і добула смальту для нашої філармонії.

Цей будинок я дуже люблю, і скільки доля мені відвела тут працювати, буду йому служити. Ми маємо докласти всіх зусиль, щоб будівля збереглася такою, якою її створили наші попередники, і передати наступним поколінням. Адже це історія нашого міста!

– Тривалий час коштів на реставрацію філармонії взагалі не давали, хоча вона дуже потребувала цього. Як раптом її включили у президентську програму «Велика реставрація». Пам'ятаю, як ви зраділи цій новині. Але зараз навколо будинку – тимчасовий паркан, усе по периметру розрите і не спостерігається ніяких робіт... Тож розкажіть, будь ласка, про стан реставрації.

– Коли ми потрапили у проєкт «Велика реставрація», то розраховували на швидку реалізацію, оскільки це відбувалося під егідою Президента України. Володимир Зеленський двічі, коли бував в Одесі, приїздив сюди, уважно все оглядав і виявляв зацікавленість. Процес реставрації розпочали 15 жовтня 2021 року. Виділили спочатку небагато, близько 30 мільйонів, було розроблено проєкт протиаварійних робіт, і вони почалися. Це стосувалося фасаду, даху, фундаментів, конструкцій. Коли розпочали реалізацію, то екскаватором розрили траншеї вздовж будівлі, бо згідно з проєктом мали забивати палі для зміцнення всієї конструкції будинку. А я побачила, що фундамент – в ідеальному стані, жодної тріщинки, і почала вмовляти цього не робити, бо від струсу могли б взагалі обвалитися парадні сходи, та й уся будівля отримала б ушкодження. Я довго протистояла цьому, і зрештою до моєї думки дослухалися і палі відмінили. Засипали розрите землю, зробивши попередньо глиняний замок, але ґрунт же гігроскопічний і все одно треба було б чимось зверху вимостити – асфальтом чи плиткою. На жаль, поки що це не зроблено. Що стосується фасаду, то його треба було привести до ладу насамперед, бо у нас постійно падали з нього шматки. Тож познімали елементи декору, які погано трималися і могли впасти, вони всі зберігаються, вкриті плівкою, однак все з часом псується... А з початком війни всі роботи зупинилися, гро-

шей на них нема і не передбачається. Що ж стосується саме реставраційних, а не протиаварійних робіт, то навіть проєкт реставрації ще в роботі...

Зараз будівля філармонії у дуже поганому, фактично аварійному стані. До того ж ворог постійно обстрілює порт, а це не так далеко від нас і завдає шкоди. Днями приїздила міністр культури Німеччини зі своїми підлеглими, я їх водила нашою будівлею і сама була у шоці: такі тріщини пішли і по склепінню, і по стінах. Це просто катастрофа. Коли нас обстрілюють, я щоразу страшенно переживаю, щоб тут щось не завалилося...

– А тим часом колектив працює дуже напружено, без огляду на всі ці обставини!

– Саме так! У нас був кількамісячний простій лише під час пандемії Ковіду. Хворіли і в колективі, і глядачі... А останні воєнні роки працюємо дуже активно. Зараз даємо по два концерти щодня, а у вихідні буває і по три. У нас багато дат розписано вже і на 2025 рік.

– Знаю, що концерти відбуваються не лише у Великому залі, а й у фое.

– Взагалі-то для невеликих концертів у нас є камерний зал, але зважаючи на те, що за правилами воєнного часу під час тривоги ми маємо перейти в тимчасове укриття, то вирішили проводити більшість наших заходів у нашому великому фое, яке є і укриттям. Причому великим: 700 квадратних метрів! Там є і туалети, і вода, і дивани ми поставили, за потреби виносимо додаткові стільці. Головне ж – це приміщення пройшло реєстрацію в Приморському райвиконкомі як міське повноцінне укриття. До нас вночі під час тривоги приходять люди, що живуть неподалік, часом – повний вестибюль жителів. Тому і ми з концертами перейшли донизу. Як кажуть, не було б щастя, та нещастя допомогло: якщо наша музична вітальня вміщує десь 70 глядачів, то внизу можемо прийняти 150. І акустика там краща.

– У вас уже був досвід використання фое, адже робили там заходи започаткованих особисто вами чудових проєктів «Ніч у філармонії», «Ніч перед Різдвом». І Міжнародний фестиваль «Два дні і дві ночі нової музики» там проходив. Але зараз дещо інший формат?

– Усі ці свята ще обов'язково повернуться у наше життя, коли настане мир! Але зараз у фое постійно відбуваються наші планові концерти різної тематики, в яких беруть участь артисти філармонії – солісти-вокалісти, інструменталісти, майстри літературного читання... І на ці концерти ми запрошуємо різних глядачів. Насамперед, дуже багато працюємо для наших захисників, запрошуємо їх на всі наші заходи і даємо стільки безкоштовних квитків, скільки їм треба. Все для військових та їхніх родин – без обмеження. У мене навіть є грамота від Міністерства оборони, численні відзнаки мають і наші артисти. І водночас ми співпрацюємо з військовими творчими колективами. Ось 23 листопада у Великій залі відбувся концерт «Джаз у філармонії», в якому на сцені об'єдналися три оркестри – Концертний оркестр Військової академії (м. Одеса), Оркестр ГУНП в Одеській області та Військовий оркестр 11-ї Бригади ім. М. Грушевського Національної гвардії України. Окрім цього, ми обслуговуємо 28 організацій, які опікуються соціально незахищеними людьми. Це і пенсіонери, і багатодітні родини, і малозабезпечені, і родини загиблих міліціонерів, і вимушені переселенці...

– Тобто колектив дуже напружено працює у рідних стінах і водночас ваші артисти – постійні учасники різних культурних заходів у місті...

– Ми завжди відгукуємося на пропозиції взяти участь у тому чи іншому міському заході чи святі. Часто буваємо у міських бібліотеках на їхні запрошення. Обласний департамент культури постійно до нас звертається, і наші колективи та солісти виступають на різних майданчиках.

– Те, що до вас постійно звертаються з проханням виступати, – не дивно, адже артисти Одеською обласною філармонії імені Давида Ойстраха – це високопрофесійні виконавці, які завжди тримають високу виконавську планку. Ваші артисти – це в основному випускники Одеської музичної академії?

– Ми давно і плідно співпрацюємо з Одеською національною музичною академією імені Антоніни Нежданової, тож справді переважна більшість музикантів оркестру, солістів-вокалістів – випускники цього навчального закладу. А хореографічна складова ансамблю «Чайка» – це в основному вихованці Одеського фахового коледжу мистецтв імені К.Ф. Данькевича. Перш ніж потрапити до нашого колективу, вони пройшли ретельний конкурсний відбір. Тож не дивно, що виконавський рівень – незмінно високий. Досить сказати, що в колективі працюють заслужені діячі мистецтв України, заслужені артисти, заслужені працівники культури, лауреати численних міжнародних і вітчизняних конкурсів. Не буду тут усіх називати, адже філармонія багата славними іменами. Певно, згадаю лише піаніста Сергія Терентьева, якого одесити просто обожають і який досі виходить на філармонійну сцену, завдячуючи значною мірою нашому дружньому піклуванню про нього.

Уже не один рік у нас працюють творчі колективи, якими ми пишаємося. Це камерний оркестр, Академічний ансамбль української пісні і танцю «Чайка», тріо бандуристок «Мальви», ансамблі «Ренесанс» та «Мозаїка». До речі, саме у філармонії колись народилася комік-труппа «Маски», і її артисти про це пам'ятають.

Ми не лише виступаємо на своїх сценах і на інших майданчиках у рідному місті, а й з успіхом гастролюємо. Ось зараз наш камерний оркестр готується до поїздки в Німеччину. Минулого року цей колектив там уже виступав і мав великий успіх, прекрасні відгуки слухачів і преси. Тепер запрошують знову. А наша «Чайка» була і в Румунії, і в Польщі, у Франції та Іспанії, і скрізь мала приголомшливий успіх!

– Філармонійний камерний оркестр готує свої програми і виступає під орудою диригентів, які стали улюбленцями одеситів. Головного диригента, заслуженого артиста України Ігоря Шаврука і Володимира Дикого, який є також художнім керівником філармонії, постійно запрошують до постановок спектаклів в оперному і в музкомедії. Не ревнуєте?

– На мою думку, вони – найкращі диригенти Одеси, і я пишу тим, що ці музиканти працюють у нас. Однак я ніколи не заперечую проти їхньої участі у виставах одеських театрів. Талановиті люди мають себе повноцінно реалізувати і добре заробляти. І чимало наших солістів-вокалістів працюють паралельно ще й в оперному театрі.

– Зокрема, є такі і у складі «Ренесансу». Недаремно він називається ансамблем солістів. Під час концерту з нагоди відкриття нового філармонійного сезону ансамбль просто вразив своєю майстерністю і новою програмою!

– «Ренесанс» підготував блискучу програму, причому вперше – із симфонічним оркестром. Після того, як ансамбль очолила Аглая Поліхроніді, він суттєво оновився, поповнився талановитою молоддю, яка здатна втілювати найскладніші творчі завдання. І репертуар змінився кардинально, він постійно

поповнюється новими творами. Словом, «Ренесанс» відродився і зазвучав по-новому, сучасно!

Загалом не лише ансамблі зробили до відкриття сезону нові прем'єрні програми, а й кожен із солістів – співаки, інструменталісти, всі! Нову програму з оркестром під орудою Ігоря Шаврука показали Діана Гульцова і Михайло Ксіда – молоді артисти, які вже стали улюбленцями одеситів. Загалом цього концертного сезону буде багато прем'єрних програм.

– Відомо, що змінилося творче керівництво і в ушлявленому Академічному ансамблі української музики, пісні і танцю «Чайка». Розкажіть про ці зміни.

– На жаль, наш колектив мав останнім часом чимало втрат. Серед них – передчасна смерть художнього керівника і головного балетмейстера ансамблю «Чайка» Юрія Саакянца. Відразу після цього пішов з філармонії і головний диригент ансамблю Дмитро Притула, він перейшов на роботу до музичної академії. Тобто великий колектив залишився зовсім без керівництва. Але ми знайшли вихід зі складної ситуації, бо маємо ще чимало обдарованих музикантів. Художнім керівником запросили Андрія Чорного, якого одесити дуже добре знають і люблять за його рок-концерти з симфонічним оркестром. Це талановитий диригент і організатор творчого процесу, який з великим ентузіазмом взявся за нову справу. А балетмейстером став Богдан Побережнюк, який у Юрія Саакянца був «правою рукою», тож добре знає всіх виконавців та їхні можливості. Я попросила нових керівників підготувати свій колектив на гідному рівні до відкриття сезону, і вони це зробили блискуче. А на 6 квітня 2005 року готується презентація повністю нової програми. Андрій Чорний зараз працює над музикою, пише і переробляє всі аранжування, Богдан займається постановками танців... Ми всіляко підтримуємо всі їхні зусилля. Одна біда – бронювання, в ансамблі ж танцюють молоді люди. І серед вокалістів, інструменталістів переважає молодь. Це ж усе хлопці, які десятиліттями розвивали свій талант, здобували артистичні навички і вміння, про таких кажуть «штучний товар»! У нас в цілому у штаті філармонії нараховується 250 чоловік, і критично необхідно забронювати хоча б 50. А поки що дали лише 10! І це лише артисти, про інший персонал і мова не йде... Зараз подали ще заявку через «Дію» відповідно до нового закону. Побачимо, що з того вийде...

– Що готуєте до Різдва і Нового року?

– Цього року окремої вистави для дітей ми не готуємо, бо не відомо, якою буде ситуація з безпекою. Але наші партнери взяли в оренду під свої заходи Великий зал майже на весь початок січня. А 13-го, 14-го і 15 січня буде традиційний Штраусбал, який щорічно дає Національний одеський філармонійний оркестр під орудою маестро Хобарта Ерла.

– Спостерігається також дуже активна концертна діяльність українських гастролерів з інших міст. Філармонія щодо цього в Одесі – на першому місці!

– Ми дуже добре працюємо з українськими артистами та концертними організаціями. Скажімо, чудова співпраця з полтавчанами. Це і їхня версія «Конотопської відьми», і чудова інтерактивна вистава для дітей «Гаррі Потер». Постійно охоче виступають на нашій сцені найпопулярніші співаки і ансамблі, оркестри. Тут, до речі, також має значення, що у нас є укриття, ми не просимо глядачів виходити з будівлі на вулицю. От днями був з гастролями «ЯКТАК», і тільки почався концерт – оголошили тривогу. Наш глядач дуже організований, ми над цим працювали і привчили людей, тож усі пішли донизу, в укриття. Всі дисципліновано перебували в фое.

За роялем – «маестро шовкові пальці» Сергій Терент'єв

Галина Зіцер відкриває 177-й філармонійний сезон

Диригує Володимир Дикий

Провідна солістка камерного оркестру Олена Єрґієва

Ансамбль солістів «Ренесанс» у програмі «Hello, Dolly!»

Лекторка-музикознавиця Ельвіра Паламарчук

Філармонічний камерний оркестр і його керівник Ігор Шаврук

Новорічний концерт у фойє-укритті. Солостка – Людмила Третяк

«Осінній вечір у філармонії». Солости – Діана Гульцова і Міхаїл Ксіда

Лекторка-музикознавиця Ганна Розен

Ансамбль «Чайка» зі своїми новими керівниками

Концертна програма «Театр бандури натхненної». У центрі – тріо «Мальви»

Ансамбль «Мозаїка»

Відкриття нового сезону. Публіка у захваті!

– Я була на концерті гурту «Жадан і Собаки», і зал був повний молоді. Це так важливо!

– Молоді багато не лише на концертах українських зірок. А на відкритті сезону скільки було молодих глядачів, а на «Чайці»! Ми щиро раді цьому і, вважаю, багато робимо для залучення молоді. У цьому напрямку, як і в процесі підготовки різноманітних тематичних концертних програм, плідно працюють керівники відповідних відділів Ірина Смотрицька і Ніна Ксіда, до речі – заслужені артистки України, які багато років успішно працювали у складі ансамблю «Мозаїка», а також провідний редактор Алла Вербанова.

– Маю сказати, що різноманіття тематики ваших концертів просто вражає! Від класики – до найсучасніших мелодій, від вальсу і сонати – до джазу і танго... Словом, глядачеві є з чого вибирати. А про що ще сьогодні, окрім реставрації, мріє директор філармонії Галина Зіцер?

– Може здатися дивним, що кажу про це у час війни, та я дуже хочу відкрити дитячу філармонію. Я так давно про це мрію! Звичайно, для цього треба, насамперед, щоб настав мир. Ми тісно співпрацюємо з Одеським державним музичним ліцеєм імені професора П.С. Столярського. У нас є такий абонемент – «Спадкоємці Петра Столярського», в рамках якого проводимодесь шість спільних концертів на сезон. Часто виступають у нас і вихованці інших дитячих музичних шкіл. Для дітей, які виходять на цю прославлену сцену, де грали великі музиканти, – це визначна подія у житті.

– Певно, під реалізацію вашої мрії найкраще було б використати приміщення колишнього Будинку актора, адже це частина вашої будівлі?

– Це було б прекрасно – постійна дитяча філармонійна сцена! Але там розмістився ресторан, і хоч зараз він зачинений, все одно це приміщення нам не належить...

– А чи потребуєте чогось із технічного забезпечення? Світло, звук?

– Це у нас є. Ми встигли все купити до великої війни через фірму «Лайтек»: нам виділили по півтора мільйона на звукове і світлове обладнання. Деякі інструменти для оркестру треба було б оновити, але це не критично, бо музиканти здебільшого користуються власними. З роялями поки що теж усе гаразд: на балансі – сім пристойних інструментів, з них на сцені – два «Стенвея».

Що справді потрібно, так це нові костюми для «Чайки». По-перше, оновлюється весь репертуар, а, по-друге, ці, що є зараз, уже мають не той вигляд... Попросила, щоб мені склали перелік необхідних костюмів для кожного з нових номерів, тоді я зроблю доповідну і піду з проханням до вищого керівництва.

Ще нам дуже потрібно поновити оргтехніку, просто необхідно технічно оснастити офіс філармонії. Наші комп'ютери, принтери, копіювальний апарат – це вже кам'яний вік, щось уже не працює зовсім, щось по сто разів ремонтувалося. Та й ремонт у службових приміщеннях вкрай необхідний, стеля місцями обвалюється. Тут же над нами було казино «Рішельє», нас затопили, та так, що вода добу текла зі стелі і по стінах. Але про це я мовчу, бо такі роботи передбачаються у межах реставрації, коли вона, дай Боже, буде.

Я вже говорила, що, коли прийшла працювати у філармонію, насамперед захотіла відновити парадні сходи. Зараз вони знову зачинені, і моє серце крається через це. Тож найбільше я мрію, щоб відчинилася брама парадних сходів і наш глядач піднявся ними на концерт, який ми дамо у мирній Одесі з нагоди завершення реставрації! ❀

ПРЕЗИДЕНТ ОДЕСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ

МИКОЛА КРИКЛИВИЙ:

«НАША МІСІЯ –
НАЛАГОДЖУВАТИ
ДІАЛОГ МІЖ
ПІДПРИЄМЦЯМИ
ТА ВЛАДОЮ»

ЯК ВІДОМО, ОДЕСА ПОЧИНАЛАСЯ З ПОРТУ І РОЗВИВАЛАСЯ ЗА РАХУНОК ТОРГІВЛІ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА. А ДЛЯ ПІДТРИМКИ І ВРЕГУЛЮВАННЯ ЦИХ ПРОЦЕСІВ ЗАПОЧАТКОВУВАЛИСЯ ВІДПОВІДНІ ІНСТИТУЦІЇ. ОДЕСЬКА БІРЖА, ПОТІМ АРБИТРАЖНА КОМІСІЯ – ВСЕ ЦЕ ПОПЕРЕДНИКИ ОДЕСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ, ЯКА ПРОТЯГОМ ТРИВАЛОГО ЧАСУ ЗБЕРІГАЄ ТРАДИЦІЇ, НАДАЄ ПОСЛУГИ ПІДПРИЄМЦЯМ, ЩОБ І БІЗНЕС, І РЕГІОН РОЗВИВАЛИСЯ ТА ЗМІЦНЮВАЛИ ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ.

Про те, чим сьогодні живе ця установа, які проблеми доводиться вирішувати її керівництву, ми говорили з Президентом ОРТПП Миколою КРИКЛИВИМ.

– Про роботу Торгово-промислової палати знають далеко не всі одесити. Розкажіть, будь ласка, чим займається ця організація? Наскільки її діяльність важлива для життя регіону, для роботи бізнесу?

– Одеська регіональна Торгово-промислова палата – юридична особа, неприбуткова організація недержавної форми власності, створена відповідно до Закону про ТПП. Її співробітники працюють у кількох напрямках. Насамперед, це видача документів, які підтверджують походження товарів, конкурентну вартість, обставини непереборної сили та низку інших. Сьогодні, під час воєнного стану, це вкрай важливо, тому що бізнес працює в дуже складних умовах і підприємцям необхідно отримувати документи швидко і якісно.

– Ви на посаді президента палати зовсім недавно, із середини вересня. Як взагалі призначають чи обирають керівника? Що передувало вашому вступу на цю посаду?

– Останні 27 років президентом палати був Сергій Євгенович Шувалов. І з різних причин ні він, ні члени президії не хотіли залишати свої посади. Хоча, згідно зі Статутом, звітно-виборні збори необхідно проводити щонайменше один раз на п'ять років. Вони й раніше проводилися вельми умовно, а цього разу керівництво, мабуть, вирішило взагалі не витратити свій час. І коли члени ТПП, підприємці запитували, чому порушуються Статут, Шувалов і деякі члени ради посилалися то на воєнний стан, то на відсутність приміщення, а потім і зовсім дійшли до абсурду: звернулися до суду, і суддя винесла рішення про заборону виборів президента, секретаря, членів мандатної та лічильної комісій, також вона заборонила своїм рішенням і звіт президента! І це попри те, що юридичні повноваження проводити будь-яку державну реєстрацію керівних органів палати закінчилися 13 грудня 2023 року, а Шувалова як президента – 15 січня 2024 року.

– Як реагували члени палати на таке перешкоджання робочим процесам?

– На той момент список членів палати склався зі 179 юридичних осіб – це підприємства, навчальні заклади, державні

структури. І ті, хто не був байдужий до того, що відбувається, хто керувався нормами законів і хотів демократичних змін, об'єдналися і пішли законним шляхом, передбаченим у Статуті: скликати загальні звітно-виборчі збори можуть самі члени палати, якщо їхня кількість не менша за одну третину членів ТПП. А таку ініціативу підтримало набагато більше третини представників бізнесу.

– Як колишнє керівництво відреагувало на таку ініціативу? Збори вдалося провести в спокійній обстановці?

– Звісно, ні. Ще до проведення зборів почалися спроби тиску на членів палати, які підтвердили свою участь. Багатьох просто виключили: спочатку групу з шести підприємств, потім з дванадцяти, потім ще тридцять. Причому виключення відбувалося не відкрито, а практично одноосібно Шуваловим. Довелося звертатися до суду і відновлювати своє законне право бути членом палати. Після чого ми скликали збори. Вони відбулися 12 вересня 2024 року в навчальному корпусі Одеського національного економічного університету, де були присутні 95 членів палати. Було обрано керівні органи ОРТПП (раду, президію, ревізійну комісію) та керівництво. Першим віце-президентом – генеральним секретарем стала Ганна Нестеренко, віце-президентами – Степан Богля і Олег Платонов. Ніхто не голосував проти.

– Як розвивалися подальші події? Чи вдалося вам одразу приступити до роботи?

– 13 вересня ми приїхали до офісу о 9-й ранку. Двері зачинені, є охорона. Увійти вдалося тільки завдяки співробітниці іншої організації, яка відчинила двері. Кілька людей були на своїх робочих місцях. Ми зайшли в кабінети. Документів немає, печатки немає, сервер відключено, всю інформацію знищено, бухгалтерська програма не працює. Половина керівних співробітників відділів на роботу не вийшли, просто надіслали факсом заяви про відпустку за свій рахунок. Ми звернулися в правоохоронні органи, поступово стали відновлювати все, що можна відновити. Виплатили зарплату тим співробітникам, які залишилися. Але зіткнулися з тим, що Торгово-промислова палата України відключила нам доступ до системи «Електронна палата», а без цієї системи ми не можемо видавати цілу низку документів, зокрема, сертифікати відповідності на товари. І, поки це питання не вирішено, підприємцям доводиться звертатися за цими документами в інші регіони.

– Торгово-промислова палата України – це, якщо так можна висловитися, ваше начальство?

– Регіональні Торгово-промислові палати – це самостійні юридичні особи. До Києва ми тільки передаємо звітність. Чинити тиск на нас ця структура не має права, хоча фактично саме так сьогодні й відбувається.

– У чому полягає цей тиск?

– Почнемо з того, що ТПП України не визнала законність наших демократичних виборів. На наші запити про надання необхідної нам інформації відповідають відмовами, відписками, не визнають повноваження законно обраного президента ОРТПП і керівних органів, не внесли зміни до сайту ТПП України.

– Тобто замість того, щоб надавати підтримку ОРТПП, вони ще й «ставлять палиці в колеса»?

– Саме так! Мабуть, їх влаштовувало те, що відбувалося в нашій регіональній організації останніми роками. І плани вдосконалити роботу одеської палати, зробити її відкритою і прозорою, використовувати новітні технології – їм це все не потрібно. ТПП України багато років керують люди, які протистоять демократичним змінам. І президент ТПП України Геннадій Чижиков, і перший віце-президент Михайло Непран є фігурантами цілої низки кримінальних проваджень. Але це не заважає їм не тільки залишатися на своїх посадах, а й перешкоджати роботі регіональних палат, причому в дуже важкий економічний час для України у зв'язку з агресією рф.

– Які зміни нинішнє керівництво ОРТПП має намір внести до Статуту організації?

– Насамперед ми обмежимо термін перебування на посаді президента палати. Це будуть максимум два терміни по п'ять років. Статут буде, звісно, написаний державною мовою, а не російською, як зараз. Ще одне важливе нововведення, яке ми внесемо, – заборона перебування в Раді палати її штатним співробітникам. Оскільки співробітник – особа в певному плані залежна від керівництва, тож і голосувати може також за вказівкою начальства. Є ще багато питань, які необхідно коригувати.

Попри повномасштабну війну не можна зупиняти процеси розвитку економіки. Адже робота бізнесу сьогодні – це ще й гарантія зростання обороноздатності України. А підтримка підприємництва – це, зокрема, і робота таких структур, як Одеська регіональна Торгово-промислова палата. Її нове керівництво – це також представники бізнес-структур, і вони точно знають, як треба налагодити роботу, щоб не тільки не створювати перешкод, а й сприяти розвитку економіки області та країни загалом. ОРТПП – для розвитку бізнесу, економіки регіону, освіти, медицини, а не бізнес для самої палати. І зараз головне завдання, підкреслює її президент Микола Крикливий, – подолати перешкоди і зробити так, щоб ОРТПП стала структурою, яка налагоджує діалог між бізнесом і державою. ❏

“ «ОДЕСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА – ЮРИДИЧНА ОСОБА, НЕПРИБУТКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НЕДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ, СТВОРЕНА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ ПРО ТПП. ЇЇ

СПІВРОБІТНИКИ ПРАЦЮЮТЬ У КІЛЬКОХ НАПРЯМАХ. НАСАМПЕРЕД, ЦЕ ВИДАЧА ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ, КОНКУРЕНТНУ ВАРТІСТЬ, ОБСТАВИНИ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ ТА НИЗКУ ІНШИХ».

1000 ДНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

ЦИФРИ

ЗА ТИСЯЧУ ДНІВ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ РОСІЙСЬКОГО ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ УКРАЇНА ПРОДЕМОНСТРУВАЛА НЕБАЧЕНУ СТІЙКІСТЬ, ДАЮЧИ ВІДСІЧ ОДНІЙ ІЗ НАЙБІЛЬШИХ АРМІЙ СВІТУ.

Велика війна показала здатність українців захищати свою територію, контратакувати, відвойовувати своє, швидко адаптуватися до нової реальності, жити і працювати під постійними ракетними і дронними атаками. Попри численні втрати як серед військовослужбовців, так і серед цивільного населення українське суспільство мобілізувалося у потужну силу підтримки фронту, фінансуючи армію через волонтерів і напряму.

Україна також змогла залучити масштабну міжнародну підтримку, яка допомагає озброювати Сили оборони, відновлювати зруйновану російськими обстрілами енергетику і підтримувати фінансову стабільність.

«Радіо Свобода» зібрало ключові показники у цифровому вираженні, що описують 1000 днів повномасштабної війни Росії проти України, що припадають на 19 листопада 2024 року.

ВТРАЧЕНІ ТА ЗВІЛЬНЕНІ ТЕРИТОРІЇ

У Генеральному штабі ЗСУ Радіо Свобода повідомили, що станом на 15 листопада 2024 року від початку повномасштабного вторгнення РФ (від 24 лютого 2022 року) російська армія окупувала близько 66,9 тис км території України, що складає 11% від загальної площі в кордонах 1991 року.

Території України, які за цей час були звільнені, складають близько 42,5 тис км, що становить 7% від загальної площі території України.

Площа території Курської області РФ, що перебуває під контролем ЗСУ, складає близько однієї тисячі квадратних кілометрів.

ВТРАТИ РОСІЇ

+66,9 тис. км²

**+11% території
окуповано з 24 лютого 2022**

42,5 тис. км²

**7% території
звільнено з окупації**

За даними Генерального штабу ЗСУ станом на 15 листопада 2024.

Відносно жордону 1991 року.

Росія майже не надає офіційних даних про свої втрати у війні проти України. Москва офіційно востаннє називала кількість убитих у вересні 2022 року – тоді заявляли про 5937 загиблих. Розвідка Великої Британії 17 вересня 2024 року повідомила, що російські втрати від початку вторгнення оцінюються у понад 610 тисяч осіб убитими й пораненими. Видання The Wall Street Journal 17 вересня 2024 року, посилаючись на джерела у західних розвідках, оприлюднило цифру про загальні втрати (убиті і поранені) російської армії у 600 тисяч.

Імовірні втрати Росії у війні проти України

722 440

вбитими та пораненими

За даними Генерального штабу ЗСУ станом на 18 листопада 2024

610 000

вбитими та пораненими

За даними британської розвідки станом на 17 вересня 2024 року

600 000

вбитими та пораненими

За даними Wall Street Journal із посиланням на західні розвідки від 17 вересня 2024 року

Росія майже не надає офіційних даних про свої втрати у війні проти України.

ВТРАТИ УКРАЇНИ

Офіційно Україна, так само як і Москва, майже не надає інформації про втрати серед військовослужбовців, заявляючи, що ці дані будуть розкриті після війни. 25 лютого 2024 року президент України Володимир Зеленський вперше від початку повномасштабної війни назвав число загиблих українських військових: 31 тисяча. Українська влада, коментуючи оприлюднені газетою The Wall Street Journal дані про втрати України у війні, каже, що реальна цифра є «значно меншою». 27 лютого 2024 року тогочасний російський міністр оборони Сергій Шойгу заявив, що втрати української армії вбитими та пораненими складають 444 000 осіб.

Імовірні втрати України у війні

480 000*

вбитими та пораненими

За даними Wall Street Journal із посиланням на західні розвідки від 17 вересня 2024 року

*Українська влада, коментуючи це повідомлення, заявила, що реальна цифра є значно меншою.

Офіційно Німеччина не надає дані про втрати серед військовослужбовців, заявляючи, що дані будуть розкриті після війни.

ВТРАТИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Офіс генерального прокурора України повідомив «Радіо Свобода», що крім убитих та поранених протягом 1000 днів великої війни, слідчі органи ще зафіксували 15 059 фактів викрадення українських громадян та незаконного позбавлення їх волі представниками російської окупаційної влади.

З огляду на те, що в умовах повномасштабної війни і наявності окупованих територій, є складність або й неможливість проведення слідчих дій відповідними органами і збирання інформації українськими та міжнародними організаціями, жертв і зниклих безвісти може бути набагато більше.

>13 574

вбитих

>25 969

поранених

Реальні цифри можуть бути значно більшими, тому що точну кількість жертв неможливо встановити через активні бойові дії та окупацію.

Джерело: Офіс Генерального прокурора України. Дані станом на 24 листопада 2024 року

Офіс генерального прокурора України повідомив, що внаслідок дій країни-агресора найбільше дітей постраждали у Донецькій області – 598, Харківській – 459, Херсонській – 187, Дніпропетровській – 190, Київській – 133, Запорізькій – 154 і Миколаївській – 117.

>589

вбитих дітей

>1682

поранені дитини

Реальні цифри можуть бути значно більшими, тому що точну кількість жертв неможливо встановити через активні бойові дії та окупацію.

Джерело: Офіс Генерального прокурора України. Дані станом на 24 листопада 2024 року

ПОЛОНЕНІ

Згідно з офіційною інформацією від Координаційного штабу поведження з військовополоненими, серед звільнених 3767 людей – 168 є цивільними (125 чоловіків і 43 жінки). Українська влада не дає відповіді на питання, скільки загалом українських полонених (як військовослужбовців, так і цивільних) може утримуватися у Росії і на непідконтрольних Україні територіях.

Кількість звільнених українських полонених

3 599

військовослужбовців

168

цивільних осіб

Джерело: Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими. Дані станом на 15 листопада 2024 року

Українські біженці в країнах Європейського Союзу

На території ЄС перебувають близько 4,2 млн біженців з України

Дані станом на вересень 2024 року
Джерело: Евростат

БІЖЕНЦІ ТА ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ

Згідно з даними Евростату, на кінець вересня 2024 року лише в Європі перебуває 4,2 млн українських біженців. Міжнародна організація із міграції у своєму жовтневому звіті повідомила, що 4 294 000 українців повернулися з-за кордону. Згідно з цим звітом, переміщеними особами всередині України вважаються 3,5 млн громадян.

6,7 МЛН

біженців з України по всьому світу

Це приблизно вдвічі більше, ніж населення Києва
Джерело: Управління Верховного комісара ООН у справах біженців станом на 15 жовтня 2024 року

>\$1 млрд
313 млн

зібрали три найбільші фонди

Джерело: United 24 (станом на 18 листопада 2024), «Повернись живим» (станом на 12 листопада 2024), Фонд Сергія Притули (станом на 24 жовтня 2024)

ДОНАТИ НА ПОТРЕБИ УКРАЇНИ

За інформацією з відкритих джерел, фонд United 24 у період з лютого 2022 року по 12 листопада 2024 року отримав 747 260 935 \$; фонд «Повернись живим» у період з лютого 2022 року по 12 листопада 2024 року отримав 378 654 849 \$; фонд Сергія Притули в період з лютого 2022 року по 24 жовтня 2024 року отримав 186 974 987 \$.

Загальна сума не враховує десятки менших фондів, а також збори та донати для конкретних підрозділів Сил оборони України, які щодня добровільно здійснюють громадяни України.

В останньому дослідженні консалтингово-аудиторської компанії «Делойт» йдеться про те, що 92% українців донатять на допомогу армії або постраждалим внаслідок воєнних дій, що на два відсоткові пункти більше, ніж у 2022 році.

ЗАХІДНА ДОПОМОГА УКРАЇНІ

\$100 млрд
800 млн
бюджетної підтримки
отримала Україна від Заходу

Джерело: Міністерство фінансів України. Дані станом на 15 листопада 2024 року

Як повідомили «Радіо Свобода» у Міністерстві фінансів України, від початку повномасштабного вторгнення Європейський Союз надав Україні рекордний обсяг прямої бюджетної підтримки – близько 38 млрд євро (40,5 млрд доларів США), а Сполучені Штати надали для бюджету – 28,2 млрд доларів США.

Загалом, як повідомляє Кабінет міністрів України, від початку повномасштабної війни зовнішня бюджетна підтримка сягнула понад 100 млрд доларів США:

31,1 млрд доларів США у 2022 році;

42,5 млрд доларів США у 2023 році;

27,2 млрд доларів США у 2024 році (станом на 14 листопада).

Найбільшими надавачами бюджетної допомоги за цей період є:

ЄС – 40,5 млрд доларів США;

США – 28,2 млрд доларів США;

МВФ – 11,4 млрд доларів США;

Японія – 6,3 млрд доларів США;

Канада – 5,4 млрд доларів США.

Найбільші п'ять партнерів за обсягом фінансової підтримки надали разом понад 90% від усіх залучених коштів.

33,7 млрд доларів США або понад 33% від загально-го обсягу Мінфін України залучив до державного бюджету у грантовій формі. Тобто кожен третій долар партнери надали на безповоротній основі. Це дозволило підтримати бюджетну ліквідність, не збільшуючи боргове навантаження.

США ДОПОМАГАЮТЬ НАЙБІЛЬШЕ

Найбільше коштів у формі грантів Україна отримала від США. Європейський Союз є другим донором за обсягом грантових коштів – 2,3 млрд доларів США. Також значну підтримку на безповоротній основі надали такі країни, як Німеччина (1,4 млрд доларів США), Японія (955 млн доларів США), Норвегія (506 млн доларів США).

Інша частина зовнішнього фінансування була надана Україні у вигляді кредитів на пільгових умовах.

Загалом же, як повідомила у серпні 2024 року президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, від початку повномасштабної війни ЄС надав Україні допомоги на 108 млрд євро.

Найбільшим донором військової допомоги Україні є Сполучені Штати.

З лютого 2022 року Конгрес виділив щонайменше 182,99 млрд доларів на стримування Росії та відповідь на війну, мовиться у звіті американського уряду. Зокрема 131,6 млрд на безпекову допомогу, включно з 46,5 млрд – збільшення військової діяльності США в Європі і 45,78 млрд на поповнення зброї та боєприпасів, наданих ЗСУ. 43,84 млрд було виділено на програми управління та розвитку, понад половина з цих коштів пішла на виплату зарплат українським держслужбовцям. Крім того, 40,08 млрд доларів було виділено на гуманітарну допомогу.

РОСІЯ ЗНОВУ АТАКУВАЛА ОДЕСУ

ЗГАДУЄМО НАЙБІЛЬШ СМЕРТНОСНІ УДАРИ З ПОЧАТКУ ВІЙНИ

18 ЛИСТОПАДА РОСІЯНИ ЗНОВУ ЗАВДАЛИ РАКЕТНОГО УДАРУ ПО ОДЕСІ. ЗА ОСТАННІМИ ДАНИМИ, ЗАГИНУЛО 11 ЛЮДЕЙ, ПОРАНЕНО ПОНАД П'ЯТДЕСЯТ. ПІДБИТА РАКЕТА «ІСКАНДЕР» ПРИЛЕТІЛА ПО СЛІДЧОМУ УПРАВЛІННЮ МВС НА ПРОСПЕКТІ ШЕВЧЕНКА. ЗГАДАЄМО ПРО ІНШІ СМЕРТНОСНІ УДАРИ РОСІЯН ПО ОДЕСІ.

ТРАГЕДІЯ «ТІРАСА»

Хронологічно першим був такий удар по житловому комплексу «Тірас». Вранці 23 квітня 2022 року, через два місяці після початку повномасштабної війни, російська ракета вцілила в 16-поверховий будинок у Київському районі Одеси, по суті, пробивши його наскрізь, знищивши десятки квартир, вбивши вісім одеситів та поранивши близько двох десятків. Символом цієї трагедії стала сім'я Глодан.

Юрій Глодан вийшов у магазин і залишився живим. Загинули його двомісячна дочка Кіра, дружина Валерія і теща Людмила. Після їхньої смерті Юрій вступив до лав ЗСУ і загинув у бою. Ця історія набула значного суспільного резонансу, і на хвилі перейменувань вулиць на честь родини Глодан була названо колишню Ільфа і Петрова.

ЗА ДВА КРОКИ ВІД ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

14 червня 2023 року ракета вразила бізнес-центр на проспекті Шевченка. У будівлях «Одеської політехніки» через дорогу винесло скло, були ушкоджені офтальмологічна клініка «Тарус» і супермаркет «Копійка» на першому поверсі бізнес-центру, а також сусідні житлові будинки і «Макдональдс». Загибло три людини, ще 13 дістали поранення.

РАКЕТИ – ПО ІСТОРИЧНОМУ ЦЕНТРУ ОДЕСИ

Того ж літа, 23 липня, стався удар по Одесі, який мав найбільший розголос у світі: російська ракета поцілила у Спасо-Преображенський собор і завдала шкоди багатьом історичним будівлям середмістя. За даними ЗСУ, росіяни застосували 19 ракет п'яти типів, зокрема і «Онікс».

Окрім собору, значних пошкоджень зазнав Будинок вечних (він же палац графа Толстого), сусідні з ними будівлі та ряд інших локацій. Тієї ночі двоє людей загинули і близько 20 були поранені.

Увага світу, насамперед, була прикута до собору. Він залишився без частини даху, ракета чи її фрагменти пробили дірку до мінус першого поверху. Розбирати завали прийшло багато одеситів, вони діставали з-під завалів ікони, прибирали приміщення і територію. На місце приїжджала делегація ЮНЕСКО та приходили інші іноземні гості.

Цей удар по Одесі заступив Генсек ООН Антоніу Гутерріш. Прем'єр-міністр Італії Джорджія Мелоні заявила, що її країна допоможе Україні у реставрації собору.

СМЕРТОНОСНІ «ШАХЕДИ»

Смертоносними стали і нальоти «шахедів» на Одесу у новорічні дні 2024 року. А в ніч на 2 березня «мопед» врізався у дев'ятиповерхівку на селищі Котовського і частково зруйнував її. Тоді загинули 12 людей, у тому числі п'ятеро дітей. Десятки людей було поранено. Рятувальники довго розбирали завали, намагаючись знайти під бетонними плитами тих, хто вижив.

ДЕНЬ, КОЛИ ЗАГИНУЛИ ВОЄННІ КЕРІВНИКИ

Уже 15 березня росіяни завдали удару по будинках на дачі Ковалевського. Після прибуття на місце медиків і рятувальників було завдано другого удару. Тоді загинула 21 людина, близько 80 було поранено. Серед загиблих – колишній заступник одеського міського голови Сергій Тетюхін та командир штурмового полку «Цунамі», підполковник поліції Олександр Гостіщев.

«ІСКАНДЕРОМ» – ПО «ПАЛАЦУ ГАРРІ ПОТТЕРА» І ТРАСІ ЗДОРОВ'Я

Наступного місяця, 29 квітня, росіяни завдали удару «Іскандером» по місцю розташування на узбережжі моря Палацу студентів юракадемії, який одесити зазвичай називають «палац Гаррі Поттера». Тут на тенісних кортах тренуються діти, у гарну погоду схилами над морем і Трасою здоров'я

гуляє багато сімей, їздять велосипедисти. «Іскандер» був із касетною бойовою частиною і вона накрила велику площу. Швидкі одна за одною забирали поранених. Тоді загинули семеро людей, зокрема проректор Міжнародного гуманітарного університету і тренер з тенісу. Сам Ківалов потрапив до числа приблизно трьох десятків поранених. Ракетний удар викликав конспірологічні чутки, що росіяни таким чином помстилися Ківалову за недотримання якихось обіцянок.

ТРАГІЧНЕ 18 ЛИСТОПАДА 2024

Жертвами останнього удару стали 11 людей, в лікарнях є поранені у вкрай важкому стані. Частина з тих, хто вижив, залишиться на все життя інвалідами... Навіть перебуваючи у відносно мирному місті, далекому від лінії фронту, ми за роки цієї страшної війни стали до деякої міри фаталістами: вже майже не зважаємо на звуки тривожної сирени, хоча будь-якої миті може прилетіти ворожа ракета, або влади на голову уламок «шахеда»...

За матеріалами телеграм-каналу «Циничный городской». Фото: відкриті джерела

НАСЛІДКИ РАКЕТНОГО УДАРУ ПО ОДЕСІ 18 ЛИСТОПАДА У ФОТО

Удень 18 листопада російські військові атакували балістичною ракетою житловий район Одеси. Унаслідок удару пошкоджені зазнали сім житлових будинків, три навчальні заклади, банк, дві адмінбудівлі та 28 автомобілів.

На жаль, загинуло десять людей, сім з яких – поліцейські. Ще 54 людини отримали поранення, серед яких п'ять дітей віком від 7 до 11 років та 27 працівників поліції. Пізніше у лікарні померло ще двоє людей, що постраждали внаслідок прильоту.

Загалом 226 квартир у 25 бага-

токвартирних будинках пошкоджено унаслідок російської атаки на Одесу. Пошкоджено 567 вікон, з них 454 вікна у помешканнях та 113 – у під'їздах будинків. Об'єднаними зусиллями комунальників на ранок у семи будинках закрито плівкою 100% вікон, в інших – на 80%, – зазначили в мерії.

Атака відбулася близько 11:57, армія РФ спрямувала на Одесу балістичну ракету «Іскандер-М».

19 листопада на Одещині було оголошено днем жалоби за загиблими внаслідок ракетного удару Росії по Одесі.

«На цих кадрах – два старовинних храми Донеччини, які лише за останній час зруйнувала артилерія так званої православної росії, яка так відчайдушно на папері відстоює «духовні скрепи».

Храм Різдва Пресвятої Богородиці в Новоекономічному пережив нацистів та більшовиків, але не пережив росіян. Храму було 110 років. Зі слів місцевого священника, це був прицільний удар саме по храму. В Новоекономічному не йдуть бої, немає військової техніки та військових. Храм стоїть просто посеред дороги.

Також щент зруйновано Свято-Георгіївський храм в селі Олександро-Шультині, який було закладено 29 липня 1822 р. Храм збудовано згідно з канонами класицизму («зразкового стилю») і він вважався одним із найстаріших храмів Донеччини.

Костянтин і Влада ЛІБЕРОВИ:

ВІД LOVE STORY – ДО ФОТО З ОКОПІВ

Український фотограф одесит Костянтин Ліберов став лауреатом Bayeux Calvados-Normandy Award – щорічної премії, яка відзначає роботу військових кореспондентів. Нагородження традиційно відбулося у місті Байє (Франція) 11-12 жовтня. Костянтин Ліберов здобув перемогу у категорії «Фото» за відкритим голосуванням аудиторії з серією фотографій «Війна в Україні. Біль, відчай та надія», а також посів друге місце у тій самій категорії за вибором журі.

До повномасштабної війни РФ проти України одесити Костянтин і Влада Ліберови працювали фотографами у жанрі love story, любили працювати із закоханими парами, шукали справжні та щирі моменти і були дуже успішними у цьому. Після 24 лютого 2022 року бажання щиро розповідати справжні історії про людей у сьогоднішніх трагічних обставинах вони перенесли у жанр воєнної фотокументалістики. Як кажуть самі Ліберови, вони зрозуміли, що не можуть, як раніше, знімати закоханих, коли навколо стільки горя. «Нам було важливо залишитися чесними, а сьогоднішні світлини якраз і є найліпшим відображенням цього внутрішнього стану... Ми ж хотіли пока-

СТАНОМ НА СІЧЕНЬ 2024 РОКУ ПРАВОСЛАВНА РОСІЯ ЗРУЙНОВАЛА ПРИБЛИЗНО 530 УКРАЇНСЬКИХ ХРАМІВ ТА ЦЕРКОВ ПО ВСІЙ УКРАЇНІ.

зати, що все, що відбувається, правда. І ми могли це зробити. Тож ми поїхали туди, де війна».

Нині воєнних фотодокументалістів Ліберових знають, без перебільшення, у всьому світі. Розповідаючи про війну в Україні, їх фото друкують провідні іноземні агенції, використовують в експозиціях у різних країнах, на них посилається президент Зеленський... Сьогодні їх часом навіть називають «очима війни». Почавши зі світлин на Одеському залізничному вокзалі, коли відправлялися евакуаційні поїзди і рідні розлучалися, можливо, назавжди, далі Костянтин і Влада вже фіксували різні трагічні події у тилу, а згодом – прифронтові міста та села і навіть бійців на передовій. Заслужити довіру військових було непросто, але на сьогодні Ліберови її отримали, не маючи при цьому ніякого офіційного статусу і залишаючись приватними незалежними фотографами.

За майже три воєнні роки у Ліберових накопичилося чимало серій, які справді мають історичне значення. І хоч головну думку і емоції Костянтин і Влада передають у своїх знімках, вони часто супроводжують їх текстами, які є важливим елементом документальної зйомки. Пропонуємо увазі читачів журналу одну з таких публікацій на сторінці Ліберових в Інстаграмі [libkos](#). Це кадри двох зруйнованих храмів Донеччини – Різдва Пресвятої Богородиці в селі Новоекономічне та Свято-Георгіївського храму в селі Олександрово-Шульгине.

ДО **90**-РІЧЧЯ

**КІРИ
МУРАТОВОЇ**

5 Листопада 2024 мало б виповнитися 90 років знаній у всьому світі кінорежисерці Кірі Муратовій, яка жила і працювала в Одесі. Кіра Георгіївна мала звання почесної громадянки Одеси і ще за життя отримала свою іменну зірку на Алеї зірок. Цього ж ювілейного року її ім'ям названо одну з центральних одеських вулиць, а на фасаді одеської кіностудії, куди молода режисерка свого часу потрапила за розподілом і де зняла майже всі свої стрічки, з'явилася меморіальна дошка. До ювілейної дати пройшло чимало заходів по всій Україні, відбулися ретроспективні покази її фільмів.

...Кіра Муратова зауважувала: «Я переважно уникаю збіговиськ та не люблю пабліситі. Це нудно і не має для мене ніякої користі». Проте доля видатних митців саме така: незалежно від їх ставлення до публічності, про них пам'ятають, їх життя згадують, їх творчість обговорюють. Про Кіру Георгіївну, яка пішла у засвіти понад п'ять років тому, ця пам'ять світла.

Творчі заходи по відзначенню 90-річчя від дня народження Кіри Муратової розпочалися в Одесі ретроспективним показом фільмів у залі кіностудії з коментарями відомого кінокритика і лектора Євгена Женіна. Ретроспектива мала продовження в Будинку кіно в Києві на початку листопада, а далі тривала в обласних містах України.

У переддень ювілею, 4 листопада, на фасаді Одеської кіностудії на Французькому бульварі відкрили пам'ятну дошку режисерці. А «Укрпошта» до знаменної дати випустила марки і листівки, штемпелювання яких відбулося під час святкових заходів у кіностудійному Арт-центрі ім. Віри Холодної.

За сприяння Національної спілки кінематографістів України, Держкіно України та керівництва Одеської кіностудії було створено документальний фільм «Не хочу, щоб про мене говорили інші. Кіра Муратова», режисером якої став Дмитро Томашпольський, продюсером – директор кіностудії Андрій Осіпов. 8 листопада ця концептуальна стрічка була показана у Великій залі кіностудії і дуже схвально прийнята глядачами. 🎬

ЛЮДМИЛА МОНАСТИРСЬКА:

«В ОДЕСЬКІЙ ОПЕРІ Я ВІДЧУЛА, ЩО ПОТРАПИЛА ДО ХРАМУ МИСТЕЦТВ»

ЗІРКОВОЮ УЧАСНИЦЕЮ ІХ МІЖНАРОДНОГО ФЕСТИВАЛЮ МИСТЕЦТВ «ОКСАМИТОВИЙ СЕЗОН В ОДЕСЬКІЙ ОПЕРІ» СТАЛА ЛЮДМИЛА МОНАСТИРСЬКА – СВІТОВА ОПЕРНА ДІВА, СОЛІСТКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОПЕРИ УКРАЇНИ, НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ, ЛАУРЕАТКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ ІМ. ШЕВЧЕНКА 2014 РОКУ ЗА ВОКАЛЬНІ ПАРТІЇ В ОПЕРНИХ СПЕКТАКЛЯХ. СПІВАЧКА МАЄ УНІКАЛЬНЕ СОПРАНО (SPINTO SOPRANO), ЯКЕ ЗБЕРІГАЄ СВІЙ НЕПОВТОРНІЙ ТЕМБР НА НАЙВИЩИХ НОТАХ, А ТАКОЖ ПІДКОРЮЄ ПУБЛІКУ СВОЄЮ ХАРИЗМАТИЧНІСТЮ ТА АРТИСТИЗМОМ. ВОНА СПІВАЄ НА НАЙПРЕСТИЖНІШИХ ОПЕРНИХ СЦЕНАХ СВІТУ ІЗ НАЙВІДОМІШИМИ ПАРТНЕРАМИ. ОТОЖ ЇЇ УЧАСТЬ В ОДЕСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ – БЕЗПЕРЕЧНЕ СВІДЧЕННЯ ЙОГО ВИСОКОГО РІВНЯ, ПОПУЛЯРНІСТІ ТА АВТОРИТЕТУ.

Наша бесіда з Людмилою Вікторівною відбулася відразу після її триумфального виконання партії Аїди в однойменній опері Дж. Верді. Світова зірка перебувала в Одесі лише кілька днів, мала напружений робочий графік, отож те, що погодилася дати інтерв'ю, – це справжнє везіння, яким я з вдячністю скористався...

– Людмילו Вікторівно, храм сильний, коли намолений, а яким має бути театр, щоб він став храмом?

– Храмом мистецтва... На думку виконавця, потрібно просто якісно виконувати і любити свою професію. Бути максималістом, перфекціоністом, виконувати на найвищому рівні. У процесі виконання беруть участь багато людей – це спільна справа. Важливо, щоб глядач вийшов із зали одухотвореним, облагородженим.

– Як ви сприйняли Одеський театр, його труп?

– Я раніше жодного разу тут не співала і із задоволенням прийняла запрошення на фестиваль «Оксамитовий сезон». Випала нагода заспівати «Аїду» з маестро Чернецьким. Вистава вийшла гарна, із запрошеним італійським тенором Альберто Профета, з яким я тут вперше познайомилася. Одеські солісти – чудові! З Віталієм Білим я багато працювала за кордоном, у тому числі в Ла Скала, і в Чилі, і в Бастилії-опері в Парижі, в різних спектаклях.

Мені доводилося співати в Одеській філармонії з оркестром Хобарта Ерла, а от у Оперному театрі я вперше. У цьому залі я відчула, що потрапила до Храму мистецтв. Він же найстаріший в Україні! З усіх театрів, де мені доводилося співати, він точно найкрасивіший. Коли я глянула зі сцени в зал, у мене дух захопило, я боялася забути текст... Так мене переповнили емоції від самої будівлі, її внутрішнього оздоблення. Найголовніше, що в театрі чудовий склад солістів, як мені вдалося дізнатися в процесі роботи: і за людськими якостями, і за професійними.

– Ким потрібно бути, щоб потрапити на сцену Ла Скала чи Метрополітен-опера?

– У кожен із цих театрів я пройшла прослуховування, куди мене возив мій менеджер. На прослуховуваннях зазвичай просять заспівати щось дуже склад-

не – де є весь спектр, все, що потрібно для драмсопрано, всі ноти робочі по всьому діапазону. Щоб почути і крайні верхи, які є у партіях, і низ. Щоб прозвучав голос, потрібно, окрім голосових професійних якостей, мати і самовладання, потрібен ще правильний настрій та здоров'я, перш за все. Хвилювання – мінімальне! Якщо сильно хвилюєшся, це теж позначається. Я пройшла ці прослуховування, і потім вони почали мене запрошувати. І так поступово заповнилися мої сезони виставами у найзнаменитіших театрах світу.

– Чому ви обрали партію Аїди, що вас приваблює у музиці Верді?

– У свій час я вже не дуже хотіла співати Аїду, оскільки занадто багато де її заспівала. Коли часто співаєш одну партію, то стається так само, як і у драматичних акторів, які грають ту саму виставу, той самий текст, але треба знаходити нові емоції, виходячи на сцену. Так і в мене – хочеться й інші ролі заспівати. А з іншого боку – це одна із перлин Джузеппе Верді, вершина його професіоналізму. Мене приваблює в Аїді образ її жертвності: вона пожертвувала власним життям заради коханої людини. Це дуже рідкісна якість. Не кожна це здатна зробити.

– Яку партію ви мрієте заспівати?

– Немає в мене такої мрії... Я вже заспівала все, що хотіла, і навіть більше. Скрізь, на всіх сценічних майданчиках уже заспівала всі мої улюблені партії. Я вже відбулася у своїй кар'єрі. Мені вже можна змінювати професію. Просто, може, якісь партії можна трохи частіше співати. Мене запрошують співати Абігейл із «Набуко», ту саму Турандот. Здебільшого там. Мій менеджер каже, що не варто стріляти гарматою по горобцях і драматичним голосом співати ліричні та більш легкі партії: «Вас не запрошуватимуть на ті ролі, які ви хотіли б частіше співати. Вони вас бачать у цьому амплуа». У мене є улюблені ролі – Елеонора з «Трубадура», із «Сили долі» теж Елеонора, Амелія з «Балу-маскараду», Єлизавета з «Дон Карлоса». Норму, Манон Леско я дуже люблю. Пуччіні – це також мій улюблений композитор.

– Якщо настільки втомитися співати, що підете зі сцени, то чим плануєте зайнятися?

– Я поки що не будую жодних планів. Викладання – це взагалі не моє. Я не бачу себе у цій професії. У мене мама була вчителькою, і я знаю, що це таке, скільки це займає часу. Зараз складний період, і це важливе для мене питання, але поки що не знаю... Поки кличуть – співаю, а там буде видно...

– Розкажіть, будь ласка, про своїх знаменитих партнерів по сцені. Почнемо, мабуть, із одного з найвидатніших тенорів сучасності – Пласідо Домінго.

– Домінго – людина-легенда. Людина з особливою енергетикою. Він дуже галантний, завжди поцілує руку, скаже

“ «ОДЕСА ДЛЯ МЕНЕ – ЦЕ ЩОСЬ ОКРЕМЕ. ЦЕ САМОБУТНЕ МІСТО. ЦЕ СПРАВДІ «ПЕРЛИНА БІЛЯ МОРЯ»! У МЕНЕ СВОЯ ЛЮБОВ ДО ОДЕСИ».

“ «ДОМІНГО –
ЛЮДИНА-ЛЕГЕНДА.
ЛЮДИНА З ОСОБЛИВОЮ
ЕНЕРГЕТИКОЮ. ВІН ДУЖЕ
ГАЛАНТНИЙ, ЗАВЖДИ ПОЦІЛУЄ
РУКУ, СКАЖЕ ЛЕГКИЙ КОМПЛІМЕНТ
ДЛЯ НАСТРОЮ, СТВОРИТЬ
ОСОБЛИВУ АТМОСФЕРУ».

легкий комплімент для настрою, створить особливу атмосферу. Причому він нічим не гребує і не боїться нічого. Може впасти на підлогу, якщо це потрібно для його героя. Він може лежачи співати свою арію або напівлежачи десь на сходах. Усе виконує, що вимагає режисер. Він – приклад для наслідування. Він зараз співає як баритон та ще диригує. Я брала участь у його виставах як співачка, а він стояв за пультом. Це було 2012 року у Валенсії, в Іспанії, французькою мовою я співала в опері Масне «Сід». Потім ми з ним неодноразово були разом на сцені у Барселоні – виконували раннього Верді. Потім був «Макбет» під орудою маестро Баренбойма у Берліні у 2015 році. Багато ще різних вистав було: у Лос-Анджелесі, у Лондоні в Ковент-Гардені й у Метрополітен-опера ми співали з ним у «Набуко».

У мене багато було різних партнерів-тенорів. Ті ж Йонас Кауфман, Роберто Аланія, дуже багато італійців – усіх не пригадаю. Запам'ятовуються одиниці – коли людина працює на партнера, віддає свою енергетику. Є такі, що тільки думають про високі ноти, а очі порожні, якісь незграбні дерев'яні рухи. Тут усе має значення: потрібно бути природним, органічним і тоді це викликає реакцію у відповідь у партнерки, особливо, якщо у нас довга сцена з тенором.

Аланія, наприклад, настільки переймається твоїм співом, що ти сама можеш забути від того, як він дивиться, він може навіть легко обійняти. Якщо йому сподобався виконаний тобою фрагмент партії, може несподівано щось таке приємне зробити. Це дуже допомагає і стимулює, надихає, щоб заспівати ще краще, ще більше розкрити себе в акторському плані. Такі унікальні партнери – дуже важливі. Ти можеш з ними чогось навчитися.

– *У деяких оперних театрах у сценографії використовують не лише партикулярний одяг, а нижню білизну, чи й оголену натуру. Як ви ставитеся до цього?*

– Оголоною я не співала. Доводилося співати у якійсь а-ля нічній сорочці партію Леді Макбет. Мізансцена була така, що вона вийшла зі спальні в чомусь схожому на нічну сорочку,

одягає концертну сукню і при цьому співає свою арію. Служниця їй допомагає. Таким був задум режисера. У моїх партіях було кілька таких випадків.

А щодо загальної тенденції... Я абсолютно не прихильник цього всього. Вважаю, що в опері це не потрібно. У Німеччині, Швейцарії це процвітає – що більше епатажу, то яскравіше...

– *Цікаво знати ваше ставлення до рок-опери. Пробували себе у цьому жанрі?*

– Коли ми були юні, всі захоплювалися рок-музикою, і я не виняток. Але особисто себе не пробувала у цьому жанрі. Якось записала кілька пісень. Зараз у мене у листопаді буде концерт популярної музики пам'яті Миколи Мозгового. Його дочка мене покликала взяти у ньому участь. Моя донька теж захоплюється сучасною музикою: пише тексти та музику. Я з нею також щось записую. Тож я дуже навіть позитивно ставлюся.

– *Як ви оцінюєте місце оперного мистецтва у сучасному світі?*

– Я не фахівець, щоб давати такі оцінки. Я просто роблю свою справу. Намагаюся робити якісно та відповідально. Я вважаю, що опера, класика, так само, як і класичний стиль у моді, мистецтві, – вони вічні. У розумних межах, звісно. Це те, що, все-таки, робить людину кращою, шляхетною. Все, що вище за пояс, у ній якимось переважає. Дякувати Богу, що були композитори, які написали таку музику. І ще раніше були такі легенди, як Вівальді, Перголезі, Бріттен, Моцарт... Добре, що такі генії народжуються, хоч їх і небагато. Ми причетні до цього як провідники, хоч би як банально це не звучало, через нас це все йде до зали. Це дуже особливий стан, коли стоїш на сцені... Навіть з точки зору психології та неврології – це незвичайний стан. І потім довго від цього відходиш. Включаєш мізки, щоб перелаштуватися на іншу мову. Моя професія – дуже специфічна, як будь-яка творча, пов'язана з оперою: оркестранти, балетна трупа, ди-

ригенти. Але я скажу, що я щаслива. Коли в 15 років вступила до музичної школи, я собі не уявляла, що на мене чекає. Але потім, степ-бай-степ, поступово моїм педагогам вдалося прищепити мені любов до опери. І зараз не уявляю, чим я могла б займатися, крім оперного співу. Пам'ятаєте, як раніше, у 90-х: хтось у педін, а хтось у медін пішов. А я пішла туди, куди батьки мене скерували, побачивши якісь музичні задатки. Я скрізь, де брала участь – у якихось аматорських концертах, скрізь, де тільки можна було, співала. Отож мене привезли на прослуховування і пішло-поїхало.

– Розкажіть, будь ласка, свою історію фахового становлення. Може, це стане у нагоді комусь, хто мріє побудувати «зоряну» кар'єру.

– Насамперед, оперний спів – це живий звук. Зв'язки і весь голосовий апарат, усе тіло – це наш інструмент. Дуже важливе здоров'я, нормальний психічний стан. Треба вміти адекватно поводитися на сцені. Партнери бувають різні. Голос згодом дещо змінюється. Дехто спочатку робить ліричну кар'єру, ліричного тенора чи сопрано, а потім переходить на драм-ролі. У мене від початку виходили драм-ролі. Я екстерном закінчувала училище і у 18 років випускалася з арією Тоски. З нею ж вступала в консу. Легких шляхів ніколи не шукала. І педагоги, коли бачили потенціал, давали мені складні твори. Для рухливості голосу на першому курсі я співала Генделя та Клеопатру. На Моцарті й Россіні не сиділа. Відразу відповідно до голосу підбиралися твори.

Коли у жінки з'являється дитина, теж можуть відбуватися зміни в голосі. Зважаючи на те, у якому віці з'явилася дитина, – це все індивідуально. Так склалося, що я спочатку мала сім'ю. У 21 рік вийшла заміж, а в 24 роки у мене вже було двоє маленьких діток, погодки – дочка і син. Нині їм уже 26 і 25. Потім працювала у різних театрах. Останні 14 років я працюю з постійним менеджером Девідом. Решту ви вже знаєте.

– У вас, напевно, була можливість залишитися в Європі чи Штатах, а ви проявляєте патріотизм і залишаєтеся в Україні...

– Для мене це важливо. Я так вихована. Насамперед,

своїми батьками, потім – педагогами. Я почуваюся дуже комфортно на нашій землі, зокрема, у Києві. Я живу біля Золотих воріт. Там місця сили, Софія Київська, дзвіниця, ця огорожена територія... Ми часто там давали концерти на Софійській площі. Сподіваюся, що вони поновляться. Ми любимо гуляти Пейзажною алеєю. Я з 15 років живу в Києві й дуже його люблю. Тут виросли мої діти. Я тут отримую потрібну силу. Для мене щось є у цій території. І люди передусім. Їхня душевність, людське тепло. Я зараз їду на контракт до Берліна. Працюю там уже багато років і практично щороку. Буваю в різних містах Німеччини: у Мюнхені, Гамбурзі та у Франкфурті. Усі знають, що це інший менталітет, інші традиції... Але нашу душевність я більше люблю, особливо задушевні розмови за філіжанкою кави. Цього мені там не вистачає. У них там усе по секундах. Так у них і з репетиціями. Не дай Боже на хвилинку, на півхвилинки вийти з графіку – це вже катастрофа. Свободи, «фрідому» у хорошему сенсі мені там бракує. В Америці я люблю працювати. Ось там саме це є. При тому, що є і повага до роботи, до режиму, проте не обмежується ніщо людське. Є можливість висловлювати себе, показати все, що маєш хорошого.

Чому я не поїхала? Я дуже багато працюю за кордоном, щоб хотіти ще й жити там. Я можу там і відпустку провести. У кожній країні вони люблять усе своє. І нам теж потрібно не те, щоб повчитися, але це не ігнорувати. Там футбол, там мода, там інше, що для них дуже цінне, дуже дороге...

Тому дозволити вийти з прапором, як я вийшла тоді в Метрополітен-опера, – це був для них величезний крок, така собі «big deal»! Щось зі світу фантастики: випустити солістку в міжнародному складі співаків зі своїм прапором! Це величезний крок для них. Вони показали, що підтримують нашу політику. Політику тієї країни, яка хоче бути вільною та бореться за свободу. Мені надали величезну честь змінити на цій сцені Анну Нетребко та ще й дозволили вийти з прапором. Нам треба самим турбуватися про нас, а вони про себе подбають...

А Одеса для мене – це щось окреме. Це самобутнє місто. Це справді «перлина біля моря»! У мене своя любов до Одеси. ❏

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Українська співачка Людмила Монастирська на початку повномасштабної агресії РФ проти України тричі поспіль виконала головну партію в опері «Турандот» Джакомо Пуччіні в одному з найкращих театрів світу. Талановита українка у виставі Метрополітен-опера замінила росіянку Анну Нетребко, вірного солдата путінської армії культури.

Людмила Монастирська, яка понад десять років тому прославилася в тому ж театрі як найкраща у світі Аїда, спочатку не погоджувалася на стрімку заміну, мотивуючи тим, що давно не виходила на сцену в цій партії. Але після особистого дзвінка Генерального директора Метрополітен-опера Пітера Гельба наша оперна діва прийняла пропозицію.

– Вийти оберненою українським прапором було винятковою моєю ініціативою, – розповіла співачка в одному інтерв'ю. – Я попередила про свій задум Пітера Гельба, і він попросив трохи подумати, порадитися. Тому що цей мій крок – безпрецедентний випадок, політичний акт, який зрештою викликав величезний резонанс. У трьох спектаклях двічі на оплески я виходила обгорнута українським синьо-жовтим прапором, і в залі було багато українських прапорів! На завершальну виставу з HD-трансляцією прийшли майже всі акредитовані в США високопоставлені дипломати на запрошення наших українських. І так має бути. Дуже важливо, щоб наші амбасадори підтримували виступи українців за кордоном, особливо на важливих сценічних майданчиках.

КОНЦЕРТНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ОРКЕСТР:

ВІД МАРШІВ – ДО ДЖАЗУ!

ПЕВНО, У КОЖНОГО З НАС ВИНИКАЮТЬ СВОЇ АСОЦІАЦІЇ ЗІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯМ «ВІЙСЬКОВИЙ ОРКЕСТР». ПЕРЕДУСІМ ВОНИ ПОВ'ЯЗАНІ З ВІЙСЬКОВИМИ ПАРАДАМИ, УРОЧИСТИМИ МАРШАМИ ЧИ ВОЄННИМИ РИТУАЛАМИ. ДЛЯ ТИХ, ХТО СЛУЖИВ В АРМІЇ, – ЦЕ СПОГАДИ ПРО УРОЧИСТЕ ПРОХОДЖЕННЯ У СТРОЮ ПІД ЧІТКИЙ РИТМ. КОНЦЕРТНИЙ ОРКЕСТР ОДЕСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АКАДЕМІЇ НЕ ЛИШЕ ВИКОНУЄ ФУНКЦІЇ, ПРИТАМАННІ ТАКИМ КОЛЕКТИВАМ, А Й ВИСТУПАЄ З ЯСКРАВИМИ КОНЦЕРТНИМИ

ПРОГРАМАМИ, ТАКИМ ЧИНОМ ПРОПАГУЮЧИ, ЩО ЗАХИСТ БАТЬКІВЩИНИ В РЯДАХ ЗСУ – ЦЕ ГОРДІСТЬ І ШАНА, ТА РАЗОМ З ТИМ ЗАКОХУЮЧИ У КРАСУ ТА КОЛОРИТ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ, ПІСЕННОЇ І ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ. ЦЕ МОЖУТЬ БУТИ ЯК УРОЧИСТІ ЗАХОДИ, КОНЦЕРТИ В РІЗНИХ ТЕАТРАЛЬНИХ І КОНЦЕРТНИХ ЗАЛАХ ОДЕСИ, ТАК І ВИСТУПИ У РОТОНДІ МІСЬКОГО САДУ АБО НА МАЙДАНЧИКАХ У РІЗНИХ МІСЬКИХ ПАРКАХ. ДО РЕЧІ, НЕ ТАК ДАВНО БРАСС-БЭНД ЗІ СКЛАДУ ОРКЕСТРУ СТАВ ЛАУРЕАТОМ КОНКУРСУ НА ТЕЛЕКАНАЛІ ТНТ.

Знайомство з цим яскравим творчим військовим колективом ми почали з розмови з начальником оркестру, військовим диригентом Військової академії м. Одеси, старшим лейтенантом Ярославом МЕДОЮ. Він навчався в Національній академії сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного у Львові за фахом «музичне мистецтво». Після закінчення за розподілом потрапив у 72-гу окрему механізовану бригаду імені Чорних Запорозжців. За власним бажанням служив не за фахом, а став командиром мотопіхотної роти мотопіхотного батальйону. Його підрозділ стримував ворога близько р. Вугледар у Донецькій області. А нещодавно командування прийняло рішення перевести Ярослава Меду на службу в Одесу, де він очолив оркестр Військової академії.

– *Пане Ярославе, коли був створений Концертний оркестр академії і хто входить до його складу?*

– Концертному оркестру Одеської військової академії вже 12 років. Його створили після того, як розформували штабний оркестр, історія якого почалася ще у 1960 році. Оркестр – духовий. У його складі – музиканти-інструменталісти, вокалісти і артисти балету, всього – 36 осіб. Усі мають музичну освіту і є військовослужбовцями.

Наш оркестр є військовим професійним творчим колективом, який працює відповідно до покладених на нього завдань: підняття Державного прапора України, музичне забезпечення строювої підготовки, а також виховних, спортивних заходів, державних і відомчих свят; популяризація військово-музичного мистецтва; сприяння вихованню патріотизму, підвищенню естетичного та культурного рівня курсантів та військовослужбовців Військової академії; пропагування національної та світової музичної

культури серед військовослужбовців постійного та змінного складу академії; проведення концертних виступів для курсантів, військовослужбовців, працівників Військової академії, членів їхніх сімей та широкої громадськості; проведення виступів концертними бригадами з метою підвищення бойового духу військ, забезпечення моральної та психологічної стійкості військовослужбовців до виконання завдань за призначенням; музичне забезпечення урочистих заходів, військових ритуалів, церемоніалів, загально-громадських, культурно-масових та спортивних заходів на рівні Військової академії, Одеського гарнізону, а також на обласному та державному рівнях.

Основною метою наших заходів серед цивільного населення, особливо серед школярів, є популяризація служби у Збройних Силах України. Під час цих заходів ми підкреслюємо важливість підтримки Збройних Сил України в цей важкий для нашої держави період.

– *Дуже широкий спектр завдань! А оркестр буває у зоні бойових дій?*

– Значущим аспектом нашої діяльності є проведення концертних виступів для наших захисників безпосередньо в зонах бойових дій. Ці виступи не лише піднімають бойовий дух військових, а й надають моральну підтримку мешканцям регіону та внутрішньо переміщеним особам, які переживають складні часи.

Нещодавно наша концертна бригада повернулася із Запорізького напрямку, де ми провели серію концертів для захисників, мешканців міста та внутрішньо переміщених осіб. Це були не просто виступи, а можливість висловити вдячність і підтримку тим, хто бореться за незалежність і свободу нашої Батьківщини, та тим, хто вимушено покинув свої домівки через війну.

Ми також здійснювали концертні виступи на Херсонському та Миколаївському напрямках, де підтримували моральний дух морських піхотинців та сил протиповітряної оборони. Ці виступи проходять в умовах надзвичайної небезпеки, оскільки ворог не гребує жодними методами, щоб нашкодити. Наприклад, під час одного з концертів у Херсоні агресор активно використовував безпілотники для моніторингу нашого прибуття та коригування артилерійського вогню по нашій локації. На щастя, всі заходи пройшли успішно і без жертв.

Такі ситуації ще раз підтверджують важливість нашої роботи. Наші виступи не лише розважають, а й слугують важливим елементом психологічної підтримки для наших героїв. В умовах війни, коли кожен день є боротьбою за виживання, наша місія – відновлювати моральний дух військових, надаючи їм відчуття домашнього затишку та можливість на мить відволіктися від суворих реалій жорстокої війни. Ми є частиною великої справи, що допомагає зберігати патріотичний дух та віру в перемогу.

– *У репертуарі оркестру популярні українські пісні, відомі класичні твори, воєнні марші, а також є місце для джазу. Як формуються концертні програми?*

– У цей складний для нашої країни час наше завдання полягає не лише в забезпеченні розважальної складової, а й у тому, щоб надихати та підтримувати моральний дух наших військових і цивільних осіб.

Процес складання патріотичного репертуару вимагає ретельного підходу і глибокого розуміння історії та культурних цінностей нашої нації. Ми обираємо музичні твори, які підкреслюють героїзм і відвагу наших захисників,

“ «ВІДНЕДАВНА ОРКЕСТР ПОЧАВ ГРАТИ ДЖАЗОВУ МУЗИКУ, ЩО СТАЛО ВАЖЛИВИМ КРОКОМ У РОЗВИТКУ НАШОГО РЕПЕРТУАРУ. ІНТЕГРАЦІЯ ДЖАЗУ Є ЗНАЧНИМ ВНЕСКОМ У ТВОРЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК НАШОГО КОЛЕКТИВУ. ЦЕЙ НАПРЯМ НЕ ЛИШЕ ЗБАГАЧУЄ НАШ РЕПЕРТУАР, А Й СПРИЯЄ ПІДВИЩЕННЮ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ МУЗИКАНТІВ ОРКЕСТРУ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ НАШУ СПРОМОЖНІСТЬ АДАПТУВАТИСЯ ДО НОВИХ МУЗИЧНИХ ВИКЛИКІВ ТА ПІДТРИМУВАТИ ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ВИКОНАННЯ».

а також відображають дух єдності та національної гордості. У процесі створення репертуару дотримуємось кількох ключових етапів.

По-перше, здійснюємо аналіз як сучасних, так й історичних патріотичних композицій, які вже здобули визнання серед військових і цивільних осіб. Це дозволяє нам формувати різноманітний та глибокий музичний контент, який відгукується у широкого кола слухачів.

По-друге, ми також враховуємо специфіку військових заходів та урочистих подій, щоб наші виступи відповідали їх формату та були максимально ефективними. Крім того, ми враховуємо відгуки самих слухачів, для яких наші виступи мають значення.

Кожен виступ оркестру – це символ нашої відданості Батьківщині і глибокої поваги до героїзму наших захисників.

Військові марші є невід’ємною складовою нашого репертуару, оскільки вони грають ключову роль у навчанні та вишколі курсантів, надаючи їм відчуття стійкості та впевненості. Ми активно використовуємо військові марші під час заходів, що пов’язані з військовою

сферою, таких як церемонії урочистих випусків та прийняття присяги військовослужбовцями.

Віднедавна оркестр почав грати джазову музику, що стало важливим кроком у розвитку нашого репертуару. Ініціатором цього процесу є наш талановитий музикант Олексій Петухов, відомий джазмен та педагог, чий досвід і знання стали рушійною силою для впровадження джазу в наш колектив. Завдяки його експертизі ми змогли детально ознайомитися з тонкощами та специфікою джазового напрямку. Оркестр з великим задоволенням виконує його авторські аранжування, адже це дозволяє розширити музичний спектр нашого репертуару. Як начальник оркестру я вважаю, що інтеграція джазу є значним внеском у творчу діяльність та подальший розвиток нашого колективу. Цей напрям не лише збагачує наш репертуар, а й сприяє підвищенню професійного рівня музикантів оркестру, що підтверджує нашу спроможність адаптуватися до нових музичних викликів та підтримувати високий рівень виконання.

22-23 серпня до Дня Державного

прапора України та Дня Незалежності України відбулись концертні заходи нашого оркестру в найулюбленіших місцях жителів Одеса. Дарували хороший настрій містянам у таких локаціях, як набережна зона пляжу Ланжерон та на Дерибасівській. Хочу назвати солістів, виступи яких стали окрасою наших концертів: заслужена артистка України Ганна Галузінська, Олександр Нестеренко, Едуард Погосов, Олексій Гавриляк. На нашому концерті було зібрано 16 980 грн. Дякуємо кожному, хто долучився до доброї справи підтримки 53-ї бригади, на нагальні потреби якої направлені ці кошти. Такі події не лише надихають, а й об’єднують українців, нагадуючи про важливість єдності та патріотизму в час протистояння ворожому вторгненню.

– Які в оркестру творчі здобутки, нагороди?

– Скарбничка нагород нашого концертного військового оркестру постійно поповнюється новими подяками та досягненнями. У різні періоди існування колективу та за каденцій різних начальників оркестр Військової академії ніколи не пас задніх. Є багато заслуг на міжнародних фестивалях, нагород від керівників державних та військових установ, керівників різноманітних структурних підрозділів, директорів шкіл, представників влади різних міст України. Та найкраща нагорода для нас – це визнання та усмішки наших слухачів.

– Традиційне запитання наостанок: що нового ви готуєте для своїх слухачів?

– У найближчому майбутньому ми плануємо розширити наш репертуар, включивши нові цікаві композиції, що відображають різноманітність музичних напрямів. Наша мета – не лише зберігати традиції військової музики, а й вносити інновації, які зможуть зацікавити та захопити наших слухачів. Особливу увагу приділятимемо підготовці програм, які включатимуть як воєнно-патріотичні пісні, так і сучасні джазові аранжування, що дозволить нам продовжувати дарувати яскраві незабутні враження. Ми також плануємо розширити нашу діяльність, беручи участь у нових культурних та урочистих заходах, що дозволить ще більше підкреслити професіоналізм та творчий потенціал колективу. Наш оркестр завжди прагне до удосконалення, і я впевнений, що зможемо реалізувати всі ці амбітні плани і принести ще більше радості та натхнення нашій аудиторії.

Сьогодні, у зв'язку зі службою у військовому оркестрі, лідера одеського джазу Олексія ПЕТУХОВА можна рідше почути в звичайних концертних залах. Перераховувати усі його численні титули і цікаві проєкти не будемо, а просто надамо йому слово. До речі, під час виступу оркестру Олексій скромно сидить за клавішними в самому кінці. Не відразу його і розглядиш, але його соло часто прикрашає звучання оркестру.

– Олексію, твоя творча і життєва доля зараз пов'язана з військовим оркестром. Що для тебе змінилося?

– Розпочну з того, що роботу з оркестрами я знаю досить непогано. Скажімо, впродовж багатьох років, по суті, керував Одеським молодіжним біг-бэндом, який створив і на чолі якого з дня заснування стояв Микола Якович Голощапов. Є досвід написання музики і аранжувань на великих складів оркестрів до декількох спектаклів в Одесі. Але загалом зараз для мене, звичайно ж, багато що дуже змінилося. Передусім – це нова сфера застосування моїх професійних навичок, інший розпорядок дня і життєвий устрій.

– Хто на що більше впливає: ти – на репертуар і звучання військового оркестру, чи військова форма – на твою манеру виконання?

– Я вивчаю новий для мене репертуар, але, зі свого боку, пропоную деякі свої ідеї, які, думаю, можуть бути цікаві для хлопців в оркестрі. Це стосовно нової стилістики, передусім, джазової, додавання імпровізаційних соло в п'єсах і, таким чином, розширення концертного репертуару оркестру.

– Попри зайнятість в оркестрі тобі іноді вдається грати сольні концерти. З точки зору слухачів твої виступи стали більш емоційними. А як ти сам себе відчуваєш?

– Продовження концертної діяльності зараз – це важлива складова мого життя, спілкування з людьми і їхня морально-психологічна підтримка, яка нині така потрібна. Музика повертає людей хоча б на якийсь час до нормального звичного життя, наповненого позитивними емоціями, красою... Це навіть, вважаю, справляє цілющий ефект. Така арт-терапія. Я відчуваю такі ж емоції, як і всі інші, через те, що відбувається довкола, і, можливо, тому моє виконання наповнюється більшою виразністю, емоційністю та відкритістю.

– Декілька слів про твій проект «Джазова академія» у Всесвітньому клубі одеситів...

– За час моєї тридцятирічної виконавчої і педагогічної діяльності я переграв з видатними музикантами зі всього світу, створив безліч творчих проєктів, займався і продюсерською, і організаційною роботою, накопичив значний викладацький досвід. «Джазова академія» – це творчий проєкт, який ми ведемо з однією з кращих фахівчинь, відомою Lady Jazz Оленою Шевченко. Понад рік тому ми заснували у ВКО джаз-клуб, який носить почесне ім'я Миколи Голошапова, продовжуючи справу видатного музиканта, засновника джазової освіти в Одесі. А «Джазова академія» – це просвітницький проєкт, будь-хто може прийти і дізнатися більше про джаз, його стилі та напрями, про видат-

них виконавців, ознайомитися з теорією джазу, його історією, послухати концерти, почути молодих виконавців, які тільки роблять свої перші кроки у джазі, взяти участь у спонтанних імпровізаціях. Тобто відчуті себе всередині цієї унікальної музики, відчуті її прекрасну атмосферу! У нас часто відбуваються творчі зустрічі та майстер класи на різні теми з майстрами джазу. Я завжди додаю, що ми раді всім, джаз об'єднує!

– Як військова форма вплинула на композитора Олексія Петухова, яких нових п'єс нам чекати?

– На нещодавньому концерті нашого оркестру відбулася прем'єра моєї авторської композиції «13-та станція Великого Фонтану», спеціально аранжована для нашого оркестру. У репертуарі вже знайшла своє постійне місце «Коло-

мийка», написана для вистави «Кохання січового стрільця» Одеського театру музичної комедії. Є вже готовий проєкт авторської музики на комбо склад, працюю над новими темами та композиціями. Буду дуже радий показати все слухачам, коли буде така можливість. 🎷

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Перед початком концерту. Ліворуч — Мееліс Кубітс, праворуч — Михайло Євтушенко

Нещодавно Олексій Петухов, під час своєї офіційної відпустки, разом із саксофоністом Михайлом Євтушенком з Черкас з успіхом дали кілька концертів у столиці Естонії Таллінні. Концерти, організовані великим другом Одеси, очільником Естонського культурного фонду Меелісом Кубітсом, викликали великий інтерес. Один з них навіть відбувся у Рийгикогу, естонському парламенті, і це є унікальною подією! Відбувся також спільний концерт українських джазменів з провідними естонськими музикантами. Рауль Вайгла, Як Соояер та Карл-Юхан Лаансаар у травні 2023 року побували з благодійним концертом в Одесі, і нині «Одесько-Талліннська джазова ніч» стала своєрідним продовженням тієї місії: тоді естонці запросили Олексія Петухова до себе на сцену і відбувся справжній спільний джем.

Одеситів також запрошували виступити на місцевому радіо і телебаченні. Як ми знаємо, естонці загалом надають дуже велику підтримку Україні у її боротьбі з ворожою агресією, а такі культурні акції є чудовим способом привернення уваги до України та її боротьби з ворогом. «Наше послання – передати біль і силу нашого народу», – сказав Олексій Петухов в одному з виступів.

З естонськими друзями-джазменами

ЗА НИМИ – МАЙБУТНЄ!

Аліна Таранова
Фото: відкриті джерела

Молодь
любить

Д
Ж
А
З!

КОНКУРС НА ЗДОБУТТЯ ОБЛАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ЮРІЯ КУЗНЕЦОВА, ПРИСВЯЧЕНИЙ ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО ОДЕСЬКОГО ДЖАЗОВОГО МУЗИКАНТА, ВЖЕ СТАВ ТРАДИЦІЙНИМ. ВІН ПРОВОДИТЬСЯ ПІД ЕГІДОЮ ДЕПАРТАМЕНТУ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, РЕЛІГІЙ ТА ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ. 25 ЖОВТНЯ В ОДЕСЬКОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ К.Ф. ДАНЬКЕВИЧА ТВОРЧЕ ЗМАГАННЯ ЗНОВУ ЗІБРАЛО ЮНИХ ТАЛАНОВИТИХ КОНКУРСАНТІВ, ПОВАЖНЕ ПРОФЕСІЙНЕ ЖУРІ І НЕБАЙДУЖИХ СЛУХАЧІВ.

Хвилювання, відчуття надзвичайної відповідальності, водночас – радість та творче натхнення, дружня атмосфера в глядацькому залі: усе це – складові цієї мистецької події. а головною, звичайно, була музика. Учасники вразили виконанням джазових композицій не лише в сольних виступах, а й у складі інструментальних і вокальних ансамблів та навіть хору.

Цього року було присуджено дві премії, і обидві виборили саме студенти Одеського фахового коледжу мистецтв ім. К.Ф. Данькевича. Отож, лауреатами стали ансамбль «Velvet voices» і солістка-вокалістка Анастасія Михайлова (викладачі – Юлія Костандова і Тетяна Ковальська).

– Ми дуже раді перемозі наших вихованців, – коментує директорка коледжу Олена Бортникова. – І дуже важливо, що цій події приділило належну увагу керівництво області. Конкурс вітали заступник очільника Одеської обласної державної адміністрації Антон Шалигайло і директорка профільного департаменту Олена Олійник. Потім ми мали розмову про наш унікальний навчальний заклад, його досягнення і потреби. Впевнена, у співпраці та взаємодії зможемо досягти успіху в будь-якій справі! 🎯

НОВА МУЗИКА:

ЕМОЦІЇ ТА СЕНСИ ВОЄННОГО ЧАСУ

THU days &
TUO nights
of new music

НА РАДІСТЬ МЕЛОМАНАМ В ОДЕСЬКІЙ ФІЛАРМОНІЇ ІМЕНІ ДАВИДА ОЙСТРАХА ВІДБУВСЯ 29-Й МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «ДВА ДНІ Й ДВІ НОЧІ НОВОЇ МУЗИКИ» ПІД АРТ-КЕРІВНИЦТВОМ ВІДОМОЇ КОМПОЗИТОРКИ, ПРОФЕСОРКИ ОНМА ІМ. А.В. НЕЖДАНОВОЇ, ЛАУРЕАТКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА РЕЙТИНГУ «100 УСПІШНИХ ЖІНОК ОДЕЩИНИ: РАЗОМ – ДО ПЕРЕМОГИ!» КАРМЕЛЛИ ЦЕПКОЛЕНКО. ФЕСТИВАЛЬНА ПРОГРАМА ОБ'ЄДНАЛА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ, ЩО БУЛИ НАПИСАНІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ І ТІЄЮ ЧИ ІНШОЮ МІРОЮ ВІДОБРАЖАЮТЬ ЯК ЇЇ ТРАГІЗМ, ТАК І НЕЗЛАМНІСТЬ ТА МУЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ПРОТИСТОЯННІ ВОРОГУ. ЦЕ ПРИБЛИЗНО 50 ТВОРІВ, У ТОМУ ЧИСЛІ 10 СВІТОВИХ ПРЕМ'ЄР. БАГАТО МУЗИЧНИХ ПЕРФОРМАНСІВ МАЛИ ТЕАТРАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР, У НИХ ПОЄДНУВАЛИСЯ ЗВУК, ВІДЕО-, КІНО– ТА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ІНСТАЛЯЦІЇ.

Дмитро Смирнов і Асмаї Чібалашвілі (фортепіано)

Вікторія Савченко (фортепіано)

Кармелла Цепколенко. Традиційний удар гонгу перед початком

Юлія Іванова (фортепіано)

Назар Кравченко (флейта) і Олександр Перепелиця (фортепіано)

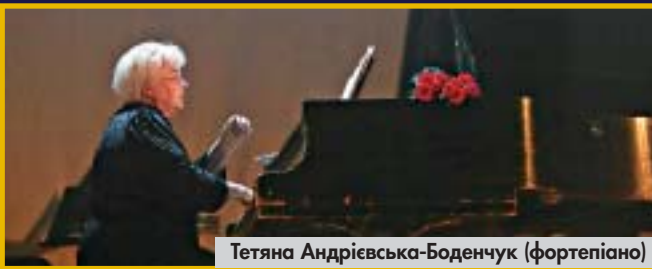

Композиторка Лі Юйцінь (КНР)

На сцені – Молодіжний хор Strum-Spectrum

Композиторка Людмила Самодаєва (фортепіано) і Андрій Малініч (бас-баритон)

Тетяна Андрієвська-Боденчук (фортепіано)

Диригентка, композиторка Ганна Копійка

Диригент Олександр Перепелиця

Ірма Готкова і Асматі Чібалашвілі (фортепіано)

Андрій Малініч. Сцена з камерної опери «Людина-вовк»

Список країн-учасниць

вийшов вагомим: Індія, Китай, Латвія, США, Чилі, Франція, Швейцарія і, звичайно, Україна. Переконливо була представлена одеська композиторська школа.

На зорі свого існування цей музичний форум показав усьому світу, що Україна – сучасна, прогресивна та багатообіцяюча щодо культури країна. «2Д2Н» став добре відомим далеко за межами України і Європи, а ще – модним івентом в Одесі. Навіть далекі від музики люди намагалися там відзначитися, хоча приймали для себе не все: незвичне звучання багатьох швидко стомлювало.

Головним магнітом для учасників та аудиторії була і залишається арт-директорка фестивалю Кармелла Цепколенко, яка вабить своїм талантом та особистістю. Коли б не воєнні дії, то й зараз приїхали б учасники з різних країн, а не тільки ноти зарубіжних композиторів, проте вже добре, що фестиваль живе хоча б у такому форматі, а цього разу ще й не переривався повітряними тривогами.

Якщо говорити про досягнення сучасної одеської камерної опери, то на 29-му «2Д2Н» у центрі уваги опинився молодий композитор і бас-баритон Андрій Малініч. Сцена з його камерної опери «Людина-вовк» (твір за участю п'яти жакливих видінь у білих балахонах та головного героя), викликала овацію. (Цей твір був удостоєний стипендії Антонена Арто. Стипендія, яка носить ім'я французького письменника, драматурга, реформатора театру, була заснована у 2022 році з метою підтримки українських митців, які продовжують творчу діяльність в Україні попри повномасштабну ворожу агресію).

Андрій Малініч також надихнув одеську композиторку Людмилу Самодаєву та автора лібрето Євгена Деменка на створення міні-моноопери «Борхес і я». «Бути Борхесом – доля химерна, втім, так само, як будь-яка інша», – сказав якось про себе знаменитий аргентинець, відомий своїми законічними прозовими фантазіями та авангардною поезією. День народження письменника співпав із днем початку фестивалю, і в цьому теж була певна містика.

Аудіовізуальний перформанс «Сім базових емоцій під час війни» виконали Асматі Чібалашвілі та Ірма Готкова (фортепіано в струнній частині доповнили спеціальними стікерами, що створили цікавий тембр). А відеопроєкція демонструвала по черзі абстрактні картини акрилом одеського художника Володимира Мухіна (який, до того ж, ще й відомий лікар-гомеопат). Саме його творчість надихнула композиторку Асматі Чібалашвілі, а цей перформанс у трохі іншому виконавському складі вже був показаний у Європі. Американський психолог Пол Екман запропонував сім основних емоцій: страх, гнів, радість, смуток, печаль, презирство, огиду і здивування, а потім скоротив список до шести, виключивши презирство. А митець презирство не виключав, воно також було помітне і відчутне!

Східна екзотика відчувалася у п'єсах індійського композитора Джонатана Рамгопала, які пролунали у виконанні

Композитор Богдан Сегін і Олександр Перепелиця (фортепіано)

Композитор Сергій Шустов, Сергій Балинський (скрипка) і Дмитро Куковякін (альт)

фортепіанного дуету В'ячеслава Дашковського та Ольги Бегунової. Барвистого Сходу взагалі не бракувало. Учасники ансамблю «Вибух емоцій» вразили «Історією жаків» композитора з Гонконгу Сінцзіміна Пана. «Історія жаків» могла б стати основою для сучасного балету, як і твір китайки Лі Юйцинь, яка отримала професійну освіту в Одесі та була особисто присутня на фестивалі. Її камерну симфонію «Ночжа влаштував у морі переполох» виконав подвоєний склад ансамблів Senza Sforzando та «Симфонієтта». Тож нова музика не цурається аутентичної фольклорної мелодики й інструментарію. Певно, ця тенденція збережеться і на наступному, ювілейному фестивалі, який, сподіваємося, відбудуватиметься вже у мирній Одесі.

Художник Володимир Мухін, композиторка Асмаї Чібалашвілі та Ірма Готкова (фортепіано)

Тетяна Муляр (сопрано)

ДО РЕЧІ...

Поза фестивальною програмою, але на тому ж майданчику і у час фестивалю, відбувся концерт «Художня зброя перемоги українських мисткинь», реалізований за підтримки Українського культурного фонду. До задуму Кармелли Цепколенко приєдналися українські композиторки Алла Загайкевич, Кіра Майденберг-Тодорова, Ганна Копійка та Асмаї Чібалашвілі, твори яких були обумовлені війною.

У виконанні тріо ансамблю Senza Sforzando (Тетяна Муляр – сопрано, Михайло Безчастнов – віолончель, Олександр Перепелиця – фортепіано) пролунали концертні номери на слова Юлії Дмитренко-Деспоташвілі, Валерії Жигаліної, Оксани Забужко, Ії Киви, Ліни Костенко. Проськ уже був представлений у європейських країнах, і це дуже важливо, аби нас бачили й чули у світі як творчий, прогресивний народ, здатний промовляти мовою сучасного мистецтва і відтворювати ту глибину почуттів та сенсів, яка губиться у повідомленнях новин. Почувши голос Тетяни Муляр, нам співчувають набагато гарячіше!

Учасником як даного концерту, так і фестивальної програми загалом став молодіжний мішаний хор Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової Strum-Spectrum (художній керівник – Ганна Копійка, талановитий композитор, чій твори вже «прописалися» в низці фестивальних програм). ❀

MERIDIAN ODESA –

СУЧАСНИЙ ЕЛЕМЕНТ У КУЛЬТУРНОМУ ОБРАЗІ ОДЕСИ

З 1 ПО 3 ЛИСТОПАДА В ОДЕСІ У МІЖНАРОДНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ЦЕНТРІ «UNION» (ВУЛ. ТРОЇЦЬКА, 43) ТРИВАЛИ ПОЕТИЧНІ ЧИТАННЯ MERIDIAN ODESA. ВЖЕ ДРУГИЙ РІК ПОСПІЛЬ В ОДЕСІ НА ПОЧАТКУ ЛИСТОПАДА ВІДБУВАЄТЬСЯ ЦЯ МАСШТАБНА ЛІТЕРАТУРНА ПОДІЯ ЗА УЧАСТІ ПРОВІДНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ТА ПИСЬМЕННИЦЬ. ПРОГРАМА ВКЛЮЧАЄ 14 ЛІТЕРАТУРНО-ДИСКУСІЙНИХ ЗАХОДІВ: ВІСІМ ІЗ НИХ ВІДБУЛИСЯ ЗА ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ КНИГИ, А ШІСТЬ – ЗАВДЯКИ ФОНДУ ІМЕНІ РОБЕРТА БОША (НІМЕЧЧИНА).

За автографом до Андрія Хаєцького

Зоя Казанжи

Організатор Meridian Odesa – Міжнародна літературна корпорація Meridian Czernowitz. Тож відкрили читання президент корпорації Святослав Померанцев – засновник видавництва Meridian Czernowitz, підприємець, громадський діяч, культурний менеджер та Євгенія Лопата – директорка Міжнародного поетичного фестивалю Meridian Czernowitz, видавнича редакторка видавництва Meridian Czernowitz, кураторка міжнародних проєктів, перекладачка.

Приємно, що цього року у читаннях достойне місце відвели одеситам. Власне, перший вечір розпочали саме сучасні одеські поети різного віку і поетичного досвіду: Ігор Геращенко, Андрій Хаєцький, Жанна Шарапова, Марина Забуранна і Гліб Кучма. І якщо ім'я Андрія Хаєцького як поета і громадського діяча в Одесі голосно звучить уже не один рік, то заслуженого артиста України Ігоря Геращенка одесити більше знають як провідного актора Одеського українського музично-драматичного театру імені Василя Василька, а ось його поезію багато хто почув уперше. Ще три учасники читань не так давно захопилися писанням поетичних творів, однак уже мають перші збірки і своїх прихильників, яких, напевне, побільшало після цього знайомства. Варто додати, що філологиня за освітою Марина Забуранна взяла на себе важливу і нелегку місію створення в Одесі літературно-мистецького часопису «Камертон», перше число якого було презентоване у червні цього року, а друге було представлено широким загалом 15 листопада.

Одеську сторінку читань наступного дня продовжила відома журналістка і громадська діячка Зоя Казанжи. Збірка «Марта й інші жінки» – друга у її творчому дробку, але якщо перша книжка складалася з новел у прозі, то друга – це, як вона сама каже, не вірші, а поетичні тексти. Пані Зоя свої твори після написання викладає на сторінці у «Фейсбукці», а вже потім вони складаються у друковані збірки, причому на пропозицію видавця. І не дивно, що такі пропозиції є, адже тексти ці привертають увагу сотень користувачів соцмереж і викликають жваве обговорення. Тож і у залі було багато прихильників, які завчасно купили книжку і після презентації підходили з нею до авторки за автографом. Вітаємо нашу землячку з успіхом!

Вмілою модераторкою обох читань від одеситів виступила Світлана Бондар – завідувачка літературно-драматичною частиною Одеського українського музично-драматичного театру імені Василя Ва-

Святослав Померанцев і Євгенія Лопата відкривають форум

Свої книжки презентує Олександр Михед

силька (вона, до речі, регулярно проводить зустрічі з українськими літераторами у стінах рідного театру).

Окрім того, гості читань мали змогу відвідати творчий вечір письменника і літературного критика Олександра Бойченка із текстами, присвяченими Одесі.

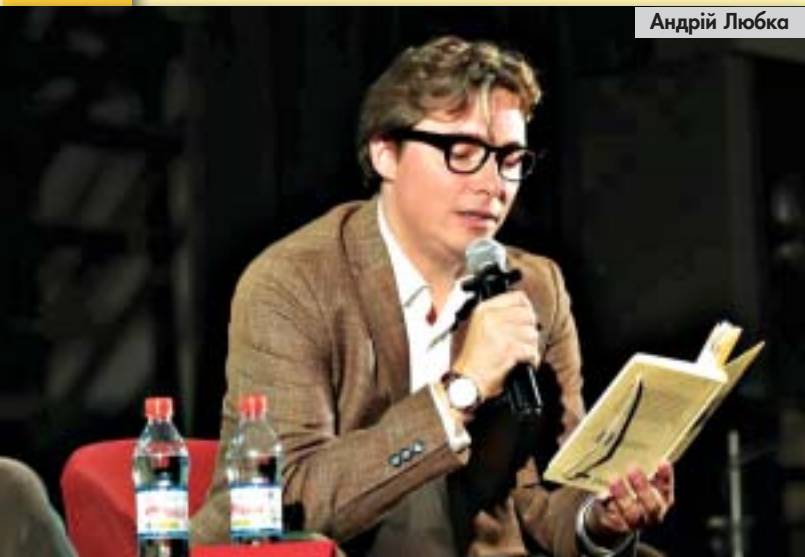
Але основний час було відведено знаним українським авторам. Цього разу до Одеси приїхали: Юрій Іздрик, Андрій Любка, Ігор Померанцев, Ірина Цілик, Ярина Чорногуз, Дмитро Лазуткін, Богдан Логвиненко, Мирослав Лаюк, Олександр Михед, Мар'яна Савка, Тетяна Власова.

Втім, і тут часом мова йшла про Одесу. Андрій Любка, що не раз тут бував, під час презентації своєї «Війни з тильного боку» розповів, що в книжці є текст про наше місто.

Олександр Бойченко

Андрій Любка

Богдан Логвиненко

Ярина Черногуз

Дмитро Лазуткін

– Це історія про силу цього міста, про людей, які тут залишилися, які тут живуть, – зазначив він. – Міста, в якому на стику життя та смерті народжується вітальність, життєствердна енергія. Вона насправді є способом щоденного спротиву війні, небезпекам і загрозам. Хтось з українських письменників, музикантів, а ще краще – кінематографістів мав би відтворити ці дні і ночі в Одесі під час війни. Коли місто щоденно піддається страшним ударам, але водночас люди з гідністю та насолодою проживають кожен хвилину свого життя. Схопити цей момент було б фантастично для творення нового одеського міфу.

У рамках триденної культурної події можна було придбати чимало знакових та актуальних книжкових новинок України. Серед них чільне місце

відведено текстам, що висвітлюють різні аспекти нинішньої війни. Це твори, що не лише документують трагічні події, а й створюють простір для роздумів та співпереживань: «Війна з тильного боку» автора та волонтера Андрія Любки, «Деокупація. Історії опору українців» засновника спільноти Ukraïner Богдана Логвиненка, «Бахмут» Мирослава Лаюка, «Живі. Зрозуміти українську літературу» та «Позивний для Йова» Олександра Михеда... Представлено також чимало художніх творів, історичних досліджень та літератури для дітей.

– Цілі проведення поетичних читань – задоволення сучасних культурних потреб та амбіцій одеситів і одеситок, сприяння міському та інтелектуальному туризму в Одесі, розвиток української літератури,

створення позитивних імпульсів для українського громадянського суспільства та звучання в іноземних медіа як обов'язковий елемент формування сучасного культурного обличчя міста, образу Одеси, – підсумовує президент Міжнародної літературної корпорації Meridian Czernowitz Святослав Померанцев.

Організаційними партнерами Meridian Odesa стали: Міжнародний культурний центр Union, видавництво Meridian Czernowitz, Odesa Business Club, «Видавництво 21», готель «Олександрівський».

Після завершення події в Одесі організатори та українські літератори Юрій Іздрик, Ярина Чорногуз та Ірина Цілик вирушили із поетичними читаннями на південь України – у міста Миколаїв, Херсон та Запоріжжя. ❏

Ігор Померанцев

Мар'яна Савка, письменниця, головна редакторка і співзасновниця «Видавництва Старого Лева», і Євгенія Лопата

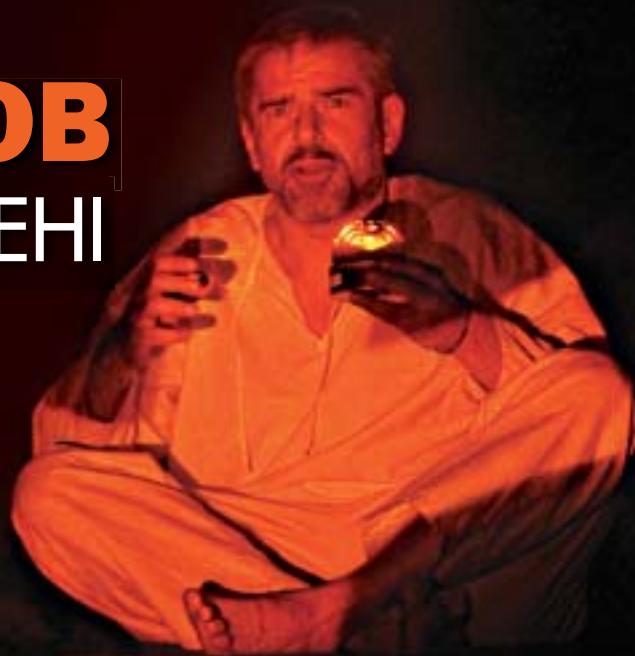

ПАРАДЖАНОВ НА ОДЕСЬКІЙ СЦЕНІ

ПЕРШІ ПОКАЗИ ОДНОАКТНОЇ ВИСТАВИ-ПРИТЧІ «ЛЕБЕДИНЕ ОЗЕРО. ЗОНА» ВІДБУЛИСЯ НА СЦЕНІ ОДЕСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ ВАСИЛЯ ВАСИЛЬКА). НАГАДАЄМО, У 1990 РОЦІ ВИЙШОВ ОДНОІМЕННИЙ КОПРОДУКЦІЙНИЙ ФІЛЬМ-ДРАМА, ЗНЯТИЙ УКРАЇНСЬКИМ РЕЖИСЕРОМ ЮРІЄМ ІЛЛЕНКО ЗА СЦЕНАРИЄМ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА. СТРІЧКУ ВПЕРШЕ БУЛО ПРЕДСТАВЛЕНО У ФРАНЦІЇ НА КАННСЬКОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ В ПРОГРАМІ «ДВОТИЖНЕВИК РЕЖИСЕРІВ» 13 ТРАВНЯ 1990 РОКУ. НА ОДЕСЬКІЙ СЦЕНІ ТЕПЕР Є ВИСТАВА ЗА МОТИВАМИ СЦЕНАРИЮ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА ТА ЮРІЯ ІЛЛЕНКА В АДАПТАЦІЇ ІВАНА ОРЛЕНКА, З ЛАКОНІЧНИМ ОФОРМЛЕННЯМ МАКСИМА ЛАПКА. ЧАС ВІД ЧАСУ З КОЛОСНИКІВ СПАДАЄ БУТАФОРСЬКИЙ СНІГ АБО ЛЕБЕДИНЕ ПІР'Я, І РАЗОМ ІЗ ДУШАМИ ДІЙОВИХ ОСІБ ЗАСТИГАЮТЬ ГЛЯДАЦЬКІ ДУШІ.

– Базою стали нотатки Параджанова, які він написав у в'язниці, але також є включення з його справи, яку він вів КДБ, включення його листів, які він писав із зони своїй дружині, своєму синові і так далі, – розповів режисер вистави Іван Орленко. – Там є деякі алюзії на його творчість, наприклад, фільми «Колір граната» та «Київські фрески», але не хотілося б символізм надто захоплюватися. Вважаю, що історія зрозуміла, універсальна, ця вистава про якісь базові цінності. Хто нічого про Параджанова не знає, може, захоче подивитися його фільми.

Здавалося б, залишатися людиною – проста і зрозуміла річ, але не так усе просто в цьому світі. Головний герой, ув'язнений, тікає з табору за три дні до свого звільнення й переховується, ще не знаючи про те, як близько вже до нього

Анатолій Головань в ролі Утікача

Гертруда (Мирслава Ткач)

Жінка та коза
(Марія Буймович
та Білка)

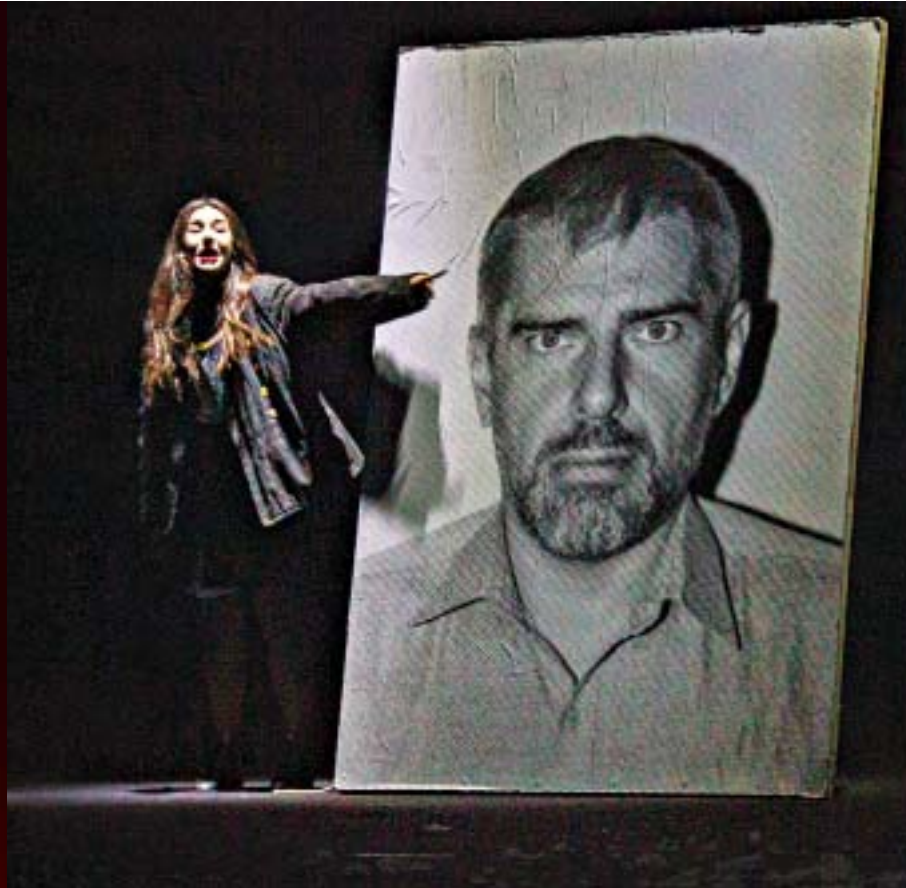
кохання та смерть. У цьому образі, безперечно, багато від особистості самого Параджанова, який відбував покарання майже п'ять років. Роль Утікача дісталася Анатолію Голованю, артисту красивому й щирому, якому, за його власним висловом, довелося відшукати в собі внутрішнього вовка.

– Мені подобається творчість Параджанова, його особистість, – підкреслює виконавець головної ролі. – Мати можливість доторкнутися до спадщини такої культурної величини для мене честь. Я не одразу був задіяний у акторському складі, я доєднався до хлопців та дівчат десь за півтора тижні після початку репетицій. Дуже радий, що режисер побачив, що ця роль має бути моєю. Задля цієї ролі я знайшов у собі вовка, який не завжди зі мною у повсякденному житті. Тут персонаж внутрішньо та фізично сильний, він не здається навіть на зоні. Я теж все життя прагну до свободи, фізичної та духовної. Тому, власне, я і був на всіх Майданах, вірячи, що буде більше свободи, буде більше довіри держави до тебе, до кожної людини.

Окрім внутрішнього вовка на сцену виходить жива коза. Припнута до кілка, вона намагається звільнитися, що природно для кожної живої істоти. До речі, це не перший випадок, коли васильківці виводять на сцену козу. У 1925 році, коли давали «Собор Паризької богоматері», актриса, яка грала роль Есмеральди, на кожну виставу вела через центр міста з собою козу на повідку.

Наш Утікач не полишає спроб знайти свою волю, доходючи до суїциду. Сцену, в якій досвідчена лікарка в морзі робить йому переливання крові від конвоїра, вирішено символічно: жінка бере за руки того, який лежить нерухомо, й того, хто стоїть, поступово чоловіки міняються позами, ніби життя перетікає з одного в іншого. Кров «вівчарки» не має текти в жилах зека, і колеги по зоні вже погрожують Утікачеві найстрашнішими карами... Фінальна сцена, коли Утікач потискує їм на прощання руки, пробирає до самого серця (в оригіналі кров переливали саме у Великдень, все це схоже на воскресіння), адже люди, схоже, ніколи не навчаться милосердю.

Лікарку грає заслужена артистка України Галина Кобзар-Слободюк, Старим став заслужений артист України Павло Шмарьов. Є у виставі Матір, вона ж Жінка (Марія Буймович), Гертруда (Мирослава Ткач), Син, він же Хлопчик (Владислав Баторій), Конвоїр (Павло Примак). Ролі зеків та охоронців дісталися Юрію Рексу, Владу Цобенку та Сергію Корней-

Сцена переливання крові

ку. Виставу створено до 100-річчя Сергія Параджанова, і режисер сподівається, що його постановка багатьох спонукає ближче познайомитися з фільмами генія зі складною долею.

– Для того, щоб людина на підсвідомості сприйняла це, – відповідає режисер на запитання, чому деякі фрази звучать у виставі тричі. – Є певні важливі речі, які мають закарбуватися в мозок,

це вже робота з підсвідомістю глядача. Якщо все зрозуміло, то навіщо дивитися це? Глядач має роздумувати над побаченим, вирішувати, як йому поставитися до цього. □

ОДЕСЬКИЙ ТЕАТР ЮНОГО ГЛЯДАЧА: ГАРНИЙ ПОЧАТОК ЮВІЛЕЙНОГО СЕЗОНУ

ОДЕСЬКИЙ ТЕАТР ЮНОГО ГЛЯДАЧА ВІДКРИВ СВІЙ ЮВІЛЕЙНИЙ 95-Й СЕЗОН, ЯКИЙ МАЄ НАЗВУ «СЕЗОН ТВОРЦІВ МАЙБУТНЬОГО». ВІН РОЗПОЧАВСЯ З УЧАСТІ В XXVI МІЖНАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛІ «МЕЛЬПОМЕНА ТАВРІЇ» (М. МИКОЛАЇВ) ТА ГАСТРОЛЬНОГО ТУРУ МІСТАМИ УКРАЇНИ В РАМКАХ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ПРОЄКТУ «Я ВПЛЕТУСЯ В СВОЄ КОРИННЯ!.. Я НЕ ЗЛАМАЮСЬ...». ГАРНИЙ ПОЧАТОК!

Гриценко. Режисером-постановником став також молодий прогресивний режисер Євгеній Резніченко. Сценографію Олени Штепури глядачі відзначали у відгуках окремо – як досконалу і дуже точну.

Вистава «Молочайник» викликала у глядачів особливі почуття, адже розповідає про сьогоднішню війну, про жінок, які опинилися в окупації у Херсонській області, про те, як вижити в жахливих драматичних обставинах і при цьому залишитися українцем, зберегти гідність.

Сама назва гастрольного проєкту – трохи перефразована цитата з п'єси «Молочайник» Оксани Гриценко. І це не випадково. Адже місія проєкту – театральними засобами розповісти про війну і її наслідки, про окупацію та незламних людей, які сплетені з цією землею своїм корінням і наполегливо чекають повернення окупованих територій, а ще –

сказати, що в єдності наша сила, що треба чесно і потужно працювати, кожен на своєму місці, допомагати фронту і вірити в Перемогу!

– Щоб здійснити проєкт, ми протягом 10 днів проїхали автобусом 2500 км українських доріг, – розповідає директорка і художня керівниця ТЮГу Оксана Бурлай-Пітерова. – Тимчасовою гостинною домівкою у чотирьох містах для нас стали Черкаський академічний музично-драматичний театр ім. Тараса Шевченка, Житомирський академічний музично-драматичний театр ім. Івана Кочерги, Хмельницький академічний обласний музично-драматичний театр ім. М. Старицького і Полтавський академічний обласний музично-драматичний театр ім. М. Гоголя. Ми дуже вдячні їхньому керівництву, службам, усім, без кого наші гастролі було б неможливо здійснити.

«Молочайник» у гастрольному турі в кожному з міст одеси-

12 вересня на театральному фестивалі театр показав спектакль «Джа-ла-пі-та». Філософську казку Емми Андіївської зіграли в приміщенні Миколаївського коледжу культури та мистецтв. Глядачами стали миколаївські діти та їхні батьки, а також студенти коледжу. Вистава пройшла на підйомі, невеликий зал коледжу був наповнений сміхом, радістю та любов'ю.

А вже 14 вересня театр виїхав на гастролі в чотири міста України – Черкаси, Житомир, Хмельницький і Полтаву в рамках міжрегіонального проєкту «Я вплетуся в своє коріння!.. я не зламаюсь...». Заявку на фінансування цього проєкту театр подав навесні 2024 р. до Українського культурного фонду, за рейтингом заявка посіла 73-тє місце, і, на жаль, не була підтримана фінансово. Але це не зупинило колектив у виконанні своєї мистецької і просвітницької місії: Одеський ТЮГ вирішив реалізувати проєкт самостійно.

Насамперед, одесити хотіли познайомити з цьогорічною прем'єрною виставою «Молочайник» за однойменною п'єсою, яка стала переможницею драматургічного конкурсу «Липневий мед – 2023». Одеський театр юного глядача першим здійснив постановку п'єси молодій драматургині і журналістці Оксани

ти показували безкоштовно, з вільним входом. На виставу запрошувалися учасники громадських організацій, вимушені переселенці, а також студенти місцевих коледжів культури, вишів, учні шкіл. Загалом спектакль подивилися понад дві тисячі глядачів.

Окрім цієї вистави Одеський ТЮГ пропонував увазі глядачів ще дві: пригодницьку казку «Мауглі» за мотивами Редьярда Кіплінга і ліричну одеську комедію «Будьте ви щасливі!» за п'єсою київського драматурга Олександра Володарського.

– Казку «Мауглі» ми дуже хотіли показати у містах, де немає театрів для дітей, – зауважує Оксана Бурлай-Пітерова. – У нашій виставі головна лінія – те, що хлопчик Мауглі, хоч і зростає у зграї вовків, та має стати справжньою Людиною. Пластичні актори, яскрава музика, цікаві характери персонажів – маленькі глядачі та їхні батьки дивилися виставу захоплено, із задоволенням. А одеську ліричну комедію про любов і щастя «Будьте ви щасливі!» ми повезли як виставу-візитівку театру. Постановку було здійснено в пам'ять про Одеський державний єврейський театр, вона наповнена піснями мовою їдиш, єврейськими танцями, кумедними жартами та тонким гумором. Вистава з перших тактів музики після відкриття завіси захоплює глядачів, і вже не важливо, що це – не одесити, вони миттєво занурюються в одеську атмосферу і закохуються в Одесу, в Привоз, в Лею, Рафу, Додика, Пінхуса, Тому, Галю і в усіх, хто на сцені. Тут немає другорядних персонажів, кожен актор має шанс завоювати симпатію глядачів. І глядачі відповідають щирими усмішками і щедрими оплесками, а в фіналі, коли ми нагадуємо про долю Одеського єврейського театру, плачуть і не соромляться цього. Глядачі йдуть з вистави щасливими і таким чином відгукуються на наше побажання: «Приходимо, дивимось і йдемо додому щасливими!»

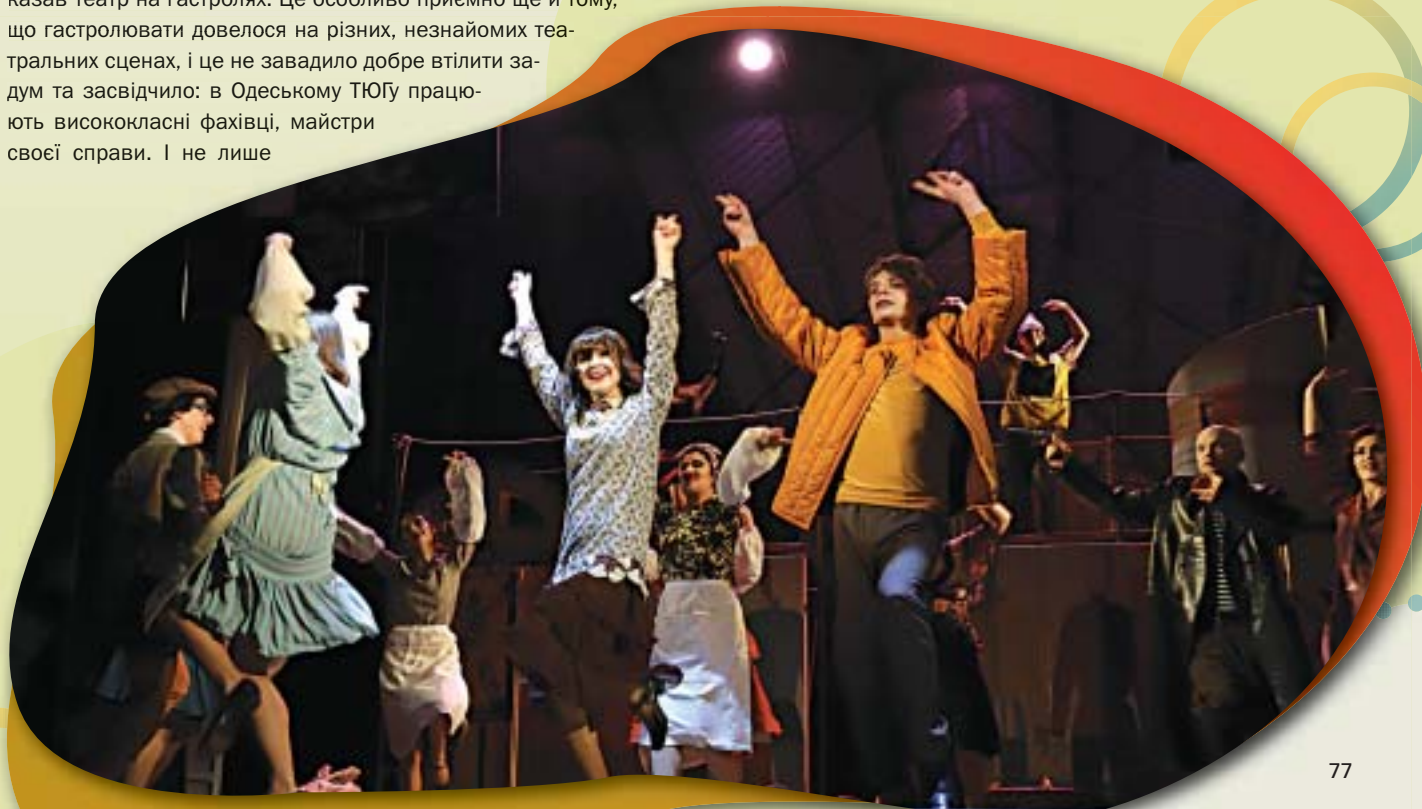
Після вистав глядачі в розмовах і відгуках просили одеситів привезти інші свої вистави, адже дуже сподобалося все, що показав театр на гастролях. Це особливо приємно ще й тому, що гастролювати довелося на різних, незнайомих театральних сценах, і це не завадило добре втілити задум та засвідчило: в Одеському ТЮГу працюють висококласні фахівці, майстри своєї справи. І не лише

чудові актори! Мон-тувальники, звуковики, освітлювачі, костюмери, гример – усі служби були на висоті і отримали заслужені компліменти від співробітників приймаючих театрів.

– Іноді складалося враження, що нам навіть трохи заздрять, – посміхається директорка, яка є заслуженою артисткою України і як акторка брала участь у виставах. – Скажімо, подекуди нам говорили: мовляв, вам пощастило, що у трупі чимало акторів балету, тому всі так гарно танцюють, а у нас набагато менше... І ми їх явно розчарували, запевнивши, що у нас у невеликій трупі взагалі немає ставок акторів балету, акторів вокалу і окремо – акторів драми. У нас є наші універсальні актори театру юного глядача і вони можуть усе!

Проект «Я вплетуся в своє коріння!.. я не зламаюсь...» допоміг театру розширити глядацькі горизонти, а українським глядачам – відкрити для себе цікавий театральний колектив, познайомитися з сучасною українською драматургією, відчувати психологічну підтримку театрального мистецтва під час воєнного стану. Ці гастролі вкотре підтвердили, що колектив Одеського ТЮГу – міцний, талановитий, конкурентоспроможний і може на високому рівні зробити дуже багато як провідник театрального мистецтва. ❗

ПРЕМ'ЄРА

Марія Гудима

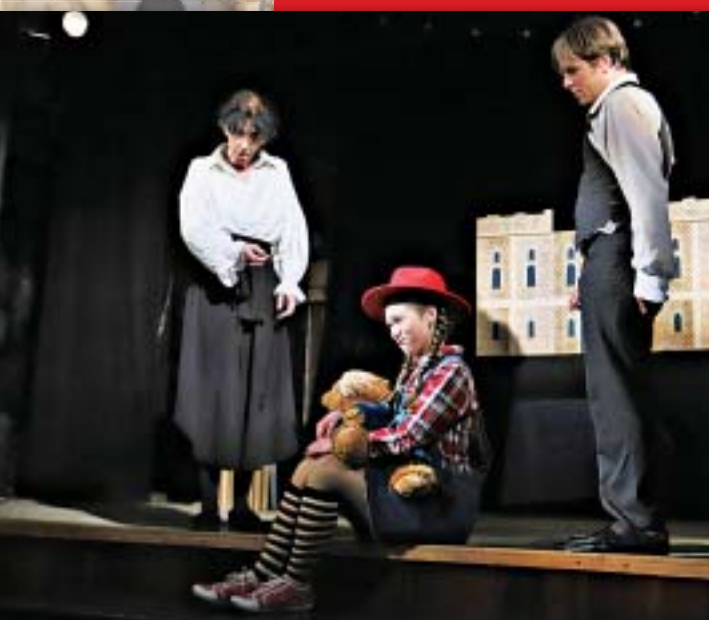
Фото: Олег Владимірський

Веселіше з ведмежам

ОДНОАКТНА ВИСТАВА «УВАГА! ВЕДМІДЬ!!!» НАПЕВНО ЗАТРИМАЄТЬСЯ В РЕПЕРТУАРІ ОДЕСЬКОГО ТЕАТРУ ЮНОГО ГЛЯДАЧА ім. Ю. ОЛЕШІ. ЙДЕ ВОНА НА МАЛІЙ СЦЕНІ, В ЗАТИШНІЙ ОБСТАНОВЦІ, ЗОВСІМ БЛИЗЬКО ВІД ПУБЛІКИ. ПРО СТОСУНКИ ДИТИНИ Й ІГРАШКИ, ЩО СТАЄ СКОРІШЕ УЯВНИМ ДРУГОМ, РОЗПОВІДАЄ ТАКОЖ ІНША ВИСТАВА ЦЬОГО ТЕАТРУ – ПРО ЛЯЛЬКУ РЕГГЕДІ ЕНН, І ПОДАНА ВОНА МАСШТАБНО, З ВЕЛИКОЮ КІЛЬКІСТЮ УЧАСНИКІВ. А ОТ ІСТОРІЯ З ПЛЮШЕВИМ ВЕДМЕЖАТКОМ ПАДДІНГТОНОМ ЗНАЧНО ВЕСЕЛІША Й КУМЕДНІША, ТРАГІЧНИХ МОТИВІВ У П'ЄСІ ЯКОВА ГОРОБЦЯ НЕМАЄ.

Перед нами – батьки маленької Джуді (Олексій Кочетов та Юлія Петрусевичюте, вона також – режисер-постановник вистави) намагатимуться зобразити якийсь конфлікт. Звісно, виховання милої дівчинки, яка грається з ведмежам, здається їм складним процесом (їм би двох хлопчаків-бешкетників, ми б на них подивилися!). А поки «контролюючий орган» в особі матері в основному спрямовує виховний процес на батька, бо це ж велика дитина. Саме тато охоче включається в гру, доходить до того, що він чудово перевтілюється в Кота у чоботях.

Переодягань тут багато. Мама по ходу вистави буде то директоркою школи, то продавчиною сендвічів з мармеладом (в Лондоні мармелад не такий, як в Одесі, його на хліб намазують), то різними казковими героями і навіть суворим арт-критиком, який оцінює сучасне мистецтво...

У ролі Джуді цілком органічна Орина Кравчук, вона видається ровесницею своєї героїні, смішно говорить за свого Паддінгтона, і в якусь мить глядач, навіть не надто юний, починає вірити в реальність плюшевого персонажу. Кожний пригадує власне дитинство і шок, коли фантазії такого роду немов вимкнулися і стерлися. У когось в 10, у когось в 15 років... Як було б добре не розлучатися з ними, і тут у дорослої людини – один спосіб: пограти зі своєю дитиною та прийняти всіх її уявних плюшевих або ганчір'яних друзів (Карлсона не пропонувати, багато пундиків поїдає). □

МАЙСТЕРНЯ

Валерій Романов
Фото: Олег Владимірський,
Алеся Кареліна-Романова

СВІТЛАНА ГРИГОР'ЄВА – ПРАКТИКУЮЧИЙ ПСИХОЛОГ, АРТ-ТЕРАПЕВТ, КАНДИДАТ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК І – ХУДОЖНИЦЯ. ЦЕ САМЕ ТОЙ ВИПАДОК, КОЛИ ПРОФЕСІЯ ДАЛА ПОШТОВХ ТВОРЧОМУ ЗАХОПЛЕННЮ. РОЗПОЧАВШИ З АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ТЕХНІКИ «ПРАСИМВОЛИ», ДЕ ВОНА МАЛЮВАЛА ОБРАЗИ СВОЇХ ПІДОПІЧНИХ, ДІТЕЙ ТА ЇХНІХ БАТЬКІВ, З ДИТЯЧОГО РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ ІМЕНІ БОРИСА ЛИТВАКА, СВІТЛАНА ЗАЙНЯЛАСЯ АКВАРЕЛЛЮ. ПЕРЕВАГУ НАДАВАЛА ЗОБРАЖЕННЮ КВІТІВ, І ЦЕ ЇЙ ЧУДОВО ВДАВАЛОСЯ, СВІДЧЕННЯМ ЧОГО БУЛА УЧАСТЬ У ЧИСЛЕННИХ ВИСТАВКОВИХ ПРОЄКТАХ.

СВІТЛАНА ГРИГОР'ЄВА:

«МАЛЮЮЧИ ТІЛО, Я МАЛЮЮ КВІТКУ»

А ОСЬ ТЕПЕР НЕСПОДІВАНО – ЗОВСІМ ІНША ЗА ЗМІСТОМ ВИСТАВКА СПІЛЬНО З ДІАНОЮ МАТКОВСЬКОЮ У ГАЛЕРЕЇ ВІКТОРА ВІНОГРАДОВА. ЕПІГРАФОМ ДО НЕЇ СТАЛИ СЛОВА ЛІНИ КОСТЕНКО: «КРАСА – І ТІЛЬКИ, ТРИШЕЧКИ КРАСИ, ДУШІ НІЧОГО БІЛЬШЕ НЕ ПОТРІБНО»!

Ми розмовляємо зі Світлою ГРИГОР'ЄВОЮ про те, як виникла ідея такої експозиції і чому вона змінила квіти на людей.

– Під час відкриття виставки ти сказала, що ця експозиція – результат незвичайного творчого процесу, що відбувся у Берліні. То що ж саме сталося там, чому нині така виставка та такі малюнки оголеної натури?

Під час відкриття виставки: Діана Матковська, Віктор Виноградов і Світлана Григор'єва

– У Берліні є чудова студія, якою керує колишня викладачка Київського інституту дизайну Катерина Сербінова. Були запрошені моделі, яких ми малювали щоп'ятниці. Я провела в Берліні півтора року в рамках програми «тимчасового захисту» разом зі своєю дочкою, і відчуття були такі: я позбавлена свого простору, свого дому, немає звичного оточення, друзів, немає твого середовища. Є тільки своє тіло! І тіло є тим, на що можна спиратися. Ми маємо лише його, і це така основа. Є ми і є наш внутрішній будиночок, наше внутрішнє життя. А це вияв зовні: усі мої роботи зроблені лише з природи, нічого ніде не домальовувалося. Це все відчуття справжнього, ось тієї миті, яку я вловила і зняла. Постановки із моделями тривали від двох до п'яти хвилин. Потрібно було встигнути миттєво, відреагувати на цей стан. Ця мить, по суті, і є наше життя. Ми живемо зараз дуже швидко! У цьому відчутті і створено цю виставку. Вона також зроблена ментально: від ідеї до реалізації минуло менше тижня.

– Як «тимчасовий захист» переріс у творче відродження?

– Ось у цьому своєму стані я зустріла там українських митців. Наше спілкування, спільне малювання дозволило відчути себе у якомусь своєму оточенні, розкрити свою душу. Ми зробили багато проектів на підтримку військовополонених, проводили захо-

ди, які знайомили жителів Берліна з українським мистецтвом. Зокрема, була і моя виставка. На наших концертах грала бандуристка, був хор української пісні. Я дійшла висновку, що відкрите тіло – це не лише свобода, а й чесність. А зараз так важливо бути чесним, чесним із собою, зі своїм оточенням. Важливо бути з відкритим серцем у нинішній ситуації, шукати в собі сили та створювати в собі ту енергію, яка допоможе йти далі для того, щоб відстояти нашу країну, а потім відновити її. Найголовніше, щоб ми змогли всередині себе знайти опору.

– Що ти відчула, коли повернулася?

– Звичайно, перший крок на землю – і можливість торкнутися всього нашого. Все інакше, інше повітря. Коли я підійшла до моря, то почала молитися на нього. Це таке щастя: відчути свою землю, відчути себе на рідній землі. Жодна еміграція, на жаль, не замінить твого рідного дому. Хоча в еміграції і піднімаються особливі ресурси для того, щоб адаптуватися там і виявити свою нову грань, можливість активізувати свої здібності та таланти. Потрібно зуміти щось реально зробити самотужки. По суті, потрібно народити себе нового.

– Твій перехід від малювання квітів до людей буде продовжено?

– Люди – це найголовніше. Малюючи тіло, я малюю квітку. Люди – це найкращі квіти, найкращі твори. ❀

UNION: «ОЛЕКСАНДР РОЙТБУРД. ТЕОРЕМА ВЛАДИ»

У ВИСТАВКОВОМУ ПРОСТОРИ МІЖНАРОДНОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ UNION 8 СЕРПНЯ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА «ОЛЕКСАНДР РОЙТБУРД. ТЕОРЕМА ВЛАДИ». ЦЕЙ ПРОЄКТ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПЛАТФОРМИ PINCHUKARTCENTRE (КИЇВ) ПРЕЗЕНТУЄ МУЗЕЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА ОДЕСИ. ЗНАКОВА ПОДІЯ СТАЛАСЯ НА ТРЕТІ РОКОВИНИ ВІД ДНЯ СМЕРТІ ХУДОЖНИКА, ТВОРЧИСТЬ І ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКОГО СПРАВИЛИ ЗНАЧНИЙ ВПЛИВ НА КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ ОДЕСИ ТА УКРАЇНИ.

Автопортрет із проєкту «Вправи на розкутість», 2020-2021

Автопортрет 1981 року

«Той, хто піднімає прапор», 2014

Напередодні відкриття, 7 серпня, відбувся передпоказ виставки, куди було запрошено досить вузьке коло: друзі засновників МСМО, художники, колекціонери, мистецтвознавці, громадські активісти і представники влади... Серед запрошених можна було побачити очільника Одеської обласної військової адміністрації Олега Кіпера, заступника Одеського міського голови Павла Вугельмана і секретаря міськради Ігоря Ковалю. Гостей зустрічав засновник Музею сучасного мистецтва Одеси, бізнесмен, меценат Вадим Мороховський. Він наголосив на тому, що Олександр Ройтбурд – видатна постать у мистецькому житті нашого міста та України і нагадав, що саме завдяки зусиллям художника Одеський художній музей отримав статус національного.

Далі естафету підхопив Костянтин Дорошенко – куратор виставки, запрошений експерт Дослідницької платформи PinchukArtCentre, добре знаний в Україні і поза її межами арт

Михайло Рева і Костянтин Дорошенко

критик. Він зауважив, що зробити це зібрання було дуже не просто, адже до експозиції ввійшли роботи з різних приватних колекцій. Спадщина художника дуже велика, тож було визначено певне тематичне спрямування: дослідницький проєкт «Олександр Ройтбурд. Теорема влади» дозволяє зрозуміти ху-

Із серії «Прощавай, Караваджо»

«Жодного дня без халоймеса»

Брати Клички із серії «Якщо в крані немає води...», 2011

«Птах»

«Кінний портрет Віктора Ющенка», 2006

«Мізантропія Шопенгауера...»

«Сковорода». Із серії 2016-2017

дожника через його сприйняття взаємодії культури, соціуму та влади. Тож не випадково окрім художніх робіт в експозиції також розміщено документи й артефакти. Можна сказати, що тут – не тільки про Ройтбурда як художника, а й про інші його сторони та грані – кураторські проєкти, громадську і, зокрема, депутатську діяльність, директорство в Одеському художньому музеї...

Костянтин Дорошенко допоміг поглянути на постать Олександра Ройтбурда з різних сторін, провівши присутніх залами виставки, знайомлячи з історією представлених робіт, періодами творчості митця і з його поглядами на ті чи інші політичні події та соціальні явища... Перша зала експозиції має назву «Влада художника», а далі – зали «Влада культури», «Політична влада», «Влада тілесного і підсвідомого» і, нарешті, «Абсолютна влада». Це відомі роботи різних періодів та технік виконання, але кожна з них пронизана притаманним саме Ройтбурду саркастичним поглядом на події та сенси.

Назва «Теорема влади» – це про те, якими можуть бути відносини мистецтва і влади. У Радянському Союзі люди мистецтва мали служити владі, обслуговувати її ідеологічні потреби, бо в іншому випадку вони піддавалися репресіям. Стус загинув уже в часи «перебудови», за Горбачова, нагадав Костянтин Дорошенко, тож для діяча культури поставало питання: чи можливий взагалі прямий діалог з владою. Тим часом, як зазначено на сайті МСМО, «Олександр Ройтбурд вважав, що митцю природно належить влада змінювати світ, та присвятив своє життя втіленню цієї візії. Він взаємодіяв із надзвичайно широким колом представників культури, суспільства та політики, включно із першими особами держави. Художник був активним коментатором та безпосереднім учасником соціальних подій, комунікував із представниками дуже різних політичних сил, налагоджував контакти з органами державної влади та впливовим бізнесом. Усі ці зв'язки він використовував для просування сучасного українського мистецтва, одним із ідеологів якого виступав, та для сприяння його інституціоналізації».

Костянтин Дорошенко у свою чергу зазначає: «Тема влади в сьгоднішньому світі є надзвичайно актуальною. Російська війна проти України стала фронтиром протистояння диктатури та демократії. Іншим глобальним викликом є популізм. Олександр Ройтбурд вірив у просвітницький проєкт та здатність громадянського суспільства відстоювати універсальні цінності. А в неконтрольованій владі вбачав загрозу як для прав і свобод, так і для неї самої».

Під час роботи виставки передбачено паралельну дискусійну програму, присвячену особистості Олександра Ройтбурда та його ролі у розвитку культурних і суспільних процесів в Одесі.

Вперше виставковий проєкт «Олександр Ройтбурд. Теорема влади» був показаний у PinchukArtCentre в Києві з 8 березня по 14 липня 2024 року.

Тарас
КРЕМІНЬ

ЧОМУ ДВОМОВНІСТЬ – НЕБЕЗПЕЧНА,

А ЛАГІДНА УКРАЇНІЗАЦІЯ БІЛЬШЕ НЕАКТУАЛЬНА?

ІНТЕРВ'Ю З МОВНИМ ОМБУДСМЕНОМ

МОВНЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ – ПЛАЦДАРМ ДЛЯ КОНФЛІКТІВ, ЯКІ ІНКОЛИ ЗАВЕРШУЮТЬСЯ ШТРАФАМИ, ЗВІЛЬНЕННЯМИ, РІДШЕ – НАВІТЬ В'ЯЗНИЦЕЮ. ПРИ ЦЬОМУ СУТТЄВІ ЗРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕХОДУ НА УКРАЇНСЬКУ У СУСПІЛЬСТВІ, БЕЗПЕРЕЧНО, Є.

Одне із останніх опитувань свідчить, що на українську мову у побуті перейшли 65% громадян. Це перевищує показники попередніх років, проте ще є над чим працювати, адже діти навпаки – стали менше спілкуватися державною у побуті. Серед причин, які вони самі називають, – звичка і мова сім'ї.

Тож чи є зараз місце «лагідній українізації» суспільства, як україномовним українцям боротися за конституційне право чути звідусіль державну і що мають усвідомити батьки, які досі виховують дітей російською? На ці та багато інших запитань в інтерв'ю для «УП. Життя» відповів мовний омбудсмен **Тарас КРЕМІНЬ**.

«НА ЗМІНУ ЛАГІДНІЙ, ПРИЙШЛА НАСТУПАЛЬНА УКРАЇНІЗАЦІЯ»

– Чи змінилося ваше бачення адвокації української мови з початком повномасштабного вторгнення?

– Питання державної мовної політики в Україні завжди потребувало додаткової, можливо, навіть спеціальної уваги з боку влади.

Подивімося на те, в якому мовному колі перебувала Україна, починаючи з 1991 року. Одночасне співіснування різних законів, які регулювали застосування як української, так і інших мов. Скажімо, закон про Українську РСР 1989 року в межах радянської Конституції діяв навіть тоді, коли в 1996 році 10 стаття визначила українську як єдину державну. Не було чіткості у визначенні пріоритетів і контролю за реалізацією мовного закону.

Пригадайте, як у 1990-х і 2000-х роках прем'єр-міністри, окремі депутати принципово спілкувалися недержавною мовою під час засідань і не несли за це жодного покарання.

Зрештою, за ці роки питання мови завжди було політичне. З одного боку, політичні сили робили все для того, щоб її статус посилити. Але водночас деякі політики намагалися посилити статус інших мов.

Наприклад, законом «Про засади державної мовної політики» пропонувалося затвердити на регіональному рівні російську, а в окремих регіонах, як-от Закарпаття – угорську, на Буковині – румунську. Поруч з українською паралельно було, напевно, не менше десятка інших мов, що для унітарної держави з визначеним конституційним статусом української мови це було справжньою дивиною.

У 2020-му у нас вже був мовний закон, але двомовність і далі була поширеною, а деякі політики намагалися відтермінувати окремі норми.

“ «ЗАКОН ПРО МОВУ, ЯКИЙ ПРАЦЮЄ ВЖЕ ШОСТИЙ РІК ПОСПІЛЬ, СЬОГОДНІ ПЕРЕВАЖНО ВИКОНУЄТЬСЯ. МИ НЕ БАЧИМО СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ, ЯК БУЛО РОКАМИ РАНІШЕ. УКРАЇНСЬКА СТАЛА ПО-СПРАВЖНЬОМУ МОВОЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ. МАЙЖЕ НЕМАЄ ПОРУШНИКІВ З-ПОМІЖ ДЕПУТАТІВ І ТОПЧИНОВНИКІВ».

Коли у 2020 році мене обрали Уповноваженим із захисту державної мови, ми зайшли в неймовірно складні процеси, які точилися довкола виконання мовного закону і стратегічних напрямків, визначених цим документом.

У результаті закон про мову, який працює вже шостий рік поспіль, сьогодні переважно виконується. Ми не бачимо системних порушень, як було роками раніше. Українська стала по-справжньому мовою освітнього процесу. Майже немає порушників з-поміж депутатів і топчиновників. А поодинокі випадки, які ми фіксуємо, перебувають на повному контролі.

Завдяки громадянам України документ став одним із найголовніших законодавчих актів років української незалежності, тому що громадяни по-справжньому відчували, що є закон, який захищає їхні конституційні права.

– А як щодо зміни вашого персонального бачення? Бо у 2020 році ви немовби говорили про більш м'які міри.

– Закон укладений так, щоб окремі статті набували чинності з певним відтермінуванням. Скажімо, обслуговування українською стало обов'язковим з 16 січня 2021 року – через півтора року з моменту набуття чинності мовного закону. У сфері культури ще пізніше. Так само зміни до КУпАП (Кодекс України про адміністративні правопорушення – ред.), якими передбачено штраф за порушення мовного закону. Тому цей п'ятирічний шлях у нас був розпланований і самим законом і, відповідно, нашою діяльністю. Тепер нічого іншого, крім наступальної українізації, яка прийшла на зміну лагідній, я не бачу.

– Що ви маєте на увазі під поняттям «наступальна українізація»?

– Раніше ми не могли вплинути, скажімо, на окремі медіа,

тому що в повному обсязі не працювала стаття, яка передбачає обов'язковість української мови у сфері культури; не могли тиснути на сферу обслуговування – а це багатомільйонна спільнота користувачів і надавачів послуг, – та сьогодні такого вже немає. Ми маємо інструменти та важелі моніторингу, контролю і покарання кожного із суб'єктів господарювання.

– Це означає, що лагідна українізація не працює, чи це була «попередня підготовка»?

– Це перший етап виконання мовного закону.

– Рівень політичної підтримки в контексті української мови є, чи він недостатній?

– Сьогодні – неймовірно високий. Це результат нашої співпраці з усіма гілками влади.

– Буквально за кілька днів до повномасштабної війни у суспільстві почалися масові акції з переходу на українську мову, і потім перший-другий рік це активно тривало. Але зараз, як свідчать опитування, частина людей, які говорили українською, знову повертаються до російської. Чому це відбувається, на вашу думку?

– Це доволі поширене твердження, але, на мою думку, воно є хибним. Від початку повномасштабного вторгнення рекордна кількість громадян перейшла на українську мову в окремих сферах. Частково продовжує спілкуватися недержавною у приватному спілкуванні, що не заборонено чинним законом.

Є категорія осіб, які повністю перейшли на українську. Водночас суспільство почало більше звертати увагу на системні порушення мови у різних сферах, тому виникла картинка, якою,

“ «ДЛЯ ТОГО, ЩОБ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТАЛО БІЛЬШЕ ВДОМА, ДЕРЖАВНА ПОВИННА БУТИ ПО-СПРАВЖНЬОМУ СКРІЗЬ І ВСЮДИ. І У ВИЗНАЧЕНИХ ЗАКОНОМ СФЕРАХ, І В НЕВИЗНАЧЕНИХ – ЗОКРЕМА, В РЕЛІГІЙНИХ УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ».

звичайно, хоче користуватися російська пропаганда. Що, мовляв, пішов відкат. Нічого подібного не відбулося. Ми бачимо, що української мови стало більше всюди, зокрема у сфері обслуговування.

– Це ми говоримо про публічний простір. Але нещодавнє дослідження Держслужби якості освіти показало, що стався відкат саме у дітей, і зокрема у звичайному побутовому спілкуванні.

– На побутове спілкування закон не поширюється. Для того, щоб у домашньому спілкуванні української мови стало більше, треба, щоб у визначених законом сферах українська була максимально захищеною.

Коли ми провели спільне з Держслужбою якості освіти дослідження стосовно забезпечення освітнього процесу державною мовою, то побачили, що вчителі між собою інколи можуть спілкуватися недержавною мовою. Це, а також мовна поведінка батьків відбивається на дітях.

Ми змогли максимально приділити увагу питанням регіональної мовної політики. Я особисто зустрівся з усіма очільниками обласних військових адміністрацій, обласних рад, громад, і ми змогли запустити понад пів тисячі безоплатних мовних курсів. Таких курсів і контролю з боку місцевої влади могло би бути значно більше, але ця робота триває.

Для того, щоб української мови стало більше вдома, державна повинна бути по-справжньому скрізь і всюди. І у визначених законом сферах, і в невизначених – зокрема, в релігійних установах і організаціях.

Водночас сьогодні української значно більше, ніж це було колись за всі роки української незалежності.

МОВА У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

– Розкажіть, як у вас проходять перевірки? Чи є ті, хто відмовляються говорити українською за будь-яких умов?

– Немає в нас такого, щоб хтось відмовлявся. Є буквально один чи двоє принципових. Але для цього у нас є КУАП, і найближчим часом будемо повторно, уже втретє за 2024 рік штрафувати людину, яка оплатила 3400 грн, а потім 6800 грн і продовжує порушувати. Ми можемо займатися цим нескінченно.

– Це яка сфера?

– Сфера зовнішньої реклами.

– Тобто це вивіски?

– Миколаївська компанія, яка займається виготовленням зовнішньої реклами і допомагає іншим українізувати написи і таблички, не може поміняти свою.

Ми дякуємо таким порушникам, тому що вони у дуже своєрідний спосіб поповнюють місцеві бюджети.

– Як ви ставитесь до аргументів, коли кажуть, що «якщо військові спілкуються російською, то і я буду»?

– Наказ про наступ віддається однією мовою. І наказ, коли ми підемо шляхом деокупації областей України, також буде віддаватися українською мовою. Тому у мене немає жодних сумнівів у тому, що українська – це і мова нашої перемоги, і мова нашого наступу, і незламної нації.

У різних сферах завжди було по-різному. Зокрема, російська мова була панівною у сфері спорту. І мені прикро визнати, що в 2021 році, коли українські спортсмени виступали на олімпіаді у Токіо в Японії, частина продовжувала обніматися з росіянами. Але ми змогли змінити ситуацію.

Я особисто зустрічався з олімпійськими чемпіонами, тодішнім міністром Вадимом Гутцайтом, з президентами різних федерацій, Національного олімпійського комітету і переконував їх у тому, що спортивна дипломатія – це питання мовної стійкості. Спортсмен, який виступає на міжнародних змаганнях, повинен давати брифінги, пресконференції виключно українською мовою.

– А як щодо мови всередині спортивних команд? Чи є на це якийсь вплив?

– У публічній сфері таких команд немає. Як вони спілкуються між собою – це, напевно, їхня особиста справа, але ми працюємо над тим, щоб у питаннях спортивної дипломатії, а отже і мовної дипломатії, була монолітність.

У 2021 році спільно з Мінмолодьспортом ми підготували рекомендації для спортсменів та федерацій, якими чітко визначено, в яких моментах потрібно спілкуватися українською мовою. Це публічні заходи, брифінги, пресконференції тощо.

– Чи вважаєте ви достатніми заходи реагування на порушників мовного законодавства?

– Закон написаний для всіх громадян України. Якщо відбувається порушення, це не тільки сфера відповідальності уповноваженого із захисту державної мови. Якщо це школа – це сфера відповідальності директора, засновників.

Якщо ми говоримо про порушення у сфері обслуговування – це питання до керівництва конкретного супермаркету, заправки, тренажерного залу.

Я наголошую на важливості всеохопного контролю і забезпечення розвитку української мови, тому що саме місцева влада має можливість упорядкувати ситуацію з порушеннями, які, на превеликий жаль, є.

Якщо у Миколаєві мер ініціював створення робочої групи, яка вийшла і проаналізувала тисячі вивісок, оголошень і рекламних банерів, то така ситуація не стала властива іншим обласним центрам.

Мені би дуже хотілося, щоб аналогічно зробили у Києві та в Одесі. Бо інколи наше багатомісячне листування з місцевою владою доходять до абсурду. Наприклад, два тижні тому було знято російськомовну вивіску над готелем «Пасаж» у центрі Одеси.

Спочатку місцева влада відписувалася, що це об'єкт на території, яка підпадає під охоронний статус ЮНЕСКО, і тому російськомовну вивіску зняти неможливо. Лише тоді, коли ми попросили надати чіткі документи, де вказано, що російськомовна вивіска також є об'єктом ЮНЕСКО, сталося диво – цю вивіску було демонтовано.

Скільки ще таких вивісок по Україні і скільки ще таких відписок буде написано місцевою владою, допоки очільники міських громад та ОВА не візьмуть собі це за пріоритет?

Але з цими маркерами колонізованого минулого ми продовжуємо боротися і дякуємо небайдужим громадянам, які продовжують надсилати нам скарги. В умовах війни ми повинні остаточно позбутися всіх решток радянського колонізованого російського минулого. Це стосується і вивісок, і шкільних програм, і мови освітнього процесу, обслуговування тощо.

– Так звані «мовні інспектори» в Івано-Франківську. Ви виступили проти того, щоб називати так добровольців, які слідкуватимуть за дотриманням мовного закону. Але як загалом ви ставитеся до цієї ініціативи? Чи не стане це приводом для розпалювання ще більшої кількості реальних конфліктів?

– Треба визнати одне: проблема не в мові, а в тому, що вся Україна і український народ поперек горла російському окупанту. Тому як би ми не називали нашу інституцію, все одно російська пропаганда називає нас «переслідувачами російськомовних громадян», «шпрехен фюрерами», «мовними інспекторами» чи «павліками морозовими».

В Україні немає ані «шпрехен фюрерів», ані «мовних інспекторів». Але є небайдужі громадяни, які принципово відмовляються спілкуватися недержавною мовою, тому що це їхнє право в українській державі.

Законом не передбачено жодних мовних інспекторів. Натомість у мене є чотири представники уповноважених із захисту державної мови, які розподілені за регіональним принципом. Охоплено Київ, південь, північ, схід і на наступний, 2025 рік, ми плануємо взяти ще чотири представників, щоб був хоча б один на три області.

– А як у зоні бойових дій можливо щось контролювати?

– За останні декілька місяців за ініціативою очільників

ОВА ми змогли отримати додаткові можливості для утвердження української мови як державної. Очільники Луганської, Донецької ОВА розробили і затвердили обласні мовні програми, які передбачають забезпечення розвитку української мови в окремих сферах суспільного життя. У цьому випадку я кажу про сферу освіти, тому що заклади освіти продовжують працювати або у змішаному, або у дистанційному форматі. Це питання підвищення рівня володіння і викладання української мови, діяльності окремих закладів освіти, які можуть бути релокованими, але вони все одно залишаються донецькими і луганськими. І, звичайно, це сфера культури.

Йдеться про забезпечення діяльності мовних курсів, розмовних клубів, поповнення бібліотечних фондів тощо. Поява таких регіональних ініціатив на часі, вони дають додаткові поштовхи для розвитку і популяризації української мови як державної.

Наприклад, мені вдалося переконати Віктора Микиту, до недавня очільника Закарпатської ОВА (тепер – заступник керівника ОП – Ред.), в тому, щоб у всіх 64 громадах Закарпаття була відповідна мовна програма. Тому мовні курси є не тільки в Ужгороді, Мукачево, Рахові чи Грушеві, вони є в Берегово, у Виноградіві. Мовні курси є у Пийтерфолвівській громаді на території Березького району. Такого в нас ніколи не було.

– Які негативні явища в контексті порушень і захисту мови залишаються?

– Єдине негативне явище – це країна-агресор, яка досі не може змиритися з тим, що українці обрали для себе українську мову і так добре нею спілкуються. Велика проблема з цим зберігається в медіа, тому що російська пропаганда присутня в Telegram-каналах, в окремих медіа, які досі не зареєстровані в Україні.

– Що робити українцям, яких відмовляються обслуговувати українською? Закон про функціонування державної мови є, але подекуди він не виконується і часто можна зустріти таке, що підприємці посилаються у своїх аргументах на догодження російськомовним та українськомовним клієнтам. Чи можуть вони зараз всидіти на двох стільцях?

– Звичайно, треба повідомляти уповноваженого із захисту державної мови, це надійний захисник кожного українця. Можна звертатися до Національної поліції, Держпродспоживслужби, урядові гарячі лінії, гарячі лінії міських голів, адміністрації торговельних центрів, супермаркетів тощо.

Сьогодні немає такої установи, яка може відмовити українцеві в захисті його мовних прав. Поодинокі приклади, на превеликий жаль, ще трапляються, але вони не роблять ніякої погоди. І тут ми стовідсотково допомагаємо змінити ситуацію і забезпечити дотримання прав громадян.

Пригадайте скандали, які мали місце в Одесі, Києві серед окремих водіїв таксі, які хотіли і намагалися обмежити право пасажирів, виганяли їх із транспорту. Вони вже там не працюють.

А організатори, які проводили недержавною мовою освітні заходи, продавали якісь там бургери із застосуванням недержавної мови – вони зробили висновки: поміняли вивіски, створили додаткову систему лояльності. Побачили, як працюють штрафи.

– А якщо порушують повторно?

– Якщо порушення продовжується навіть після ваших звернень і скарг, ви маєте право повторно надіслати скаргу.

“ «Я ЗАКЛИКАЮ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ БУТИ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ПЕРЕД ЗАГРОЗАМИ. ЦЕ ВІЙНА ЗА НАШЕ ЖИТТЯ І МАЙБУТНЄ. СИЛЬНІШОГО КОНТРАРГУМЕНТУ, ЯКИМ БИ МОЖНА БУЛО ПЕРЕКОНАТИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ВІДМОВИТИСЯ ВІД МОВИ КРАЇНИ-АГРЕСОРА В УМОВАХ ГЕНОЦИДУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, Я НЕ БАЧУ».

МОВА В ОСВІТІ

– Якщо, наприклад, людина бачить порушення на спортивному гуртку стосовно дітей, батьки яких не реагують на порушення. Як діяти тоді?

– Через те, що батьки не реагують на застосування недержавної мови у вихованні своїх дітей, ми бачимо системні порушення у сфері освіти, у спілкуванні дітей між собою на майданчиках, у громадському транспорті тощо.

Має бути громадянська позиція у батьків і високий рівень відповідальності за майбутнє української держави. Від їхньої поведінки, культури, від ролі освіти, авторитету освітян залежить і те, якою мовою спілкуватиметься молодь за 5-10 років.

– Нещодавно МОН підтримало законопроект, який фактично забороняє спілкуватися російською на перервах. Як ви вважаєте, чи запрацює він, зважаючи на те, що жодних санкцій не передбачено?

– Головна мета закону – дати чітке визначення українськомовного освітнього процесу, а також інструментарію контролю за виконанням мовного закону, зокрема 21 статті, якою визначено, що мовою освіти є державна мова.

Я знаю, що не тільки міністр, а і профільний комітет підтримує таку ініціативу, і сподіваюся, що у нас знайдуться 226 голосів у Верховній Раді.

Поява цього документа – це, зокрема, і результат проведеного вже третього моніторингового дослідження спільно з Держслужбою якості освіти, які продемонстрували високий рівень застосування української мови в школі, але водночас застосування недержавної мови на перервах, під час проведення виховних заходів. Йдеться про вчителів, дітей і батьків.

Для того, щоб поліпшити ситуацію, я запропонував посилювати контроль з одного боку керівників і засновників, а з іншого – розробити додаткові можливості для підвищення рівня викла-

дання української мови і, звичайно, опанування української мови як державної з боку батьків. Тому що від батьків залежить, якою мовою спілкуються діти вдома. Відповідно, ця мова автоматично стає і мовою спілкування на перервах, і в соціальних мережах.

– Йдеться про курси для батьків?

– Звичайно.

– А як вони будуть організовані? Це на базах школи?

Це завдання місцевої влади – створити найкращі можливості для батьків.

– Тобто якщо низової ініціативи не буде, то воно і не запрацює?

– Звичайно. Місцева влада повинна розуміти це. Якщо не подолати в Україні режим двомовності, ми будемо мати незворотні наслідки. Сучасна двомовність це, зокрема, і результат феномену соціолінгвістичного характеру, який називається диглосія.

Диглосія в нинішньому мовному просторі означає російсько-українську двомовність, де в пріоритет ставиться російська – в домашньому спілкуванні, соціальних мережах і у спробах захистити себе як носія і мовця російської мови в окремих сферах суспільного життя.

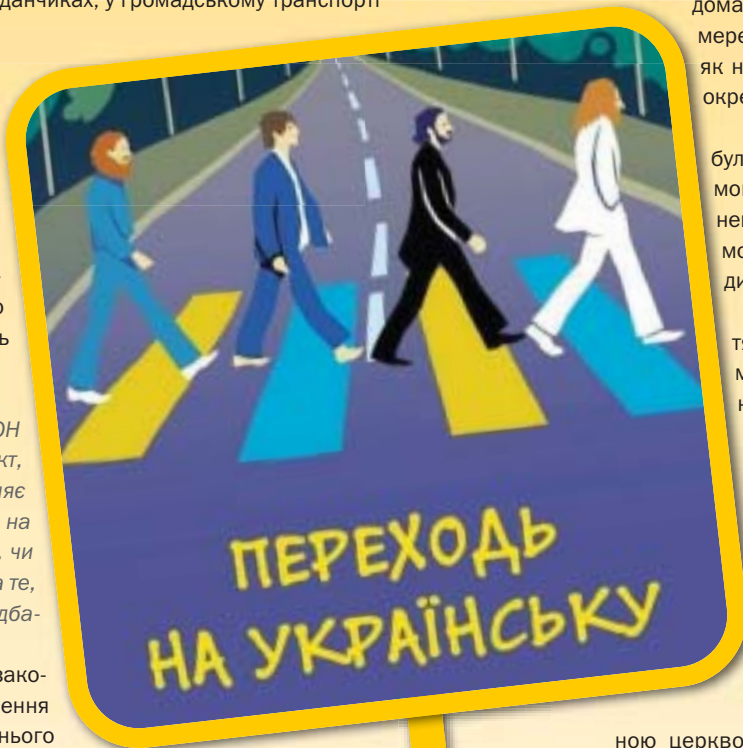
Це приблизно те саме, що було в ХХ столітті, коли українська мова асоціювалася з мовою села, невисокої культури, а російська мова – начебто мова імперії, влади, культури.

Водночас ця двомовність тягне за собою такий феномен у соціолінгвістиці як мовна шизофренія, коли одночасне застосування кількох мов із невизначеним пріоритетом української як державної тягне за собою шизофренію і в поведінці, і у ставленні до національних інтересів.

Через це частина громадян продовжує ходити до церкви, яка асоціюється з російською православною церквою. Через це є колаборанти і люди, які здають українські позиції; люди, які вважають, що можна домовитися з Росією, що є хороші росіяни. Але це небезпечно, шкідливо і загрожує національним інтересам.

З двомовністю треба боротися – зокрема, такими законодавчими ініціативами, які запропонували Наталка Піпа, тобто посиленням присутності української мови.

Якщо це стосується закладів освіти, то мають бути кадрові перестановки, заміна директорів. Якщо університетів – дострокове розірвання контрактів з ректорами. Що стосується малого і середнього бізнесу – елементарна відмова. Громадяни повинні зробити висновки ногами і перейти з однієї кав'ярні в іншу.

– Ви згадали про мовні курси для батьків. Це буде рекомендацією чи обов'язком?

– Такі мовні курси вже є, але я вважаю, що вони повинні бути при кожній школі – як можливість і для дітей, і для батьків опанувати українську мову, познайомитися з новими творами української літератури. Це і розмовні клуби, і зустрічі з цікавими людьми. Таке було і таке є. Але про це треба більше говорити.

– Тут також питання ресурсу – чи вистачає вчителів, бо це додатковий робочий час.

– Це питання до директорів і до засновників. Якщо є виклики, на них треба адекватно реагувати. Я як учитель, як викладач університету, прекрасно розумію, що такі можливості були, я ними користувався. І в мене серед студентів, батьківства, серед моїх учнів ніколи таких проблем не було.

– Якби ви могли звернутися до всіх батьків, які досі спілкуються з дітьми російською, власне виховують їх російською, що б ви їм сказали?

– Якщо ми не хочемо, щоб ця війна дісталася нашим дітям, ми повинні розмовляти зі своїми дочками і синами українською мовою.

Моя дочка народилася 29 листопада 2013 року в часи Революції гідності. Вона ніколи не жила в мирі. Я дуже хочу, щоб вона побачила день, коли не буде ракетних обстрілів наших міст, щоб вона не чула повітряної тривоги, не ховалася в бомбосховище і не плакала. Хочу, щоб вона побачила Україну сильною і незламною.

Сила, незламність і наша єдність напряму пов'язані із питаннями наших пріоритетів. Пріоритет – це мова, пріоритет – це освіта, пріоритет – це безпека і, звичайно, наше духовне життя.

– Тобто ви говорите про комплекс цінностей?

– Звичайно.

– Як ви вважаєте, що глобально має статися, аби українці перестали розмовляти російською? Зміна поколінь?

– Я закликаю громадян України бути відповідальними перед загрозами. Це війна за наше життя і майбутнє. Сильнішого контраргументу, яким би можна було переконати громадян України відмовитися від мови країни-агресора в умовах геноциду проти українського народу, я не бачу.

За матеріалами «Української правди».

ТИСЯЧА ГРИВЕНЬ ВІД ЗЕЛЕНСЬКОГО

ЯК ЦЕ ВПЛИНЕ НА ЕКОНОМІКУ

З 1 ГРУДНЯ КОЖЕН УКРАЇНЕЦЬ МАЄ ОТРИМАТИ ПО ТИСЯЧІ ГРИВЕНЬ ВІД ДЕРЖАВИ. ПРО ЦЕ ЗАЯВИВ ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ У ТРАДИЦІЙНОМУ ВЕЧІРНЬОМУ ЗВЕРНЕННІ 25 ЖОВТНЯ.

Експерти дискутують щодо доцільності такого кроку, і чи не призведе це до ще більшої інфляції.

ПО ТИСЯЧІ КОЖНОМУ

Президент присвятив свій виступ підготовці до зими та опалювального сезону. І у якості підтримки громадянам України виділятимуть гроші.

«Я доручив уряду запровадити з 1 грудня нову програму, яка буде відчутною для кожної сім'ї в Україні. Є-підтримка для всіх наших людей – дорослі, діти, кожна сім'я в Україні. Тисяча гривень на людину – на родину це вийде по кілька тисяч гривень», – розповів президент.

Він зазначив, що ці кошти можна буде витратити на оплату українських товарів і послуг – комунальних послуг, електрики, на квитки на Укрзалізницю, на ліки, українські книжки, а ще на донати.

ЯК ОТРИМАТИ ТИСЯЧУ ГРИВЕНЬ

Подробиці, як саме будуть виділяти гроші і на що їх можна витратити, президент не повідомив.

За його словами, усі деталі, процедури має визначити Кабмін, але «першого грудня гроші мають бути у людей».

ЦЕ ВЖЕ БУЛО

Раніше українці вже отримували тисячу гривень від держави, яку неформально називали «Вовиною тисячею», а офіційно «ЄПідтримка». Це було у 2021 році у розпал пандемії ковіду. Гроші виділяли повністю вакцинованим українцям на віртуальні платіжні картки через «Дію».

Тоді уряд виділив на це 8 млрд. Кошти програми можна було витратити лише на книжки, послуги у сфері культури, спорту чи пасажирських перевезень.

Пізніше уряд розширив програму на підлітків віком від 14 років. Кошти «ЄПідтримки» можна було витратити на освітні послуги, дитячі позашкільні гуртки, перебування в літньому/спортивному дитячому таборі.

Також українцям у 2008 році виплачували «Юліну тисячу» – за програмою виплат вкладникам Ощадбанку СРСР, яку ініціював уряд Юлії Тимошенко.

Тоді на це витратили понад 5 млрд грн з бюджету, але виплати припинилися через світову фінансову кризу.

ЩО БУДЕ З ЕКОНОМІКОЮ

Експерти дискутують про вплив такого рішення на економіку України.

Печерним популізмом і неефективним витрачанням ресурсів назвав таке рішення Зеленського **Сергій ФУРСА**, інвестиційний банкір.

«Це намагання задобрити суспільство після прокурорів і МСЕК. Ні, це не могло бути використаним на армію. Це буде йти з тої частини бюджету, що призначена «не на сектор оборони», – зазначив експерт.

Фурса прогнозує, що таке розкидання грошей може призвести до інфляції, і цікавиться, як на це відреагує Нацбанк, який з нею бореться.

У Нацбанку рішення президента не коментували.

«Ми підіймаємо податки, щоб назбирати 50 млрд грн на ЗСУ, бо нема чим бійцям зарплати платити, і тут же роздаємо 30 млрд грн в рамках пекельно популістичної акції», – обурюється Катерина ВЕНЖИК, економічна журналістка, співавторка видання «Мейканемо».

Вона сподівається, що Нацбанк не піде на те, щоб друкувати гроші.

Андрій ДЛІГАЧ, голова міжнародної бізнес-спільноти Board та професор економіки запитує, хто є економічними радниками президента і хто дає йому такі поради?

На його думку, тисяча гривень кожному українцю шкодить модернізації, підживлює патерналізм і не сприяє дорослішанню суспільства.

*«Не підписаний закон про підняття податків – це добра історія, але тут, думаю, позитивний вплив МВФ. А ось роздача 35 млрд грн «на Новий рік» – в умовах дефіциту військового бюджету, недофінансованості справді ефективних економічних програм типу 5-7-9, можливої втрати 4 млрд євро в цьому році по програмі Ukraine Facility (програма макрофінансової допомоги Україні на 50 млрд євро – **Ред.**) – логіку зрозуміти складно», – зазначив експерт.*

Роман СУЛЬЖИК, фінансист, ексбанкір JP Morgan і Deutsche Bank вважає, що кошти, які Україні виділяють партнери, мож-

на було б витратити набагато ефективніше – платити 200 тис. грн на місяць пожиттєво кожному, хто отримав інвалідність під час бойових дій, захищаючи країну; виплачувати гроші родинам військових.

«Це було б правильно, і показувало б, що влада розуміє, що найбільший стрес в суспільстві наразі як раз тому, що люди бояться йти в армію – частково тому, що не вірять, що їх, або їхні родини хтось підтримає, якщо вони принесуть себе в жертву заради всіх нас», – говорить Роман Сульжик.

Він назвав рішення про тисячу «проявом фінансової некомпетенції».

Економіст **Володимир ВАХІТОВ** говорить, що не бачить прямої шкоди від виділення всім українцям тисячі гривень, адже частина цих грошей піде на оплату комунальних платежів через можливе зменшення боргів домогосподарств, частина повертається в бюджет через ПДВ.

«Буду непопулярним...Мій розрахунок на коліні каже, що в найгіршому випадку ефект економічно нейтральний, але.. електоральний», – говорить експерт.

Під постом економіста Вахітова розгорнулася дискусія про те, що, якщо ці гроші використати на інші цілі – захист енергооб'єктів, створення маневрової генерації, укриттів та

“ «Я ДОРУЧИВ УРЯДУ ЗАПРОВАДИТИ З 1 ГРУДНЯ НОВУ ПРОГРАМУ, ЯКА БУДЕ ВІДЧУТНОЮ ДЛЯ КОЖНОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНІ. Є-ПІДТРИМКА ДЛЯ ВСІХ НАШИХ ЛЮДЕЙ – ДОРΟΣЛІ, ДІТИ, КОЖНА СІМ'Я В УКРАЇНІ. ТИСЯЧА ГРИВЕНЬ НА ЛЮДИНУ – НА РОДИНУ ЦЕ ВИЙДЕ ПО КІЛЬКА ТИСЯЧ ГРИВЕНЬ».

Президент Володимир ЗЕЛЕНСЬКИЙ

фортифікацій, то чи буде гіршим ефект, запитує користувач Віталій Фросіняк. Адже, за його словами, державні витрати на будівництво, матеріали, заробітна плата це і є стимулювання економіки.

«Так, але це не створює Валовий національний продукт. У Росії зараз з цим затинок. Всі гроші йдуть на війну, а не в споживчий ринок, і це вбиває економіку», – відповідає на це Ольга МЕЩЕРЯКОВА. Обоє погодилися, що дотування комунального сектору також нічого не створює.

Депутатка фракції «Слуга народу» **Євгенія КРАВЧУК** у коментарі ВВС Україна зазначила, що виділення тисячі гривень може стимулювати український книжковий ринок, як це було у 2021 році внаслідок програми «Є-підтримка».

Тоді українці витратили на книги близько мільярда гривень і це дуже допомогло галузі.

«Це хороший практичний крок, який вже спрацював у 2021. Очевидно, що він і зараз спрацює. Бо запит на культуру є, на квитки до театрів, на книги, але купівельна спроможність українців не дозволяє всім це робити», – зазначила Євгенія Кравчук.

За матеріалами видання «ВВС Україна».

ПЕРЕМОГА ТРАМПА:

НАЙГОЛОВНІШЕ ПРО ВИБОРИ В США ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

ВИБОРИ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ ЗАВЕРШИЛИСЯ. ЯК БАГАТО ХТО ПРИПУСКАВ – У ТОМУ ЧИСЛІ ЩЕ ДО ОФІЦІЙНИХ З'ІЗДІВ ДВОХ ПАРТІЙ – 47-М ПРЕЗИДЕНТОМ США СТАЄ ДОНАЛЬД ТРАМП. ВІН ПЕРЕМІГ ЗА РАХУНОК ПОПУЛІЗМУ, РОЗЧАРУВАННЯ ВИБОРЦІВ ТА СИСТЕМНОЇ ВТРАТИ ДОВІРИ ДО ДЕМОКРАТІЇ ТА ІНСТИТУЦІЙ У КРАЇНАХ ЗАХОДУ. У США ЦЕЙ ЕФЕКТ МАВ ОСОБЛИВО ВИСОКИЙ ВПЛИВ. ДЕМОКРАТИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЛИ У ВИБОРЧІЙ КРИЗІ ДО СЕРЕДИНИ ЛІТА, ЗРОБИЛИ СЕРІОЗНИЙ РИВОК ПІСЛЯ ТОГО, ЯК БАЙДЕН ЗВАЖИВСЯ ВІДМОВИТИСЯ ВІД НОМІНАЦІЇ ТА ПОСТУПИВСЯ МІСЦЕМ У БЮЛЕТЕНІ КАМАЛІ ГАРРІС.

Утім, попри пожвавлення донорів та прихильників Демпартії, цей ефект виявився короткотривалим. Перед натиском Трампа Камалу Гарріс не врятувало ніщо. Ані підтримка попзірок та лідерів думок інтелектуальної частини американського суспільства, ані помилки Трампа відразу після її висунення (треба наголосити, що колишній і, напевно, майбутній президент США доволі швидко зробив висновки і кількість очевидно хибних дій у його виконанні різко зменшилася).

Тому в останні тижні опитування свідчили про поступове зростання шансів Трампа. Не спрацював навіть ключовий «козир» демократів – їхнє сподівання на прихований електорат. У партії Байдена та Гарріс розраховували, що жінки придуть на дільниці, щоб зупинити законодавчу заборону та обмеження права на аборт (американські консерватори не приховують таких намірів).

Але перемога Трампа – не єдиний наслідок виборів для нас.

У США одночасно відбуваються вибори президента, частини губернаторів, а також вибори до Конгресу. Раз на два роки переобираються усі члени Палати представників (тут у нинішньому скликанні хитку більшість мають республіканці), а також третина членів Сенату (тут зараз мінімальна більшість – у демократів).

Сенат, як і гарантували передвиборчі опитування, перейшов під контроль партії Трампа. А вибори до Палати до останнього лишаються інтригою. І навіть зараз, на момент публікації цього тексту, незрозуміло, хто отримує там більшість. Найгірший для нас підсумок виборів – це коли і президент, і обидві палати Конгресу опиняться у однієї партії – тобто у республіканців. У цьому разі у системі влади США майже не лишиться запобіжників, які у разі чого стримуватимуть Трампа навіть від кроків, які здатні підірвати залишки світового порядку. І ось це – найгірший для України варіант, втілення якого, утім, досі під питанням.

ЗОВСІМ НЕ ХИТКА ПЕРЕМОГА ТРАМПА

Про те, що у США вибори здійснюються не напряму, а через так звану колегію виборників, написано вже багато, тож у деталі американської системи вдаватися немає потреби. Лише нагадаємо, що перелік так званих хитких штатів, у яких рейтинги обох кандидатів є близькими і переможець не відомий наперед, нечіткий. Часом буває таке, що вже під час підрахунку один зі штатів, який вважався «синім» (тобто схильним до підтримки демократів) або «червоним» (тобто республіканським), показує несподівані результати голосування і передає всі голоси у колегії виборників кандидатові від іншої партії.

У 2020 році саме це сталося у Джорджії – цей «червоний» штат під керівництвом губернатора-республіканця доволі несподівано проголосував за демократів. Різниця у 12 тисяч голосів була незначною, але в американській системі переможець отримує все. У штабі Камали Гарріс дуже на це розраховували.

І хоча соціологічні опитування і давали обом кандидатам приблизно рівні шанси – у демократів сподівалися, що їхній рейтинг є недооціненим, що частина виборців не визнають прагнення підтримувати чинну владу.

У ніч виборів найбільша увага була прикута до чотирьох «хитких» штатів, які мають найбільшу вагу і дають від 15 до 19 голосів у колегії – це Пенсильванія, Джорджія, Північна Кароліна та Мічиган. Підрахунок голосів у кожному з цих штатів не давав підстав для оптимізму прибічникам Камали Гарріс, хоча сподівання зберігалися.

Утім, ще до того, як з'явилася ясність у цих штатах, надійшов сигнал тривоги з маленької Айови на Середньому Заході.

Айова дає лише шість голосів до колегії виборників (теж важливо, але точно не вирішально). Та її вага виявилася іншою. Річ у тім, що у штабі Камали Гарріс було сподівання, що Айова стане несподіванкою-2024, адже в останні дні перед голосуванням в одному з опитувань Гарріс обійшла Трампа в Айові на три відсоткових пункти. «Це наші приховані виборці почали говорити», – вирішили демократи, будуючи на цьому свої сподівання.

Тим болючішою виявилася реальність.

Для оголошення результатів у Айові не було потреби навіть рахувати більшість голосів. Вже на половині підрахунку розрив між кандидатами виявився таким великим, і перевага була рівномірною по різних дільницях – що інтрига зникла. Трамп перемагав з величезним відривом, що у підсумку сягнув 14%.

А очікування на мобілізацію прихованого електорату Гарріс не виправдалися. Ще за кілька годин стало зрозуміло, що це – спільна картина для всієї Америки.

Трамп не лише повернув собі Джорджію. Один за одним Камала Гарріс прогнала усі без винятку «хиткі» штати. Під час підрахунку голосів вже було зрозуміло, що йдеться про розгромну поразку «синіх». Трамп йшов до результату, що суттєво перевищив показник Байдена у 2020 році (тоді чинний президент США отримав 306 голосів виборників, для перемоги достатньо 270).

До слова, варто зупинитися на тому, чому в США оголошують переможеця виборів ще до того, як завершився підрахунок голосів. Про це – трохи далі. Але спершу про найважливіше.

ДОНАЛЬД ТРАМП
НАБРАВ БІЛЬШІСТЬ,
ЗАБЕЗПЕЧИВШИ СОБІ
277 ГОЛОСІВ ВИБОРНИКІВ
ЗА НЕОБХІДНИХ 270.

ТРАМП СТАНЕ ПЕРШИМ
ПРЕЗИДЕНТОМ ЗА БІЛЬШ
НІЖ 120 РОКІВ ПІСЛЯ
ГРОВЕРА КЛІВЛЕНДА В
1892 РОЦІ, ЯКИЙ ЗМІГ
ПОВЕРНУТИСЯ І ЗНОВУ
ЗАВОЮВАТИ БІЛИЙ ДІМ.

УСПІХ РЕСПУБЛІКАНЦІВ
ПОШИРИВСЯ НА КОНГРЕС,
ДЕ ПАРТІЯ ПОВЕРНУЛА
СОБІ БІЛЬШІСТЬ У СЕНАТІ,
ОТРИМАВШИ ЩОНАЙМЕНШЕ
51 зі 100 МІСЦЬ.

ІНАВГУРАЦІЯ
НОВООБРАННОГО
ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ
ШТАТІВ АМЕРИКИ ВІДБУДЕТЬСЯ
20 СІЧНЯ 2025 РОКУ НА
ТЕРИТОРІЇ КАПІТОЛІЮ.

НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПИ

Не секрет, що більшість європейських лідерів (та й європейських громадян) воліли би бачити наступною президенткою США Камалу Гарріс. Утім, впевненості у цьому варіанті точно не мав ніхто (понад те, відразу після заміни демократичної номінації Європою прокотилася хвиля розпачу – чимало лідерів зі своїх особистих контактів із Гарріс як віцепрезиденткою оцінювали її не дуже високо).

Згодом, коли підтримка Гарріс почала зростати, обережний оптимізм повернувся – але певності не було і близько. Тому в медіа час від часу потрапляли заголовки на кшталт «лідери/інституції ЄС готуються до протидії політиці Трампа у разі його

МОЖНА СТАВИТИ ХРЕСТ НА ІДЕЇ БАЙДЕНА ПРО ТЕ, ЩОБИ ВЖЕ ЗАРАЗ НАДАТИ УКРАЇНІ ЗАПРОШЕННЯ ДО ВСТУПУ В НАТО.

перемоги». Але були й ті, для кого такий підсумок виборів у США є очікуваним і бажаним.

Це передусім Віктор Орбан – прем'єр Угорщини, який поставив на Трампа. А також прем'єрка Італії Джорджія Мелоні, що також належить до родини консерваторів і напевно знайде спільну мову з новою американською адміністрацією.

Та Орбан – це безумовно головний триумфатор дня. Угорський прем'єр, який зараз головує у Раді ЄС, готувався до цього дня завчасно. Зокрема – і це точно не є випадковим збігом – він призначив на 7 листопада проведення саміту Європейської політичної спільноти, а на наступний день – неформальну зустріч лідерів Євросоюзу. Лідери ЄС спершу хотіли ігнорувати цю подію, перетворивши її на таке собі «політичне покарання Орбана». Але з наближенням виборів та зі зростанням шансів на перемогу Трампа від цього підходу відмовилися. Тож всі керівники ЄС, а також генсек НАТО зібралися у Будапешті, щоб обговорити, як жити у новій реальності.

Що це буде означати для України? По-перше, можна ставити хрест на ідеї Байдена про те, щоби вже зараз надати Україні запрошення до вступу в НАТО. Ця ідея дійсно існувала, але вона мала сенс лише у разі, якщо вибори виграв Гарріс. Починати цей процес перед тим, як господарем Білого дому стане опонент чинної влади – щонайменше безглуздо, тож цього ніхто не ро-

бити. Байден навіть у статусі «кульгавої качки» може зробити певні кроки. Наприклад, «виртерти» певні червоні лінії у допомозі Україні, які він сам для себе намалював. Зокрема, розблокувати постачання далекобійної зброї. Утім, певності у цьому кроці немає.

Інший очікуваний (і очевидний) наслідок перемоги Трампа – це те, що європейським лідерам треба готуватися до більшої самостійності у допомозі Україні під час війни. Щонайменше протягом певного часу. І дуже символічно, що домовлятися про це доведеться в гостях у Орбана, який виступає за припинення військової та скорочення фінансової допомоги Україні та публічно виступає за, по суті, примушення України до переговорів з Росією і до поступок Путіну. Позицію Орбана з цих питань можливо обійти – так само, як її обходили досі. Але не буде несподіванкою, якщо тепер угорський лідер наполягатиме на своєму баченні активніше. І звідси ще один, похідний наслідок: є підстави чекати на проблеми на угорському треку.

Останнім часом Орбан послабив позиції у тиску на Україну. Це відбулося з низки причин – і через те, що українська влада дійсно шукає шляхи для того, щоби зняти занепокоєності етнічних угорців. Зміни до меншинного законодавства, ухвалені наприкінці 2023 року, привітали угорські громади та організації Закарпаття, і штучність претензій Будапешта ставала дедалі очевиднішою.

І через те, що Орбан відчував послаблення своїх позицій всередині ЄС. Його наїзди на Україну зустрічали дедалі сильніший опір. А зараз цей фактор може бути нівельований.

ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЛІДЕРАМ ТРЕБА ГОТУВАТИСЯ ДО БІЛЬШОЇ САМОСТІЙНОСТІ У ДОПОМОЗІ УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.

Тож побачимо, зокрема, чи не вплине це на анонсовані Угорщиною переговори про велику двосторонню угоду з Україною, яка, за задумом, мала би зняти ключові питання двосторонніх відносин.

Це – лише один з прикладів того, як перемога Трампа рикошетом може вдарити по інтересах України у тематиках, які формально взагалі не пов'язані з США. Але надмасштабним цей вплив буде у разі, якщо республіканці у США отримають ще одну перемогу.

ЧЕРВОНИЙ СЕНАТ

Ми вже згадували, що у США у вівторок відбувалися не тільки вибори президента. Одночасно американці також оновлювали Конгрес: переобирали 34 зі 100 сенаторів і всіх 435 депутатів нижньої Палати представників.

На виборах Сенату для демократів так само немає втішних новин.

Республіканський кандидат Джим Джастіс легко переміг демократа в консервативній Західній Вірджинії, яку останні кілька термінів у Сенаті представляв незалежний Джо Манчин, що голосував переважно з демократами. А разом зі здобутками в Огайо та Небрасці партія Трампа вже гарантовано отримує 51 сенатора.

Демократична партія у січні 2025 року втрачає верхню палату Конгресу.

І хоча республіканці не отримують 60 голосів, які б дозволили їм обходити так звані процедурні голосування (у деяких випадках для швидшого ухвалення законопроектів верхня палата Конгресу потребує саме такої більшості), та партія Трампа контролюватиме Сенат із запасом.

Відволічемося на мить від «потужної потужності» влади нового президента США – вибори до Сенату принесли й інші новини. Сенатором уперше стане трансгендерна людина – представниця рідного для Байдена штату Делавер, демократка Сара Макбрайд.

ЧИ ЦЕ ВСЕ ОСТАТОЧНО?

Перед виборами і в Україні, і в США лунало чимало прогнозів про те, що остаточні підсумки виборів ми побачимо дай боже щоб за кілька днів після голосування. Проводили паралелі з 2020 роком, де через спроби Трампа оскаржити результати виборів переможця оголосили лише в суботу, за майже чотири дні після закриття дільниць. Навіть те, що Байден мав значну перевагу – а він отримав 306 голосів виборників – не наблизило оголошення його перемоги.

А зважаючи на те, що опитування прогнозували дуже близькі результати обох кандидатів, подібного сценарію очікували і зараз. Ба більше: були очевидні ознаки того, що хтось готує ґрунт

для післявиборчих судових позовів. Наприклад, у ключовому штаті Пенсильванія оскаржили тисячі голосів виборців з-за кордону, що навряд чи могло змінити баланс – але потенційно дало підстави заявляти про нечесні вибори і позиватися через це до суду.

Не дивно, що принаймні частина цих позовів була пов'язана з консерваторами, тобто однопартійцями Трампа.

Та прогноз щодо затягування мав сенс лише для сценарію, якщо перемагає Гарріс, а Трамп із цим не погоджується. А все склалося навпаки. І до того ж поразка Гарріс була настільки переконливою, що ніхто й не розглядав можливість того, що кандидатка від демократів поставить під сумнів волю виборців.

Тому навіть не чекаючи на завершення підрахунку, іноземні лідери почали вітати Дональда Трампа з перемогою. Зробив це і Зеленський, який розповів про свої очікування. А першим (або принаймні одним з перших) у Європі з привітаннями до Трампа звернувся його давній соратник Віктор Орбан.

У США не тільки система голосування, а й система оголошення переможця є принципово відмінною від української або будь-якої іншої європейської. Тут немає Центрвиборчкому – органу, який відповідальний за підрахунок голосів по всій країні та за підбиття підсумків. Натомість за оголошення результатів виборів відповідають кілька провідних медіа, що здійснюють розрахунки на підставі попередніх результатів голосування та спостережень просто на виборчих дільницях тощо.

Найбільш авторитетним «прогнозістом» вважається агентство Associated Press, на дані якого спираються багато інших ЗМІ. А вже остаточний результат – перемогу чи поразку певного кандидата – AP розраховує, спираючись на явку та математичні розрахунки: чи достатньо ще не порахованих голосів кандидату для перемоги.

У підсумку переможець виборів все одно проходить процедуру затвердження у Конгресі. І лише один раз у історії – на виборах 2020 року, коли прихильники Трампа взялися штурмувати Капітолійський пагорб, – ця процедура була поставлена під загрозу. Зараз можна бути певними у тому, що вона, як і зазвичай, лишиться формальністю.

Сергій СИДОРЕНКО, Олег ПАВЛЮК
для «Європейської правди»

МОДНЕ МІСТО

Фото: @kollyarenkphoto,
@garderobshitsa, @themooninsideme

Команда організаторів Odessa Fashion Day – 2024: Тетяна Данілевська, Олег Шкільнюк і Єлизавета Шац

ОДЕС

ODESSA FASHION DAY:

29-Й СЕЗОН ODESSA FASHION DAY СТАВ СПРАВЖНІМ СВЯТОМ СИЛИ, КРЕАТИВНОСТІ ТА НАДІЇ. ПОДІЯ, ЩО ВІДБУЛАСЯ В ОДЕСІ, ПРОЙШЛА ПІД ГАСЛОМ МОДИ МАЙБУТНЬОГО, ВТІЛЮЮЧИ СМІЛИВІ ТА ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДИЗАЙНЕРІВ.

29-Й СЕЗОН – МОДА
МАЙБУТНЬОГО
В ЧАСИ ЗМІН

У ЦЕЙ НЕПРОСТИЙ
ДЛЯ КРАЇНИ ЧАС
ПРОЄКТ ODESSA
FASHION DAY
ПРОДЕМОНСТРУВАВ,
ЩО УКРАЇНСЬКА
МОДА
ЗАЛИШАЄТЬСЯ
СИМВОЛОМ
СВОБОДИ, НАДІЇ
ТА МУЖНОСТІ.
ДИЗАЙНЕРИ З УСІЄЇ
КРАЇНИ ПОКАЗАЛИ,
ЯК, ПОПРИ ВСІ
ВИКЛИКИ, МОЖНА
ТВОРИТИ Й
НАДИХАТИ НОВИМИ
ІДЕЯМИ.

Захід пройшов у стінах
Одеської національної
наукової бібліотеки, де
відвідувачі насолоджувалися
колекціями провідних
українських брендів:

**KAPTSOVA MADE IN KYIV/
YOUAREUNIQUE**

**ALMAZ WEAR/TANITA
ROMARIO**

MAISON SOPHY G

DIVE/VIAMARO

**LADY FOREVER CLUB
X GODIS/SEMENENKO**

KAPTSOVA MADE IN KYIV

YOUAREUNIQUE

KAPTSOVA MADE IN KYIV

YOUAREUNIQUE

МОДНЕ МІСТО

ALMAZ WEAR

ALMAZ WEAR

Odessa Fashion Day вкотре нагадує про важливість підтримки українських дизайнерів, які творять майбутнє нашої модної індустрії. Учасники сезону показали, що українська мода – це не лише відображення стилю, а й потужне джерело культурної ідентичності та національної гордості. Підтримуючи вітчизняних дизайнерів, ми вкладаємо у розвиток творчих талантів, які можуть представити Україну на світовій арені та змінювати сприйняття нашої країни у світі.

TANITA ROMARIO

TANITA ROMARIO

MAISON SOPHY G

MAISON SOPHY G

VIAMARO

DIVE

DIVE

VIAMARO

LADY FOREVER CLUB X GODIS

LADY FOREVER CLUB X GODIS

SEMENENKO

SEMENENKO

**ЗАХІД ПІДТРИМАЛИ
ЧИСЛЕННІ ПАРТНЕРИ,
ЯКІ ЗРОБИЛИ СВІЙ
ВНЕСОК У ЙОГО
УСПІХ.**

**ЕКСКЛЮЗИВНІ
ПАРТНЕРИ:**

NASTENKO JEWELRY,
INTO-SANA (мережа медичних
центрів),
SPA salon BALI.

ПРИГОЩАВ:

Доставка САРРІ.

ІМІДЖ ПАРТНЕРИ:

Make Me Up Studio and School,
INSTITUTE MARAMAX,
Онлайн платформа Ukrainian
Trend Store,
AK Consult (агентство з розробки
веб-сайтів),
модельна агенція TOTALITE.

МЕДІА ПАРТНЕРИ:

Cool'baba,
«Фаворит удачі»,
ІА «Одеса-медіа»,
Nova Magazine,
Glory magazine,
Studio of My Dreams,
SEWING BUSINESS AND FASHION,
Merlaine Magazine.

**МІЖНАРОДНІ
ПАРТНЕРИ:**

London Fashion Day,
PROMINENT MAGAZINE.

Дизайнерка Любов Паук і режисер проекту OFD Олег Шкільнюк

Учасниця проекту дизайнерка Олена Гейдер (справа на фото)

Фудблогерка, громадська діячка Олена Беседовська, редакторка журналу «Фаворит удачі» Галина Владимирська і акторка, народна артистка України Діана Мала

ODESSA FASHION DAY – ЦЕ НЕ ПРОСТО ПОДІЯ, А КРОК У НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ. КОЖНА КОЛЕКЦІЯ 29-ГО СЕЗОНУ СТАЛА МАНІФЕСТОМ НАШОЇ ТВОРЧОЇ СИЛИ, ВТІЛЮЮЧИ ПРАГНЕННЯ ДО СВОБОДИ ТА СМІЛИВІ РІШЕННЯ. УЧАСНИКИ СЕЗОНУ ПОКАЗАЛИ, ЩО УКРАЇНСЬКА МОДА НЕ ЛИШЕ ВІДПОВІДАЄ ТРЕНДАМ, А Й ТВОРИТЬ ЇХ, ПРОКЛАДАЮЧИ ШЛЯХ ДЛЯ НАШОЇ КРАЇНИ НА СВІТОВІЙ МОДНІЙ АРЕНІ.

Запрошуємо усіх, хто хоче стати частиною цього історичного моменту, приєднатися до Odessa Fashion Day. Разом ми творимо моду майбутнього та підтримуємо таланти, які надихають світ навіть у найскладніші часи. Реєстрація на наступні події доступна на офіційному сайті проекту: <https://ofd.org.ua>.

МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР НАТУРОПАТІЇ «SOFI-NA»

ДЛЯ ВСІХ,
ХТО ХОЧЕ БУТИ
ЗДОРОВИМ!

У середмісті Одеси, на вулиці Софіївській, 19, віднедавна працює Медичний центр натуропатії «SOFI-NA» Софії Нагорняк – відомої цілительки з багаторічним успішним досвідом, психолога, фітотерапевта, члена Міжнародної асоціації народної медицини, володарки численних відзнак за свою працю.

Тепер одесити і гості міста мають можливість отримувати в просторому, світлому, гарно обладнаному приміщенні центру різноманітні послуги з оздоровлення, а також придбати цілющу органічну продукцію в екологічній аптеці.

У центрі «SOFI-NA» Софія Михайлівна Нагорняк проводить консультавання і лікування народними засобами медицини. Це фітотерапія, вісцелярна терапія, процедури хіджами (лікувального кровопускання) і гірудотерапії. Також тут працюють біоенерготерапевт, психолог, косметолог, масажист, фахівець з корекції хребта.

В екологічній аптеці представлені у широкому асортименті трав'яні оздоровчі збори й чаї, фітоекстракти, мацерати (настоїнки на олії), унікальна авторська розробка – бальзам «SOFI-NA», фітосвічі, а також органічна продукція власного виробництва: печиво, гранули, варення з корисних для здоров'я ягід та фруктів, з горіхів, ялицевих пагонів тощо. Усі ці вироби оригінальні і мають фірмовий знак «SOFI-NA», а авторське пакування може зробити ці продукти ще й гарним подарунком!

МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР
«SOFI-NA»

м. Одеса, вул. Софіївська, 19

Час роботи: щоденно, окрім суботи і неділі

+38 (068) 181-98-65,
+38 (093) 402-92-88

АУДІОНАЛАШТУВАННЯ
ВІД ДМИТРА КАРПАЧОВА

STRATEG
&
KARPACHOFF

СІМ'Я

СУГЕСТИВНА МАНДАЛА
РОЗМІР 40x40cm

ГРОШІ

СУГЕСТИВНА МАНДАЛА
РОЗМІР 40x40cm

ЗДОРОВ'Я

СУГЕСТИВНА МАНДАЛА
РОЗМІР 40x40cm

СУГЕСТИВНО-ПРОЕКТИВНА
АРТ-ТЕРАПІЯ
&
КАРТИНИ ЗА НОМЕРАМИ

ПІВДЕННО-
УКРАЇНСЬКИЙ
МЕДІА ХОЛДІНГ

ЛЮДЕЙ І ПОДІЙ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

НАРОДНЕ ВИЗНАННЯ

ОДЕСИТ РОКУ '2024

ODESAMEDIA.NET

☎ (0482) 340-308

